

ร้อยภาพเล่าเรื่องเมืองกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

ร้อยภาพเล่าเรื่องเมืองกาฬสินธุ์

ARRANGING THE PICTURES
FOR TELLING STORY OF KALASIN CITY

พสกนิกรจังหวัดกาฬสินธุ์พร้อมใจกันแปรรักชมแสดงพลังถวายความอาลัย
และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9
บริเวณหน้าสนามศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์

Kalasin Citizen collaborated in transforming a cheering team
into letters showing their mourning and realizing great mercy of
His Majesty King Bhumibol Adulyadej, the 9th reign, in front of Kalasin City Hall.

ISBN 978-974-9711-11-8

9 789749 711118

www.ksu.ac.th

www.praewa.ksu.ac.th

ร้อยภาพเล่าเรื่องเมืองกาฬสินธุ์

ARRANGING THE PICTURES FOR TELLING STORY OF KALASIN CITY

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่น
แผนบูรณาการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวและบริการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

จัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดกาฬสินธุ์
วันที่ 9 พฤษภาคม พุทธศักราช 2560

Office of The Higher Education Commission and Kalasin University

The Project for Developing Local Staffs' Potentiality
The Integrated Plan for Developing Income from Tourism and Service, 2017 budget year
Office of The Higher Education Commission and Kalasin University

Printing for Disseminating knowledge and Promoting Tourism of Kalasin Province

May 9, 2017

ISBN 978-974-9711-11-8

ร้อยภาพเล่าเรื่องเมืองกาฬสินธุ์

โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่น
แผนบูรณาการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวและบริการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

พิมพ์ครั้งที่ 1 วันที่ 9 พฤษภาคม พุทธศักราช 2560 จำนวนพิมพ์ 500 เล่ม
สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ การคัดลอกส่วนใดๆ ในหนังสือเล่มนี้ไปเผยแพร่ในทุกรูปแบบ
ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ยกเว้นการอ้างอิงเพื่อการศึกษาและการวิจารณ์
เจ้าของลิขสิทธิ์ เนื้อหาและภาพถ่าย มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์และกองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

นายสุวิทย์ คำดี

รองศาสตราจารย์จรินทร์ ห้วยแสน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชัย เจริญไวยเจตน

อาจารย์พัฒนา พึ่งพันธุ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐวดี พัฒนโพธิ์

ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์

อธิการบดี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

คณบดีคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สุชานาถ สิงหาปัด

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์วัชรวรร วรศักดิ์หา และ อาจารย์ยุทธรพงษ์ เขื่อนแก้ว

แปลและเรียบเรียงภาษาอังกฤษ

รองศาสตราจารย์ ดร.นิตย์ บุญงามมงคล

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ราชนันท์ นิลวรรณภา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิศักดิ์ จำปาแดง

เลขานุการหนังสือ

นางสาวมยุรี มั่นยืน

ถ่ายภาพ

อาจารย์นุญกุล แก่นจันทร์ และ นายวิสุทธิ์ พุฒผา

ออกแบบรูปเล่มหนังสือ

อาจารย์ ดร.สุชานาถ สิงหาปัด

ผู้จัดพิมพ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

62/1 ถนนเกษตรสมบูรณ์ ต.กาฬสินธุ์ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ 46000

โทร. 043-602-055 โทรสาร 043-602-044 เว็บไซต์ www.ksu.ac.th, www.praewa.ksu.ac.th

พิมพ์ที่ : บริษัท สิริพันธ์ (2497) จำกัด

236 ถนนหลังเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

โทร.043-221141 โทรสาร 043-221120 เว็บไซต์ www.siriphan.com

ISBN 978-974-9711-11-8

Arranging the Pictures for Telling Story of Kalasin City

The Project for Developing Local Staffs' Potentiality
The Integrated Plan for Developing Income from Tourism and Service, 2017 budget year
Office of The Higher Education Commission and Kalasin University

The 1st Edition on May 9, 2017, 500 issues

All Rights Reserved according to the Act, the copy from any part of this book for every kind of dissemination, has to be permitted by the copyright owner except the reference for studying and critiquing,

The Copyright Owner, Content and Photographs, Kalasin University and Editorial Team

Consultants

Mr. Suwit Khamdee	Provincial Governor of Kalasin Province
Associate Professor Jirapun Huaisan	The President of Kalasin University
Assistant Professor Dr. Sukchai Charoenvaichat	The Vice President of Kalasin University
Mr. Pattana Pongpun	The Vice President of Kalasin University
Assistant Professor Natwadee Phattanapho	The Dean of Faculty of Business Administration, Kalasin University

Editor

Dr. Suchanart Singhapat

Assistant Editor

Mr. Vajaravara Vongkanha and Mr. Yuttapong Khuenkhaew

English Translator

Associate Professor Dr. Nit Bunga-mongkon

The Expert for checking the academic accuracy

Assistant Professor Dr. Rachan Nillawannapha

Assistant Professor Dr. Sitthisak Champadaeng

Secretary Book

Miss Mayuree Manyuen

Photographer

Mr. Nukoon Kanchan and Mr. Wisuth Phutpha

Book Designer

Dr. Suchanart Singhapat

Establisher

Kalasin University 62/1 Kasetsoomboon Road, Kalasin Sub-district, Muang District, Kalasin Province, Thailand, 46000

Tel. +66 4360 2055, Fax +66 4360 2044 **Website: www.ksu.ac.th, www.praewa.ksu.ac.th**

Printing at: Siriphan Company (1954) Ltd.

236 Lang Muang Road, Nai Muang Sub-district, Muang District, Khon Kaen Province, Thailand, 40000

Tel. +66 4322 1141, Fax +66 4322 1120 Website : www.siriphan.com

คุณงามความดีอันเกิดจากหนังสือเล่มนี้
ขอน้อมถวายเป็นพระราชกุศลแด่
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
พระผู้เสด็จสู่สวรรคาลัย
ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น
อันหาที่สุดมิได้
และจะเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม

*The Virtue of this book
Would be given as royal merit For
His Majesty the King Bhumibol Adulyadej
Who had gone to the heaven
Being aware of boundless and gracious kindness
It would be respected over our heads*

ข้าพระพุทธเจ้าคณะผู้จัดทำหนังสือร้อยภาพเล่าเรื่องเมืองกาฬสินธุ์

We the organizers of the book

"Arranging The Pictures for Telling Kalasin City."

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนิยมผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ นายสุวิทย์ คำดี.....	9
คำนิยมอธิการบดี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ รองศาสตราจารย์จระพันธ์ ห้วยแสน.....	11
คำนิมรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขชัย เจริญไวยเจตน์.....	13
คำนิยมคณบดีคณะบริหารธุรกิจ และหัวหน้าโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐวดี พัฒนโพธิ์.....	15
คำนำบรรณาธิการ อาจารย์ ดร. สุชานาถ สิงหาปัด.....	17
บทที่ 1 พระเกียรติคุณแม่ไพศาล สายธารพระเมตตา ชาวประชากาฬสินธุ์ อาจารย์ ดร.สุชานาถ สิงหาปัด.....	18
บทที่ 2 พันเพกาฬสินธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ลำดวน.....	66
บทที่ 3 ย้อนรอยประวัติศาสตร์ ธรรมชาติสวยงาม ตามรอยไดโนเสาร์ อาจารย์วัชรพร วงศ์กัณหา.....	94
บทที่ 4 วัฒนธรรมผู้ไท ผ้าไหมแพรวา ผาเสวยภูพาน อาจารย์ยุทธพงษ์ เชื้อนแก้ว.....	130

CONTENTS

Totle	Page
Admiring Words of Kalasin Provincial Governer	
Mr. Suwit Khamdee	9
Admiring Words of The President of Kalasin University	
Associate Professor Jirapun Huaisan	11
Admiring Words of The Vice President of Kalasin University	
Assistant Professor Dr. Sukchai Charoenvaichat	13
Admiring Words of The Dean of Faculty of Business Administration, and the Head Project for Developing the Local Staffs' Potentiality in Tourism	
Assistant Professor Natwadee Phattanapho	15
Introduction of The Editor	
Dr. Suchanart Singhapat	17
Chapter 1 : The Prestige is expansive disseminated, the water course of mercy	
Dr. Suchanart Singhapat	18
Chapter 2 : Kalasin Background	
Assistant Professor Dr. Somchai Lamduan	66
Chapter 3 : Tracing back the History and beautiful Nature, and Retracing the Dinosaur	
Mr.Vajaravara Vongkanha	94
Chapter 4 : Pu-thai Culture, Prae-wa Silk, Pa-sa-weuy Pu-pan	
Mr.Yuttapong Khuenkhaew	130

นายสุวิทย์ คำดี

ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์

Mr. Suwit Khamdee

Kalasin Provincial Governor

คำนิยม

นายสุวิทย์ คำดี

ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์

Admiring Words

Mr. Suwit Khamdee

Kalasin Provincial Governor

ปัจจุบัน สังคมมีความตระหนักถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม รวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้านมากขึ้น แต่ละพื้นที่จึงเป็นจุดกำเนิดของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นแผ่นดินที่ปรากฏหลักฐานการมีผู้คนอาศัยอยู่มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยทวารวดี อาณาจักรล้านช้าง สมัยรัตนโกสินทร์และตราบกระทั่งปัจจุบัน ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นที่มาของทุนทางวัฒนธรรม (สังคมวัฒนธรรมและศิลปวัฒนธรรม) ของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีอยู่หลากหลาย สามารถสร้างรายได้เข้าสู่จังหวัด นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจทางด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากขึ้น

การรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดกาฬสินธุ์ในหนังสือร้อยภาพเล่าเรื่องเมืองกาฬสินธุ์ของนักวิชาการที่ต้องใช้ความรู้และประสบการณ์ในการเขียนบทความและผ่านการกลั่นกรองนำมาบันทึกในหนังสือเล่มนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะสร้างความประทับใจจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ผู้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเกิดคุณค่าในแวดวงวิชาการ

Recently, the society is more increasing aware of significance of art, culture, and local cultural heritage. Therefore, each area is the increased origin of tourism development. Kalasin was the land where people have lived since prehistorical age, ta-wa-ra-wa-dee age, lanchang kingdom, rat-ta-na-ko-sin age, until now. According to the above reasons, various cultural capitals (cultural society and cultural art) of Kalasin Province were occurred. As a result, the revenues were obtained in the province leading to the increased economic development in cultural tourism.

The collection in body of knowledge regarding to Kalasin Province in the book called *“Arranging Pictures for telling Kalasin City”* by the academics who had to use their knowledge as well as experience in article writing through selecting and recording in this book. I really hope that Kalsin would impress everyone, and be popular leading to sustainable tourism as well as value in academic area.

รองศาสตราจารย์จิระพันธ์ ห้วยแสน

อธิการบดี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Associate Professor Jirapun Huaisan

The President of Kalasin University

คำนิยม

รองศาสตราจารย์จรพันธ์ ห้วยแสน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Admiring Words

Associate Professor Jirapun Huaisan

The President of Kalasin University

เนื่องในโอกาสการสถาปนามหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ และวาระการเฉลิมฉลองการสถาปนาจังหวัดกาฬสินธุ์ ครบ 222 ปี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ในฐานะที่เป็นเสาหลัก สำคัญของการศึกษาภายในจังหวัด จึงได้ดำเนินโครงการ พัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว ตามแผนบูรณาการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวและ บริการประจำปี 2560 จัดทำโครงการทำหนังสือร้อยภาพ เล่าเรื่องเมืองกาฬสินธุ์ เป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดกาฬสินธุ์ อันเป็นการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวจังหวัดกาฬสินธุ์อย่างยั่งยืน เนื้อหาสาระเป็น ผลงานของคณาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ นำเสนอในแต่ละบทประกอบไปด้วย พระเกียรติคุณแม่โพสพสาธิตพระเมตตาชาวประชา กาฬสินธุ์ พื้นเพประวัติศาสตร์กาฬสินธุ์ สถานที่ท่องเที่ยว ที่สำคัญที่บ่งบอกถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม อัตลักษณ์และ ความงดงามของท้องถิ่น

หนังสือเล่มนี้สะท้อนให้เห็นภาพของจังหวัด กาฬสินธุ์เป็นการเล่าเรื่องผ่านตัวอักษรและรูปภาพที่ มีแหล่งท่องเที่ยวพร้อมกับการได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้ และสัมผัสวัฒนธรรมประเพณี ประวัติศาสตร์ ตลอดจน การสัมผัสวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนผู้ไท คาดหวังว่าจะเป็นที่สนใจ ของกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เดินทางมายัง จังหวัดกาฬสินธุ์รวมถึงการเป็นสื่อกลางให้กับผู้ที่สนใจทั้ง ชาวไทยและชาวต่างประเทศและนำไปสู่การส่งเสริม การท่องเที่ยวของจังหวัดกาฬสินธุ์อย่างยั่งยืนต่อไป

In the occasion of Kalasin University establishment and celebration for the 222nd anniversary of Kalasin Province establishment, Since Kalasin University played a major role in provincial education, the project for developing the local staffs' potentiality regarding to tourism was implemented based on integrated planning for increasing the revenue from tourism and service 2017. The project for establishing the book called **“Arranging the Pictures for Telling Kalasin City,”** aimed to publicize the body of knowledge regarding to Kalasin Province, and promote the sustainable tourism of Kalasin Province. The content materials were performance and presentation of instructors as well as staffs of Kalasin University who had strong intention and attention. In each chapter was comprised of **“The Prestige is Expansively disseminated, the watercourse of mercy, Kalasin Citizen, Historical Background of Kalasin, Prominent Tourism Sites indicating lifestyle, culture, identity, and beauty of locality.”**

The pictures of Kalasin Province were reflected by telling through the letters as well as photographs of tourist attraction, the opportunity to learn and touch the culture, tradition, history, and lifestyle of local identity. Specifically, Pu-thai Community where it was expected to interest the cultural tourists in travelling to Kalasin Province, and to be the center for both of Thai citizen as well as foreigners which would lead to the promotion for sustainable tourism of Kalasin Province further.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขชัย เจริญไวยเจตน

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Assistant Professor Dr. Sukchai Charoenvaichat

The Vice President of Kalasin University

คำนิยม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขชัย เจริญไวยเจตน

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Admiring Words

Assistant Professor Dr. Sukchai Charoenvaichat

The Vice President of Kalasin University

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำด้านวิชาชีพ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่เกิดจากการหลอมรวมระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2558 ปัจจุบันเปิดสอนทั้งสิ้น 9 คณะ มีหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงจำนวน 11 หลักสูตร หลักสูตรระดับปริญญาตรี 42 หลักสูตร และ ระดับปริญญาโท 9 หลักสูตร โดยมีปรัชญาคือ ความรู้สร้างคุณค่า ภูมิปัญญาสร้างสังคม

นอกจากจะมีพันธกิจในเรื่องของการผลิตบัณฑิต การจัดการศึกษาด้านวิชาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรมแล้ว ยังให้บริการทางวิชาการที่เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาศักยภาพของสังคมและประเทศ หนังสือร้อยภาพเล่าเรื่องเมืองกาฬสินธุ์ จึงเป็นหนึ่งในพันธกิจที่ให้บริการทางวิชาการถ่ายทอดความรู้ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดกาฬสินธุ์ได้เป็นอย่างดี โดยมีเนื้อหาสาระที่เขียนโดยอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ซึ่งนำเสนอเนื้อหา 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เป็นการแนะนำจังหวัดกาฬสินธุ์ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยว ที่จะทำให้ท่านผู้อ่านได้รับความรู้ไปพร้อมกับได้ชมความสวยงามที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกาฬสินธุ์อีกด้วย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะนำไปสู่การพัฒนาความรู้และเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป

Kalasin University is a leading university in vocation, technology, and innovation in Khong River Basin which is established by blending between Kalasin Rajabhat University, and Rajamangala University of Technology Esan Kalasin on the 8th September 2015. Now, it offers total of 9 faculties including 11 Diploma programs, 42 undergraduate programs, and 9 graduate programs. The philosophy included knowledge creating value, and wisdom creating society.

Besides the mission for producing the graduates, managing the education for supplying the labor market, and maintain the religion as well as art and culture, the university still provides useful academic service for developing the potentiality of society and country. Therefore, the book called *“Arranging the Pictures for telling Kalasin City,”* is one of missions for providing the academic service and transferring the knowledge in order to promote the tourism of Kalasin Province very well. The content was written by university professors presenting 2 languages of content: Thai and English, introducing Kalasin Province as well as tourist attraction which would provide knowledge, and viewing the beautiful scenery as identity of Kalasin Province as well. I hope that this book would lead to knowledge development and be appreciated by society further.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐวดี พัฒนโพธิ์

คณบดีคณะบริหารธุรกิจ

และหัวหน้าโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว

Assistant Professor Natwadee Phattanapho

The Dean of Faculty of Business Administration, and the Head Project for Developing
the Local Staffs' Potentiality in Tourism

คำนิยม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐวดี พัฒนโพธิ์

คณบดีคณะบริหารธุรกิจ

และหัวหน้าโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว

Admiring Words

Assistant Professor Natwadee Phattanapho

The Dean of Faculty of Business Administration, and the Head Project for Developing the Local Staffs' Potentiality in Tourism

คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวอย่างมาก เพราะว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวจึงได้จัดโครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรในแหล่งท่องเที่ยวตั้งแต่การฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การฝึกอบรมทักษะมีคุณศัพท์ท้องถิ่นการทำคู่มือท่องเที่ยวจังหวัดกาฬสินธุ์ การพัฒนาเครือข่ายท่องเที่ยวกาฬสินธุ์ และการจัดพิมพ์หนังสือร้อยภาพเล่าเรื่องเมืองกาฬสินธุ์ ทำให้เห็นรูปแบบการทำงานแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วนเพื่อการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกาฬสินธุ์ร่วมกัน

หนังสือร้อยภาพเล่าเรื่องเมืองกาฬสินธุ์จึงเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นแผนบูรณาการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวและบริการประจำปี 2560 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาโดยหนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอภาพรวมของจังหวัดกาฬสินธุ์เริ่มจากพระเกียรติคุณแม่โพสพสาขาราชพระเมตตาของพระราชจักรีวงศ์ และพระบรมวงศานุวงศ์ที่มีต่อปวงชนชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ประวัติความเป็นมาของจังหวัดกาฬสินธุ์ และสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่น่าสนใจในจังหวัดกาฬสินธุ์ผ่านตัวอักษรพร้อมภาพประกอบเป็นสองภาษา ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่จะทำให้ท่านผู้อ่านทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ได้รับความรู้ และจะกระตุ้นความสนใจที่จะมาท่องเที่ยวจังหวัดกาฬสินธุ์ซึ่งเนื้อหาได้รับการถ่ายทอดโดยคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ทั้งนี้ต้องขอขอบพระคุณท่านผู้บริหารคณาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานจนหนังสือเสร็จจุดลงไปด้วยดีหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้เมื่อได้เผยแพร่แล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนตลอดจนนักท่องเที่ยวได้รู้จักจังหวัดกาฬสินธุ์ และเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดกาฬสินธุ์เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ

Faculty of Business Administration, Kalasin University, gave an importance to staff development in tourism very much because human resource development was center of every aspect in development especially the tourism established integrated project for developing staffs' potential development in tourist site from English Language Training for enhancing tourism, processing the product for enhancing tourism, training for local guide, establishing the tourism handbook of Kalasin Province, developing tourism handbook of Kalasin Province, and establishing the book *Arranging the Pictures for Telling Kalasin City*. As a result, the integrated working in every sector was seen for developing the staffs' potentiality in tourism of Kalasin Province.

The book "*Arranging the Pictures for Telling Kalason City*" was a part of project for developing local staffs' potentiality, the integrated plan for obtaining the revenue from tourism and service in 2017, The Office of Higher Education Commission. This book presented the overall image of Kalasin Province from The Prestige is expansively disseminated, the watercourse of mercy from Chakree dynasty and royal family for population of Kalasin Province, the history of Kalasin Province, and impressive and interesting tourist sites in Kalasin Province through the letters as well as illustrations in dual languages including both of Thai and English so that Thai and foreign readers would obtain knowledge and be interested in traveling to Kalasin Province. The content would be presented by the instructors of Kalasin University. Thank you every one of administrators and instructors for their work performance until this book was complete. Hope that when this book was presented, it would be very useful for the public as well as tourists to know Kalasin Province and to travel to Kalasin Province increasingly.

อาจารย์ ดร. สุชานาถ สิงหাপัด

บรรณาธิการ

อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Dr. Suchanart Singhapat

The Editor

Lecturer in Faculty of Humanities and Social Science Kalasin University

คำนำ

อาจารย์ ดร. สุชานาถ สิงหาปัด

บรรณาธิการ

Introduction

Dr. Suchanart Singhapat

The Editor

การท่องเที่ยว เป็นหนึ่งในกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้หลักแก่ประเทศไทยในปัจจุบัน จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยว เนื่องจากยังคงยึดถือรูปแบบวิถีการดำเนินชีวิตบนฐานวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเพณีของชาวผู้ไทซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มของจังหวัดกาฬสินธุ์ อาทิ ภาษาพูด การทอผ้า การแต่งกาย ผ้าแพรวา การประกอบอาหาร และศิลปะการฟ้อนผู้ไท อันเป็นอัตลักษณ์ (Identity) และมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (Intangible cultural heritage) ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองและความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทที่สั่งสมมาอย่างเหนียวแน่น

หนังสือร้อยภาพเล่าเรื่องเมืองกาฬสินธุ์เล่มนี้ จะเป็นสื่อกลางให้ผู้คนได้รู้จักและสัมผัสกับจังหวัด เรียงร้อยเรื่องราวผ่านตัวอักษรและภาพถ่ายประกอบเพื่อจัดทำเป็นบทบันทึกทางประวัติศาสตร์ โดยเนื้อหาทุกบทที่ได้ผ่านการกลั่นกรองและตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากนั้นแล้วยังได้แปลเป็นภาษาอังกฤษ ควบคู่กับภาษาไทยเพื่อสื่อความหมายให้กับชาวต่างชาติได้รับทราบ เรื่องราวอันเป็นที่น่าสนใจของจังหวัดกาฬสินธุ์ นอกจากองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดกาฬสินธุ์ซึ่งท่านจะได้รับแล้วก็จะเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เป็นที่ประจักษ์ต่อผู้คนสืบไป

ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างสูงที่มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ได้มอบความไว้วางใจให้เป็นหัวหน้าในการดำเนินโครงการจัดทำหนังสือและเป็นบรรณาธิการหนังสือเล่มนี้ ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการฯ คุณงามความดีที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรพรชนและคนจังหวัดกาฬสินธุ์ หากหนังสือเล่มนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าและคณะทำงานขออภัยมา ณ โอกาสนี้

Tourism is an activity being able to receive major revenue for Thailand in the present. Kalasin Province is a province located in North Eastern Region where the tourists are interested in travelling since the traditional lifestyle based on tradition and culture are emphasized. Specifically, Pu-thai culture, a specific group unique of Kalasin Province such as spoken language, cloth weaving, dressing, Prae-wa fabric, food cooking, and Pu-thai dancing art which is both of Identity, and Intangible cultural heritage reflecting the prosperity and strength of Pu-thai ethnic group being collected firmly.

The book called *“Arranging Pictures for telling Kalasin City,”* would be center for people to be known and touched by arranging the stories through the letter as well as photography establishing historical record. The content in every chapter was selected out and checked its academic validity by the experts. Besides, it was translated into English, in line with Thai language for communicating to foreigners. The interesting story of Kalasin Province was not only focused on the body of knowledge regarding to Kalasin Province but also a way to promote tourism of Kalasin Province being known for people further.

I am very pleased and honored for being trusted as a leader in implementing the project establishing and being an editor of this book. I would like to show my appreciation for being financial supported in project implementation by Office of The Higher Education Commission. The merit being appeared in this book, I would like to express my reverence for predecessors as well as people in Kalasin Province. In case of any mistake, I and my teamwork would like to apologize in this occasion.

บทที่ 1
CHAPTER

พระเกียรติคุณแผ่ไพศาล
สายธารพระเมตตา
ชาวประชาภาพิสิษฐ์

**The Prestige is expansive
disseminated,
the water course of mercy**

อาจารย์ ดร.สุชานาด สิงหาปัด
Dr. Suchanart Singhapat

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

KALASIN UNIVERSITY

คำขวัญประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

“เมืองฟ้าแดดสงยาง โปงลางเลิศล้ำ วัฒนธรรมผู้ไท ผ้าไหมแพรวา ผาเสวยภูพาน มหาธารลำปาว ไดโนเสาร์สัตว์โลกล้านปี”

The Motto of Kalasin Province

“Fa-dad-song-yang City, Excellent Pong Lang, Pu-thai Culture, Prae-wa Silk, Pa-sa-weuy Pu-pan, Lam Pao Big Water Course, Dinosaur: Million-Year Creature”

จังหวัดกาฬสินธุ์ ถือเป็นหัวเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศไทย มาแต่ครั้งอดีต เริ่มต้นจากการค้นพบโบราณวัตถุสถานของซากฟอสซิลของสิ่งมีชีวิตในยุค 130 ล้านปีก่อนประวัติศาสตร์ อันนำไปสู่การก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานสิรินธร (Sirindhorn Museum) เพื่อการศึกษาวิจัยและจัดแสดงฟอสซิลของไดโนเสาร์ และสิ่งมีชีวิตดึกดำบรรพ์ที่พบในจังหวัดกาฬสินธุ์และพื้นที่ใกล้เคียงที่สมบูรณ์แบบและใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ณ ภูกุ่มข้าว อำเภอสหัสขันธ์ รวมทั้งการค้นพบเครื่องมือหินกะเทาะและภาชนะดินเผาในยุคหินใหม่ (ก่อนประวัติศาสตร์) ณ อำเภอภูพานิชย์ และอำเภอท่าคันโท มาจนถึงการค้นพบเมืองฟ้าแดดสงยาง แห่งยุคทวารวดี ณ อำเภอกมลาไสย หลักฐานทางโบราณคดีเหล่านี้ล้วนบ่งชี้ถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและความเจริญรุ่งเรืองด้านประวัติศาสตร์อารยธรรมในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ทั้งสิ้น

Kalasin Province was an important history and strategy city of Thailand since in the past. Starting from the prehistoric of fossils from 130 million years of living things during prehistorical period, were discovered. Consequently, Sirindhorn Museum was established for research study as well as exhibition of dinosaur fossil, and primeval living thing being found in Kalasin Province and nearby area which were the most perfect and biggest in South East Asia at Pu-koom-kao, Sa-has-sa-kan District, chopper chopping tool complex, and new age potter (prehistoric) at Ku-chi-narai District, and Ta-kan-to District. Later on, Fa-dad-song-yang City of Tawwarawadee Era at Ka-ma-la-sai District, was discovered. These archeological evidences indicated the prosperity of resources as well as growth of civilization history in Kalasin area.

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณขององค์พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีและพระบรมวงศานุวงศ์ ทำให้จังหวัดกาฬสินธุ์มีการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องและประชาชนชาวกาฬสินธุ์ได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขร่มเย็นภายใต้พระบรมโพธิสมภารสืบมาโดยลำดับ เนื้อหาบทนี้นำเสนอเหตุการณ์และพระราชกรณียกิจที่แสดงถึงพระเกียรติคุณแผ่ไพศาลและสายธารแห่งพระเมตตาขององค์พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ที่มีต่อจังหวัดกาฬสินธุ์และประชาชนชาวกาฬสินธุ์ดังต่อไปนี้

ปี พ.ศ. 2336 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช องค์ปฐมกษัตริย์ราชวงศ์จักรี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ทรงมีพระบรมราชโองการให้ท้าวโสมพะมิตร ผู้นำชุมชนบ้านแก่งสำโรงเข้าเฝ้าฯ ถวายเครื่องราชบรรณาการ คือ กาน้ำสำริด เพื่อสวามิภักดิ์ภายใต้ร่มพระบรมโพธิสมภารฯ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชจึงทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมให้ยกฐานะชุมชนบ้านแก่งสำโรงขึ้นเป็นเมือง โดยพระราชทานนามว่า “**เมืองกาฬสินธุ์**” พร้อมทั้งแต่งตั้งท้าวโสมพะมิตรเป็นพระยาชัยสุนทร ผู้ครองเมืองกาฬสินธุ์คนแรก

ปี พ.ศ. 2370 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พระยาราชสุภาวดี (พระยาบดินทรเดชา) ยกกองทัพไปปราบกบฏเมืองเวียงจันทน์ที่เข้ามารุกรานเมืองกาฬสินธุ์ จนได้รับชัยชนะ ด้วยพระบารมีปกเกล้าของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทำให้เมืองกาฬสินธุ์กลับคืนสู่ปกติสุขดังเดิม

ปี พ.ศ. 2456 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกฐานะเมืองกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดกาฬสินธุ์

ปี พ.ศ. 2474 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ยุบจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นอำเภอกาฬสินธุ์ ขึ้นกับจังหวัดมหาสารคาม ตามโครงสร้างการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในยุคนั้น ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2470 ได้ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกฐานะอำเภอกาฬสินธุ์ให้เป็นจังหวัดกาฬสินธุ์ตามเดิม จนเข้าสู่แผ่นดินในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

According to royal grace of the Chakri Dynasty Kings as well as members of royal family, Kalasin Province has been grown up and advanced continuously. In addition, Kalasin people could live peacefully under royal protection since then. The incidences and royal duties indicating the Chakri Dynasty Kings' prestige expansion and water course of mercy on Kalasin Province and kalasin People, were presented in content of this chapter.

In 1893, Buddha Yodfa Chulaloke, the Great, the first king of Chakri Dynasty, Rattana-kosin City, gave royal command to Tao (Sovereign) Some-pa-mit, the community leader of Ban-gang-sam-rong to have an audience with loyalty in order to give his tribute “bronze kettle” to be loyal to the throne under royal protection. Buddha Yodfa Chulaloke gave royal command to please for promoting the community of Ban-gang-sam-rong into a city called “**Kalasin City**” as well as appointing Sovereign Some-pa-mit to be Praya Chaisoonton, the first Kalasin city governor.

In 1827, King Jessadabodindra, the Great, the 3rd reign, gave royal command to Praya Racha-supha-wa-de (Praya Bodindecha) sent his troop to conquer the rebel Vientiane invading Kalasin City, and had victory. According to King Jessadabodindra's virtue, Kalasin City became peaceful once more.

In 1910, King Vajiravudh, the 6th reign, gave an order to promote Kalasin City into Kalasin Province.

In 1931, King Prajadhipok, the 7th reign, gave an order to dissolve Kalasin Province into Kalasin District, under Mahasarakam Province, based on structure of revolution during that age. In 1927, the King gave an order to promote Kallasin Province into Kalasin Province as the same, until the reign of King Bhumibol, the 9th reign.

พระเกียรติคุณแผ่ไพศาลและสายธารแห่งพระเมตตาของ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์
ต่อจังหวัดกาฬสินธุ์และประชาชนชาวกาฬสินธุ์

**The expanded prestige and mercy water course of
King Bhumibol Adulyadej
and Her Majesty Queen Sirikit, and royal family
on Kalasin Province as well as Kalasin Citizen.**

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงฉายภาพ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ ขณะประทับพักผ่อน
พระอิริยาบถ ณ ผาเสวย

His Majesty The King Bhumibol
Adulyadej took photograph of Her Majesty
The Queen Sirikit while taking a rest at
Pa-sa-weuy.

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ กับลูกค่างที่ผาเสวย

Her Majesty The Queen Sirikit
and a langur baby.

ปีพุทธศักราช 2498

วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2498 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินออกเยี่ยมประชาชน ชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้วยรถยนต์พระที่นั่งเป็นครั้งแรก โดยเสด็จพระราชดำเนินมาจากจังหวัดนครพนมผ่านเทือกเขาภูพาน ระหว่างนั้นขบวนเสด็จได้หยุดพักเพื่อถวายพระกระยาหารกลางวันให้ทรงเสวย ณ ผาเสวย ภูพาน (สถานที่ซึ่งกลายเป็นส่วนหนึ่งของคำขวัญประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ในปัจจุบัน) ก่อนที่จะเสด็จพระราชดำเนินต่อไปยังศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์เพื่อทรงเยี่ยมราษฎรจังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนเสด็จพระราชดำเนินต่อไปประทับแรมที่จังหวัดมหาสารคาม

2498 B.E.

On the 12th November 1955, His Majesty King Bhumibol Adulyadej, the 9th reign, and Her Majesty Queen Sirikit, and royal family proceeded to visit citizen, Kalasin People, by royal carriage for the first time. Starting from Nakhon-panom Province through Pu-pan mountain, during the journey, the was procession stopped for lunch at Pa-sa-weuy, Pu-pan (the place became a part of present motto for Kalasin Province) before proceeding to City Hall of Kalasin Province to visit Kalasin Citizen, before proceeding to stay at Mahasarakam Province.

ปีพุทธศักราช 2514

วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2514 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมหน่วยทหารพรานที่บ้านนาคู อำเภอลำปาง จังหวัดกาฬสินธุ์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ตรวจรักษาทหารผู้ได้รับบาดเจ็บและประชาชนชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เจ็บป่วยที่มาเฝ้ารอรับเสด็จ

2514 B.E.

On the 1st December 1971, Princess Mother; Srinagarindra, proceeded to visit the scout unit at Ban-na-ku, Kao-wong District, Kalasin Province. Besides, the princess mother gave an order mobile health units to treat the injured soldiers and Kalasin Citizens who waiting for greeting.

ปีพุทธศักราช 2516

2516 B.E.

พ.ศ. 2516 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรที่บ้านนาคู อำเภอกาแพง จังหวัดกาฬสินธุ์

In 1973, His Majesty King Bhumibol Adulyadej proceeded to visit citizen at Ban-na-ku, Kao-wong District, Kalasin Province.

วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2516 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรบ้านนาคู อำเภอกาแพง จังหวัดกาฬสินธุ์ พร้อมกับทรงพระราชทานสิ่งของ อุปกรณ์การเรียน และเครื่องแบบนักเรียน ให้กับราษฎร คณะครูและนักเรียนในพื้นที่ที่มาเฝ้ารอรับเสด็จ

On the 1st December 1973, Princess Mother; Srinagarindra, and Princess of Naradhivas proceeded to visit citizen at Ban-na-ku, Kao-wong District, Kalasin Province, and gave the articles, learning equipment, and student uniforms to citizen, teachers, and students in the area who waited for greeting.

ปีพุทธศักราช 2517

พ.ศ. 2517 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎรและศึกษาสภาพโบราณสถานเมืองฟ้าแดดสงยาง วัดบ้านก้อม (บ้านเสมา) ตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสยพร้อมกับทรงพระราชทานสิ่งของให้กับราษฎรในพื้นที่ที่มาเฝ้ารอรับเสด็จ

2517 B.E.

In 1974, Princess of Naradhivas proceeded to visit the citizen, consider the situation of ancient remains of Fa-dad-song-yang, Ban-gom Temple (Ban Se-ma), Nongpan Sub-district, Kamalasai District, and gave articles to citizen in the area who waited for greeting.

ปีพุทธศักราช 2518

พ.ศ. 2518 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชทานธงลูกเสือชาวบ้านที่โรงเรียนบัวขาว บ้านบัวขาว อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2518 B.E.

In 1975, Princess Mother; Srinagarindra proceeded to give the flag for civil boy scout at Bua-kao School, Ban Bau-kao, Ku-chi-narai District, Kalasin Province.

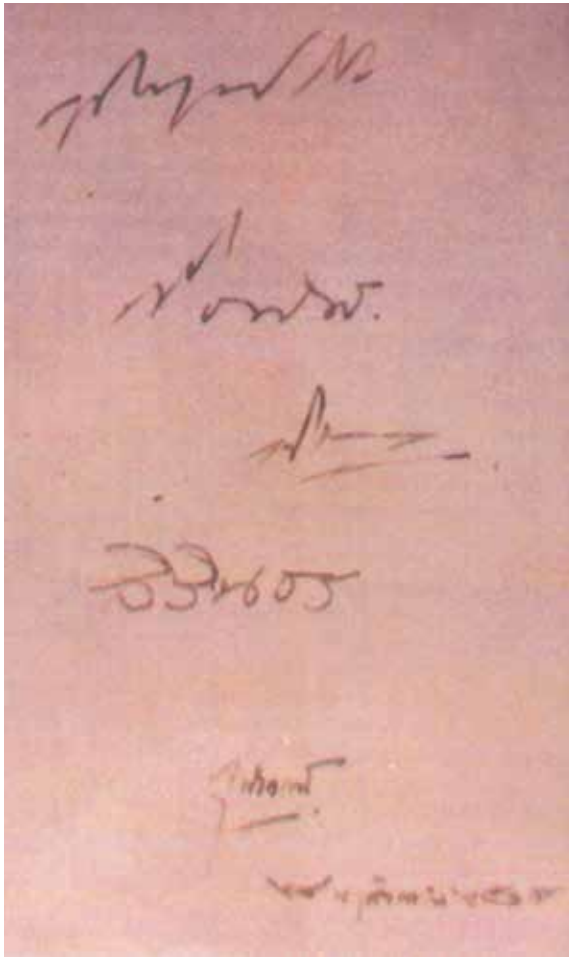
ปีพุทธศักราช 2519

วันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานธงประจำรุ่นลูกเสือชาวบ้าน และทรงเยี่ยมชมนักควบคุมตำรวจตระเวนชายแดนที่ 41 (ชุดควบคุมยุทธวิธีตำรวจตระเวนชายแดน 41 บก.ตชด. ภาค 2) กิ่งอำเภอหนองกุงศรี (ปัจจุบันคือ อำเภอหนองกุงศรี) จังหวัดกาฬสินธุ์

2519 B.E.

On the 27th November 1976, His Majesty King Bhumibol Adulyadej proceeded to give the cohort flag for civil boy scout, and visit the commander of border patrol police the 41st (the commander of strategy for border patrol police the 41st, land, bpp. Region 2) Nong-gung-sri Minor district (called Nong-gung-sri District in the present) Kalasin Province.

พระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พร้อมทั้งพระนามาภิไธยทั้ง 4 พระองค์ในคราวเสด็จฯ เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519

The King's signature and 4 Royal Names were given during the journey on the 28th November 1976.

วันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอฯ และพระเจ้าลูกเธอฯ ทุกพระองค์ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร ที่บ้านนาคู อำเภอกาแพง จังหวัดกาฬสินธุ์

On the 28th November 1976, His Majesty King Bhumibol Adulyadej and Her Majesty Queen Sirikit, His Royal Highness The Prince, and all of Her Royal Highness The Princesses proceeded to visit citizen at Ban-na-ku, Kao-wong District, Kalasin Province.

ปีพุทธศักราช 2520

วันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2520 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินวางศิลาฤกษ์โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2520 B.E.

On the 20th September 1977, His Royal Highness Crown Prince Maha Vajiralongkorn proceeded to lay the foundation stone at Pra-yu-pa-rach Hospital, Ku-chi-narai District, Kalasin Province.

ปีพุทธศักราช 2520

วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎร อำเภอกำแพง จังหวัดกาฬสินธุ์

2520 B.E.

On the 29th November 1977, His Majesty King Bhumibol Adulyadej, Her Majesty Queen Sirikit, Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, and Her Royal Highness Princess Chulabhorn Valayalaksana proceeded to visit the citizen at Kam-muang District, Kalasin Province.

ปีพุทธศักราช 2521

วันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมและพระราชทานของขวัญแก่ชุดควบคุมตำรวจตระเวนชายแดนที่ 41 (ชุดควบคุมยุทธวิธีตำรวจตระเวนชายแดน 41 บก.ตชด. ภาค 2) ณ บ้านหนองริวหนั่ง ตำบลหนองแสน กิ่งอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นครั้งที่สอง และเสด็จพระราชดำเนินที่ว่าการกิ่งอำเภอหนองกุงศรี พระราชทานธงลูกเสือชาวบ้านจังหวัดกาฬสินธุ์

2521 B.E.

On the 27th November 1978, His Majesty King Bhumibol Adulyadej, Her Majesty Queen Sirikit, Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, and Her Royal Highness Princess Chulabhorn Valayalaksana proceeded to visit and give the presents to commander of border patrol police the 41st, (commander of strategy for border patrol police the 41st, land, bpp. Region 2) at Ban-nong-riw, nung, Nong-san Sub-district, Nong-gung-sri Minor district, Kalasin Province, the second occasion, and proceeded at Government Office of Nong-kung-sri Minor district to give flag to civil boy scout in Kalasin Province.

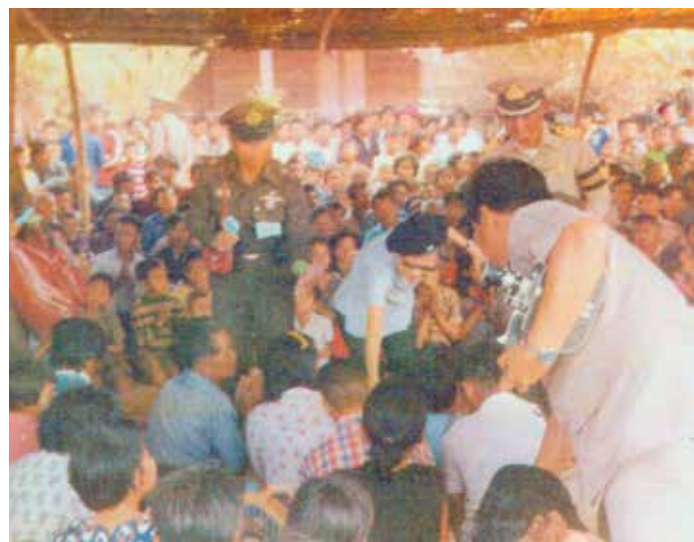

วันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2521 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชดำเนิน โรงเรียนโคกก่องวิทยา ตำบลโนนศิลา อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีนายทวี รอดคำดี ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ กราบบังคมทูลรายงานเสด็จทรงพระราชทานสิ่งของแก่ประชาชนที่เฝ้ารับเสด็จโปรดเกล้าฯ ให้หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ (พอ.สว.) ตรวจรักษาประชาชนที่เจ็บป่วย

On the 30th December 1978, Princess Mother Srinagarindra proceeded to visit Koke-kong-wittaya School, None-sila Sub-district, Sa-has-sa-kan District, Kalasin Province reported by the provincial governor, Mr. Ka-we Rod-kam-de, The Princess Mother gave articles to citizen waiting for greeting, and order the mobile health units (PMMV) to treat the sick citizen.

ปีพุทธศักราช 2522

วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2522 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร ตำบลหนองผือ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

วันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2522 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมพระราชทานของขวัญแก่ชุดควบคุมตำรวจตระเวนชายแดนที่ 41 กิ่งอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นครั้งที่สาม

2522 B.E.

On the 15th November 1979, Her Majesty Queen Sirikit and Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn proceeded to visit the citizen at Nong-peu Sub-district, Kao-wong District, Kalasin Province.

On the 19th November 1979, His Majesty King Bhumibol Adulyadej proceeded to give the articles for the commander of border patrol police the 41st at Nong-gung-sri Minor district, Kalasin Province for the third occasion.

ปีพุทธศักราช 2524

วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2524 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยจาง บ้านบ่อแก้ว ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ทรงปล่อยปลาชนิด ปลาดุกเพียนขาว ปลาช่อน และกุ้ง จำนวน 2,000 ตัว ลงในอ่างเก็บน้ำ พร้อมกับทรงเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรพื้นที่โดยรอบ พร้อมกับติดตามความก้าวหน้าโครงการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้งห้วยจาง นอกจากนี้ยังทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้คณะแพทย์หลวง เดินทางล่วงหน้ามาตั้งหน่วยแพทย์ชั่วคราวเพื่อตรวจรักษาราษฎรที่มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

2524 B.E.

On the 18th November 1981, His Majesty King Bhumibol Adulyadej proceeded to see the project of Huey-jan Reservoir, Ban-bo-kaew, Bo-kaew Sub-district, Kao-wong District, Kalasin Province, release the Tilapia, Common Silver Barb, Jullien's Golden-Price Carp, and shrimp, total of 2,000 into reservoir, see the surrounding area as well as follow up Huey-jan Project for promotion of crop growing in summer. Besides, His Majesty King Bhumibol gave an order to royal medical team to go in advance for establishing the temporary royal medical unit in order to provide medical check up the citizen who waited for greeting.

พ.ศ. 2524 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ เสด็จพระราชดำเนินที่บ้านดงสวน ตำบลนาทัน อำเภอลำม่าง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเยี่ยมราษฎร พร้อมกับพระราชทานสิ่งของ และโปรดเกล้าฯ ให้คณะแพทย์ตรวจรักษาราษฎรที่เจ็บป่วย

In 1981, Princess of Naradhivas proceeded at Ban-dong-suen, Na-tan Sub-district, Kammuang District, Kalasin Province, to visit the citizen as well as give articles, and order the medical team to provide medical check up to the sick citizen.

ปีพุทธศักราช 2526

พ.ศ. 2526 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมและพระราชทานสิ่งของแก่ราษฎรบ้านหนองกบ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ และโปรดเกล้าฯ ให้คณะแพทย์จากมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.) ตรวจรักษาผู้เจ็บป่วย

2526 B.E.

In 1983, Princess Mother Srinagarindra and Princess of Naradhivas proceeded to visit and give the articles to citizen at Ban-nong-gob, Nong-gung-sri District, Kalasin Province, order the medical team from Princess Mother's Medical Volunteer (PMMV) to treat the sick citizen.

ปีพุทธศักราช 2530

วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2530 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรกิจการโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ พร้อมกับทรงเยี่ยมราษฎรอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2530 B.E.

On the 27th July 1997, His Royal Highness Crown Prince Maha Vajiralongkorn proceeded to see the enterprise of Ku-chi-narai Crown Prince Hospital, and visit the citizen at Ku-chi-narai District, Kalasin Province.

พ.ศ. 2530 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมและพระราชทานสิ่งของแก่ราษฎรตำบลนาบอน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โปรดเกล้าฯ ให้คณะแพทย์ (พอ.สว.) ตรวจรักษาผู้เจ็บป่วย รวมทั้งพระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมแก่ราษฎรบ้านทุ่งมน ตำบลนาบอน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

In 1987, Princess Mother Srinagarindra and Princess of Naradhivas proceeded to visit and give the articles to citizen at Na-bon Sub-district, Kammuang District, Kalasin Province, order the medial team of (PMMV) to treat the sick citizen, and suggest the royal thought for growing the mulberry and feeding the silkworm for citizen at Ban-toong-mon, Na-bon Sub-district, Kammuang District, Kalasin Province.

วันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2530 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมและพระราชทานสิ่งของแก่ราษฎรอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

On the 6th November 1987, Princess Mother Srinagarindra proceeded to visit and give the articles to citizen at Heuy-pung District, Kalasin Province.

ปีพุทธศักราช 2532

วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2532 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงงานโครงการศิลปาชีพพิเศษ ที่บ้านหนองห้าง อำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2532 B.E.

On the 11th August 1989, Her Majesty Queen Sirikit proceeded to work for the special project called “The Foundation for The Promotion of Supplementary and Related Technique of Her Majesty Queen Sirikit of Thailand,” or The SUPPORT Foundation at Ban-nong-hang, Ku-chi-narai District, Kalasin Province.

วันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2532 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินนำคณะนักเรียนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ศึกษาประวัติศาสตร์และโบราณคดีเมืองฟ้าแดดสงยาง ณ เมืองฟ้าแดดสงยาง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

On the 27th May 1989, Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn proceeded to lead students from Chulachomklao Royal Military Academy to study the history and archeology of Fa-dad-song-yang City at Fa-dad-song-yang City, Kamalasai District, Kalasin Province.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงโปงลาง ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์
Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn played pong-lamg at Kalasin College of Arts.

ปีพุทธศักราช 2533

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2533 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน เยี่ยมราษฎรและทรงเปิดงานนาฏศิลป์ 4 ภาค ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในการเสด็จ ในครั้งนั้นพระองค์ทรงโปงลางร่วมกับคณะนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

2533 B.E.

On the 26th February 1990, Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn proceeded to visit the citizen and open 4 Regions Dramatic Art Ceremony at Kalasin College of Dramatic Art, Muang District, Kalasin Province.

ปีพุทธศักราช 2534

วันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2534 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนิน ทรงพระราชทานพระพุทธรูปนวราชบพิตร ณ บริเวณศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์

2534 B.E.

On the 30th October 1991, His Royal Highness Crown Prince Maha Vajiralongkorn proceeded to give the Buddha Image called “Nawarachbopit” at Kalasin City Hall.

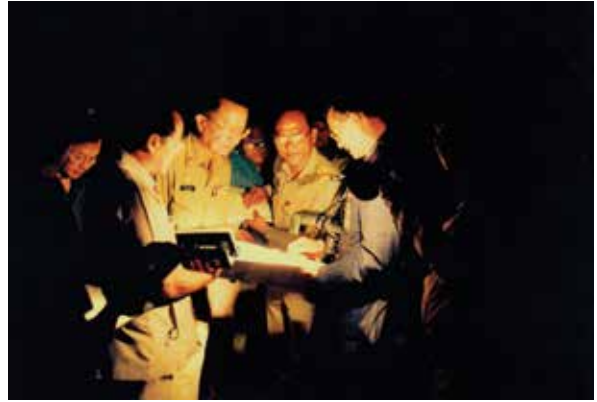

ปีพุทธศักราช 2535

วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2535 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร และติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดสีมคุ่มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

2535 B.E.

On the 9th June 1992, Her Majesty Queen Sirikit proceeded to visit the citizen and follow up the progress of implementation in the project called **“The Foundation for The Promotion of Supplementary and Related Technique of Her Majesty Queen Sirikit of Thailand,”** or The SUPPORT Foundation at Ban-good-sim-koom-kae, Kao-wong District, Kalasin Province.

วันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เพื่อทอดพระเนตรสภาพภูมิประเทศลำพะยังที่บ้านกุดต่อแก่นและอ่างเก็บน้ำห้วยสายนาเวียง ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ พร้อมกับได้พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำลำพะยังตอนบน (ห้วยวังคำ) บ้านดงหมู ตำบลคุ้มเก่า บ้านนาวี ตำบลสงเปลือย อำเภอเขาวง เพื่อช่วยเหลือราษฎรในเขตพื้นที่ ให้มีน้ำใช้ทำการเกษตรและอุปโภคบริโภคปีพร้อมกับทรงเยี่ยมราษฎรอำเภอเขาวง

On the 25th November 1992, His Majesty King Bhumibol Adulyadej and Her Majesty Queen Sirikit proceeded to see the location of Lam-pa-yang at Ban-good-to-kaen and Heiy-sai-na-wiang Reservoir, Koom-kaio District, Kao-wong District, Kalasin Province, and give royal thought for Royal Irrigation Department to consider in planning the project and build the upper Lam-pa-yang Reservoir (Heuy-wang-kam), ban-dong-moo, Koom-kaio District, Ban-na-we, Song-pleuy District, Kao-wong District for helping the citizen in the area to have water supply for agriculture and consuming throughout the year, and visiting the citizen of Kao-wong District as well.

วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน เป็นองค์พระประธานในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ที่อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ และเสด็จพระราชดำเนินไปเป็นองค์ประธานในพิธียกช่อฟ้าและตัดหวายลูกนิมิตอุโบสถ ที่วัดวีระวงศาवास อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

On the 30th November 1992, Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn presided the opening ceremony of public library called “Chalerm-rach-ku-ma-re” at Yang-ta-lad District, Kalasin Province, and presided the rattan around the ball using as the mark of temple area at We-ra-wong-sa-wad temple, Som-dej District, Kalasin Province.

ปีพุทธศักราช 2541

วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2541 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร พร้อมด้วยพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จพระราชดำเนินไปเป็นองค์ประธานเปิดโรงสีข้าวพระราชทาน ณ บ้านโนนศิลาเลิง อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

2541 B.E.

On the 9th November 1998, His Royal Highness Crown Prince Maha Vajiralongkorn and Princess Patchara Kitiyapa presided the opening ceremony of given rice mill at Ban-none-sila-lerng, Kongchai District, Kalasin Province.

ปีพุทธศักราช 2543

วันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จเยี่ยมราษฎรบ้านท่าเยี่ยม หมู่ที่ 4 ตำบลลำชี อำเภอน้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

2543 B.E.

On the 14th November 2000, Her Majesty Queen Sirikit proceeded to visit the citizen at Ban-ta-yiam, Moo 4, Lam-chi Sub-district, Kongchai District, Kalasin Province.

ปีพุทธศักราช 2548

วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2548 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงงานโครงการศูนย์ศิลปาชีพ ณ ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์

2548 B.E.

On the 15th December 2005, Her Majesty Queen Sirikit proceeded to work for the project called “The Foundation for The Promotion of Supplementary and Related Technique of Her Majesty Queen Sirikit of Thailand,” or The SUPPORT Foundation at Din-che Sub-district, Kam-muang District, Kalasin Province.

ปีพุทธศักราช 2551

วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2551 สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเพื่อทรงงาน ณ ศูนย์ศิลป์ปาชีพ ตำบลดินจี่ อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พร้อมทั้งทรงเยี่ยมราษฎร และพระราชทานอุปกรณ์การศึกษาแก่โรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่

2551 B.E.

On the 9th October 2008, Her Royal Highness Princess Chulabhorn Valayalaksana proceeded to work at the center called “The Foundation for The Promotion of Supplementary and Related Technique of Her Majesty Queen Sirikit of Thailand,” or The SUPPORT Foundation at Din-chi Sub-district, Kammuang District, Kalasin Province, and visit the citizen and give the learning equipment for school as well as early childhood center in the area.

วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2551 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานเปิดพิพิธภัณฑ์สิรินธร สถานที่จัดแสดงและศึกษาวิจัยไดโนเสาร์และซากสัตว์ดึกดำบรรพ์ที่ทันสมัยและใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ณ ภูคุ้มข้าว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และทรงเสด็จไปเป็นองค์ประธานประกอบพิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ที่เจดีย์เจ็ดกษัตริย์ วัดเวฬุวัน อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

On the 9th December 2008, Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn presided for opening ceremony at Sirindhorn Museum, the place for exhibition and research study in dinosaur as well as ancient fossil which was the most modern and biggest in South East Asia at Pu-koom-kao, Sa-has-sa-kan District, Kalasin Province, and for enclosing Buudha's relics at 7 Kings Pagoda, We-ru-wan Temple, Sa-has-sa-kan District, Kalasin Province.

ปีพุทธศักราช 2553

วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เสด็จพระราชดำเนิน เพื่อทรงงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ณ โรงเรียนอนุคุณนารี อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

2553 B.E.

On the 30th June 2010, Princess Ubolratana Rajakanya Sirivadhana Barnavadi proceeded to work for TO BE NUMBER ONE project at Anukoon Nare School, Muang District, Kalasin Province.

ปีพุทธศักราช 2554

วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปเป็นองค์ประธานเปิดสะพานข้ามอ่างเก็บน้ำลำปาว ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อว่า **“สะพานเทพสุดา”** สะพานเทพสุดา เป็นสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กขนาด 2 ช่องจราจร ความยาวสะพาน 2,040 เมตร ถนนต่อเชื่อมโครงการผิวจราจรกว้าง 7 เมตร ไหล่ทางกว้างข้างละ 2.50 เมตร ความยาว 1,439 เมตร สำหรับใช้สัญจรข้ามอ่างเก็บน้ำลำปาวจากตำบลโนนบุรี อำเภอห้วยผึ้ง ไปยังตำบลหนองบัว อำเภอหนองสูง จังหวัดกาฬสินธุ์

2554 B.E.

On the 22nd November 2011, Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn presided for opening ceremony of the bridge over Lam-pao Reservoir, was gracious for giving the name of bridge **“Tepsuda Bridge.”** Tepsuda Bridge is 2 lanes reinforced concrete bridge, 2,040 meters long, the road connected to the project including the road surface 7 meters wide, 2.50 meters wide in each pavement, 1,439 meters long. It was used for crossing Lam-pao Reservoir from Noneburi Sub-district, Sa-has-sa-kan District, to Nong-bua Sub-district, Nong-kung-sri District, Kalasin Province.

ปีพุทธศักราช 2556

วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2556 ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เสด็จทรงงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ณ โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

2556 B.E.

On the 23rd December 2013, princess Ubolratana Rajakanya Sirivadhana Barnavadi proceeded to work for TO BE NUMBER ONE project at Kalasin Pittayasan School, Muang District, Kalasin Province.

ปีพุทธศักราช 2557

วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2557 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเสด็จพระราชดำเนิน ทรงเปิด “อาคารเฉลิมพระเกียรติ 7 รอบพระชนมพรรษา” ณ โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ อาคารดังกล่าวสร้างขึ้นเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ โดยมี นายสุวิทย์ สุธงกภู ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ สมาคม ชมรม นักเรียน นักศึกษา ประชาชน ชาวกาฬสินธุ์ร่วมรับเสด็จเป็นจำนวนมาก

2557 B.E.

On the 19th March 2014, Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn presided for opening ceremony of “*The King’s 7th Cycle Birthday Anniversary at Chalerm Prakiet Building*” or Memorial Building at Kalasin Pittayasan School, Muang District, Kalasin Province. This building was built in the auspicious occasion of The King’s 7th Cycle Birthday Anniversary, greeted by Mr. Suwit Subongkot, Kalasin governor, many government officials, soldiers, police, association, club, students, and Kalasin Citizen.

พระมหากษัตริย์คุณต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

Royal Grace to Kalasin Rajabhat University

วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2558 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ (ก่อนการควบรวมเป็นมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์) เข้าเฝ้าทูลเกล้าฯ ถวายหนังสือ วิจิตรแพรวา มรดกภูมิปัญญาสุวราชินีแห่งใหม่ ณ วังสวนจิตรลดา เป็นหนังสือที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์จัดทำขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา (2 เมษายน พ.ศ. 2558) ตลอดทั้งเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้และพัฒนาการของชาติพันธุ์ผู้ไทและผ้าแพรวามรดกภูมิปัญญาของชาวกาฬสินธุ์ในรูปแบบหนังสือวิชาการสู่สาธารณะ

ทั้งนี้หากพิจารณาถึงข้อมูลพระราชกรณียกิจในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนจังหวัดกาฬสินธุ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยือนจังหวัดกาฬสินธุ์ 8 ครั้ง โดยเสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพระราชกรณียกิจในพื้นที่อำเภอเขาวง 3 ครั้ง อำเภอหนองกุงศรี 3 ครั้งอำเภอสมเด็จ 1 ครั้ง อำเภอคำม่วง 1 ครั้ง และอำเภอเมือง 1 ครั้ง

On the 30th April 2015, Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn was pleased for Kalasin Rajabhat University (before becoming Kalasin University) came to see and give **“Artistic Prae-wa, Wisdom Inheritance into Queen of Silk”** book at Suan Chitlada Palace, which Kalasin Rajabhat University was permitted to establish the book for memorial in an auspicious occasion of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn to be 60 years old) on the 2nd April 2015), and the dissemination of body of knowledge as well as development of Pu-thai ethnic and Prae-wa fabric: the wisdom inheritance of Kalsin Citizen in the form of academic book into public.

Considering the information in the work and visit to Kalasin Province by His Majesty King Bhumibol Adulyadej, Her Majesty Queen Sirikit, and royal family, could be concluded as follows:

His Majesty King Bhumibol Adulyadej visited Kalasin Province for 8 occasions including the visit to Kao-wong District twice, Kam-muang District twice, Nong-kung-sri District for 3 occasions, Somdej District once, Kam-muang District once, and Muang District once.

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยือนจังหวัดกาฬสินธุ์ 6 ครั้ง โดยเสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพระราชกรณียกิจในพื้นที่อำเภอเขาวง 2 ครั้ง อำเภอก้ามวง 2 ครั้ง อำเภอกุฉินารายณ์ 1 ครั้ง และอำเภอหนองกุงศรี 1 ครั้ง

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยือนจังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ครั้ง โดยเสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพระราชกรณียกิจในพื้นที่อำเภอกุฉินารายณ์ 1 ครั้ง อำเภอเมือง 1 ครั้ง และอำเภอฆ้องชัย 1 ครั้ง

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยือนจังหวัดกาฬสินธุ์ 6 ครั้ง โดยเสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพระราชกรณียกิจในพื้นที่อำเภอเขาวง 3 ครั้ง อำเภอหนองกุงศรี 1 ครั้ง อำเภอห้วยผึ้ง 1 ครั้ง และอำเภอก้ามวง 1 ครั้ง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยือนจังหวัดกาฬสินธุ์ 8 ครั้ง โดยเสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพระราชกรณียกิจในพื้นที่อำเภอสหัสขันธ์ 2 ครั้ง อำเภอเมือง 2 ครั้ง อำเภอเขาวง 1 ครั้ง อำเภอหนองกุงศรี 1 ครั้ง อำเภอกมลาไสย 1 ครั้ง อำเภอยางตลาด 1 ครั้ง และอำเภอสมเด็จ 1 ครั้ง

สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยือนจังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ครั้ง โดยเสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพระราชกรณียกิจในพื้นที่อำเภอเขาวง อำเภอหนองกุงศรี และอำเภอก้ามวง

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยือนจังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ครั้ง โดยเสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพระราชกรณียกิจในพื้นที่อำเภอหนองกุงศรี 2 ครั้ง และอำเภอเขาวง 1 ครั้ง

ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยือนจังหวัดกาฬสินธุ์ 3 ครั้ง โดยเสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพระราชกรณียกิจในพื้นที่อำเภอเมือง 2 ครั้ง และอำเภอเขาวง 1 ครั้ง

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยือนจังหวัดกาฬสินธุ์ 1 ครั้ง โดยเสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพระราชกรณียกิจในพื้นที่อำเภอฆ้องชัย (ตารางที่ 1)

Her Majesty Queen visited Kalsin Province for 6 occasions including the visit to Kao-wong twice, Kam-muang District twice, Ku-chi-narai District once, and Nong-kung-sri District once.

His Majesty King Maha Vajiralongkorn Bodindradebayavarangkun proceeded Kalsin province for 6 occasions including in the area of Ku-chi-narai District once, Muang District once, and Kongchai District once.

The Princess Mother proceeded Kalasin Province for 6 occasions including the visit in the area of Kao-wong District for 3 occasions, Nong-kung-sri District once, Heuy-oueng District once, and Kam-muang District once.

Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn proceeded in Kalasin Province for 8 occasions including in the area of Sa-has-sa-kan District twice, Muang District twice, Nong-kung-sri District once, Kamalasai District once, Yang-ta-lad District once, and Somdej District once.

Her Royal Highness Princess Chulabhorn Valayalaksana proceeded in Kalasin Province for 3 occasions including in Kao-wong District, Nong-kung-sri District, and Kam-muang District.

Princess of Naradhivas proceeded to visit Kalasin Province for 3 occasions including in the area of Nong-gung-sri District twice, and Kao-wong District once.

Ubolratana Rajakanya Sirivadhana Barnavadi proceeded to visit Kalasin Province for 3 occasions including in the area of Muang District twice, and Kao-wong District once.

Princee Patchara Kitiyapa proceeded to Kalasin Province once in the area of Kongchai District. (Table 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลพระราชกรณียกิจในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนจังหวัดกาฬสินธุ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์

Table 1 : The information of royal duties in visiting Kalasin Province of His Majesty King Bhumibol Adulyadej, Her Majesty Queen Sirikit, and royal family.

Person	Date	Place	Royal Duties
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช His Majesty The King Bhumibol Adulyadej	12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2498 12 th November 1955	ผาสวย อำเภอสมเด็จ Pa-sa-weuy, Somdej District	ทรงเสด็จประทับพักผ่อนพระอิริยาบถและเสวยพระกระยาหารกลางวัน ณ ผาสวย ขณะเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมประชาชนชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ครั้งแรก His Majesty King stopped for lunch at Pa-sa-weuy during the first visit to Kalasin Province.
	พ.ศ. 2516 1973 (2516 B.E.)	อำเภอเขาวง Kao-wong District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรบ้านนาคู His Majesty King Bhumibol Adulyadej visited citizen at Ban-na-ku.
		ศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง City Hall of Kalasin Province, Muang District.	ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรจังหวัดกาฬสินธุ์ His Majesty King visited citizen in Kalasin Province.
	27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 27 th November 1976	อำเภอหนองกุงศรี Nong-gung-sri District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานธงประจำรุ่นลูกเสือชาวบ้านและเยี่ยมชุดควบคุมตำรวจตระเวนชายแดนที่ 41 ครั้งแรก His Majesty The King gave the cohort flag for civil boy scout, and visited the commander of border patrol police the 41 st for the first time.
	28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 28 th November 1976	อำเภอเขาวง Kao-wong District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรบ้านนาคู His Majesty King visited citizen of Ban-na-kue.
	29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520 29 th November 1977	อำเภอก้ามวัง Kam-muang District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรอำเภอก้ามวัง His Majesty King visited citizen of Kam-muang District.
	27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 27 th November 1978	อำเภอหนองกุงศรี Nong-gung-sri District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมและพระราชทานของขวัญแก่ชุดควบคุมตำรวจตระเวนชายแดนที่ 41 ครั้งที่สอง His Majesty King gave the present to the commander of border patrol police the 41 st for the second occasion.
	19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2522 19 th November 1979	อำเภอหนองกุงศรี Nong-gung-sri District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมและพระราชทานของขวัญแก่ชุดควบคุมตำรวจตระเวนชายแดนที่ 41 ครั้งที่สาม His Majesty King gave the present to the commander of border patrol police the 41 st for the third occasion.
	18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2524 18 th November 1981	อำเภอเขาวง Kao-wong District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรโครงการพัฒนาอ่างเก็บน้ำห้วยจาน และทรงเยี่ยมราษฎร His Majesty King went to see the project of Huey-jan Reservoir, and visited the citizen.
	25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535 25 th November 1992	อำเภอเขาวง Kao-wong District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสภาพภูมิประเทศลำพะยังที่บ้านกุดดอแก่นและอ่างเก็บน้ำห้วยसानาเวียง พร้อมกับได้พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำลำพะยังตอนบน His Majesty King went to see the location of Lam-pa-yang at Ban-good-to-kaen and Heiy-sai-na-wiang Reservoir, and gave royal thought for Royal Irrigation Department to consider in planning the project and build the upper Lam-pa-yang Reservoir.

Person	Date	Place	Royal Duties
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ Her Majesty The Queen Sirikit	28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 28 th November 1976	อำเภอเขาวง Kao-wong District	ทรงติดตามพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรบ้านนาคู Her Majesty Queen went with His Majesty King Bhumibol Adulyadej visited citizen at Ban-na-ku.
	29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520 29 th November 1977	อำเภอกำแพง Kam-muang District	ทรงติดตามพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร Her Majesty Queen went with His Majesty King Bhumibol Adulyadej visited citizen.
	27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 27 th November 1978	อำเภอหนองกงศรี Nong-gung-sri District	ทรงติดตามพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมและพระราชทานของขวัญแก่ชุดควบคุมตำรวจ ตระเวนชายแดนที่ 41 ครั้งที่สอง Her Majesty Queen went with His Majesty King Bhumibol Adulyadej visited and gave the present to commander of border patrol police the 41 st for the second occasion.
	15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2522 15 th November 1979	อำเภอเขาวง Kao-wong District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร ตำบลหนองเคือ Her Majesty Queen Sirikit visited citizen at Nong-peu Sub – district.
	11 สิงหาคม พ.ศ. 2532 11 th August 1989	อำเภอภูจินารายณ์ Ku-chi-narai District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินทรงงานโครงการศิลปาชีพ ณ บ้านหนองห้าง Her Majesty Queen Sirikit worked for the special project called “ <i>The Foundation for The Promotion of Supplementary and Related Technique of Her Majesty Queen Sirikit of Thailand,</i> ” or The SUPPORT Foundation at Ban-nong-hang.
	9 มิถุนายน พ.ศ. 2535 9 th June 1992	อำเภอเขาวง Kao-wong District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร และติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของโครงการศิลปาชีพ ณ บ้านกุศลสัมคัมภ์ Her Majesty Queen Sirikit went to visit the citizen and follow up the progress of implementation in the project called “ <i>The Foundation for The Promotion of Supplementary and Related Technique of Her Majesty Queen Sirikit of Thailand,</i> ” or The SUPPORT Foundation at Ban-good-sim-koom-kae.
	14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 14 th November 2000	อำเภอเมืองชัย Kongchai District	ทรงเสด็จเยี่ยมราษฎรบ้านท่าเยี่ยม Her Majesty The Queen Sirikit visited citizen at Ban-ta-yiam.
	15 ธันวาคม พ.ศ. 2548 15 th December 2005	อำเภอกำแพง Kam-muang District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินทรงงานโครงการศิลปาชีพ ณ ตำบลคินี่ Her Majesty the Queen Sirikit proceeded to work for the project called “ <i>The Foundation for The Promotion of Supplementary and Related Technique of Her Majesty Queen Sirikit of Thailand,</i> ” or The SUPPORT Foundation at Din-che Sub-district.
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร His Majesty King Maha Vajiralongkorn Bodindradebayavarangkun	20 กันยายน พ.ศ. 2520 20 th September 1977	อำเภอภูจินารายณ์ Ku-chi-narai District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินวางศิลาฤกษ์โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช His Majesty King proceeded to lay the foundation stone at Pra-yu-pa-rach Hospital.
	27 กรกฎาคม พ.ศ. 2530 27 th July 1987	อำเภอภูจินารายณ์ Ku-chi-narai District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรกิจการ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชภูจินารายณ์ พร้อมกับทรงเยี่ยมราษฎร His Majesty King went to see the enterprise of Ku-chi-narai Crown Prince Hospital, and visit the citizen.

Person	Date	Place	Royal Duties
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร His Majesty King Maha Vajiralongkorn Bodindradebayavarangkun	30 ตุลาคม พ.ศ. 2534 30 th October 1991	ศาลากลาง จังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง City Hall of Kalasin Province, Muang District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินทรงพระราชทานพระพุทธรูป นาราชบพิตร ณ ศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์ His Majesty King Maha Vajiralongkorn Bodindradebayavarangkun proceeded to give the Buddha Image called "Nawarachbopit" at Kalasin City Hall.
	9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2541 9 th November 1998	อำเภอหนองชัย Kong-chai District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปเป็นองค์ประธานเปิดโรงสีข้าวพระราชทาน ณ บ้านโนนศิลาแลง His Majesty King Maha Vajiralongkorn Bodindradebayavarangkun presided the opening ceremony of given rice mill at Ban-none-sila-lerng.
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี Princess Mother Srinagarindra	1 ธันวาคม พ.ศ. 2514 1 st December 1971	อำเภอเขาวง Kao-wong District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมหน่วยทหารพราน ณ บ้านนาคู ครั้งแรก Princess Mother Srinagarindra visited the scout unit at Ban-na-ku, for the first time.
	1 ธันวาคม พ.ศ. 2516 1 st December 1973	อำเภอเขาวง Kao-wong District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมหน่วยทหารพราน ณ บ้านนาคู ครั้งที่สอง Princess Mother Srinagarindra visited the scout unit at Ban-na-ku, for the second time.
	พ.ศ. 2518 1975 (2518 B.E.)	อำเภอภูจินรายณ์ Ku-chi-na-rai District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานธงลูกเสือชาวบ้านโรงเรียนบัวขาว บ้านบัวขาว Princess Mother Srinagarindra went to give the flag for civil boy scout at Bua-kao School, Ban Bau-kao.
	30 ธันวาคม พ.ศ. 2521 30 th December 1978	อำเภอสหัชขันธุ์ Sa-has-sa-kan District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินโรงเรียนโลกก่องวิทยา ทรงพระราชทานสิ่งของแก่ ประชาชน และโปรดเกล้าฯ ให้นำหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ (พอ.สว.) ตรวจรักษาผู้เจ็บป่วย Princess Mother Srinagarindra went to visited citizen at Koke-kong-wittaya School and Order the medical team from Princess Mother's Medical Volun- teer (PMMV) to treat the sick citizen.
	พ.ศ. 2526 1983 (2526 B.E.)	อำเภอหนองกุงศรี Nong-gung-sri District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมและพระราชทานสิ่งของแก่ราษฎร บ้านหนองกง และโปรดเกล้าฯ ให้คณะแพทย์จากมูลนิธิแพทย์อาสา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.) ตรวจรักษาผู้เจ็บป่วย Princess Srinagarindra went to visited and give the articles to citizen at Ban-nong-gob, and order the medical team from Princess Mother's Medical Volunteer (PMMV) to treat the sick citizen.
	6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2530 6 th November 1987	อำเภอห้วยผึ้ง Heuy-peung District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมและพระราชทานสิ่งของแก่ราษฎร Princess Srinagarindra went to visited and give the articles to citizen at Heuy-pung District, Kalasin Province.
	พ.ศ. 2530 1987 (2530 B.E.)	อำเภอดำม่วง Kam-muang District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมและพระราชทานสิ่งของแก่ราษฎรตำบล นาบอน และโปรดเกล้าฯ ให้คณะแพทย์ (พอ.สว.) ตรวจรักษาผู้เจ็บป่วย Princess Srinagarindra went to visited and give the articles to citizen at Na-bon Sub-district, and order the medial team of (PMMV) to treat the sick citizen.

Person	Date	Place	Royal Duties
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn	28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 28 th November 1976	อำเภอเขาวง Kao-wong District	ทรงติดตามสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรบ้านนาคู อำเภอเขาวง Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn together with His Majesty King Bhumibol Adulyadej and Her Majesty Queen Sirikit went to visit citizen at Ban-na-ku, Kao-wong District.
	29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520 29 th November 1977	อำเภอกำม่วง Kammuang District	ทรงติดตามพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn together with His Majesty King Bhumibol Adulyadej and Her Majesty Queen Sirikit went to visited citizen.
	27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 27 th November 1978	อำเภอหนองกุ้งศรี Nong-gung-sri District	ทรงติดตามพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมและพระราชทานของขวัญแก่ชุดควบคุมตำรวจตระเวนชายแดนที่ 41 Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn together with His Majesty King Bhumibol Adulyadej and Her Majesty Queen Sirikit went to visit and give the present to the commander of border patrol police the 41 st (the commander of strategy for border patrol police the 41 st).
	15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2522 15 th November 1979	อำเภอเขาวง Kao-wong District	เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร Proceeded to visit the citizen
	27 พฤษภาคม พ.ศ. 2532 27 th May 1989	อำเภอกมลาไสย Kamalasai District	ทรงเสด็จพระราชดำเนิน นำคณะนักเรียนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ศึกษาประวัติศาสตร์และโบราณคดีเมืองฟ้าแดดสงยาง ณ เมืองฟ้าแดดสงยาง Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn went to lead students from Chulachomklong Royal Military Academy to study the history and archeology of Fa-dad-song-yang City at Fa-dad-song-yang City, Kamalasai District, Kalasin Province.
	26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2533 26 th February 1990	อำเภอเมือง Muang District.	ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร และทรงเปิดงานนาฏศิลป์ 4 ภาค ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn went to visit the citizen and open 4 Regions Dramatic Art Ceremony at Kalasin College of Dramatic Art.
	30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535 30 th November 1992	อำเภอขามเฒ่า Yang-ta-lad District	เสด็จพระราชดำเนินไปเป็นองค์ประธานเปิดห้องสมุดชุมชน “เฉลิมราชกุมารี” Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn presided the opening ceremony of public library called “Chalerm-rach-ku-ma-re.”
		อำเภอสมเด็จ Som-dej District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปเป็นองค์ประธานในพิธียกช่อฟ้า และตัดหวายลูกนิมิตอุโบสถ วัดวีระวงศาวาส Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn presided to lift the gable apex and cut the rattan around the ball using as the mark of temple area at We-ra-wong-sa-wad temple.
	9 ธันวาคม พ.ศ. 2551 9 th December 2008	อำเภอห้วยซำขัน Sa-has-sa-kan District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปเป็นองค์ประธานเปิดพิพิธภัณฑ์เจ้าสิรินธร และทรงเสด็จพระราชดำเนินไปเป็นองค์ประธานในพิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ณ วัดเวฬุวัน Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn presided for opening ceremony at Sirindhorn Museum, and for enclosing Buddha’s relics at 7 Kings Pagoda, We-ru-wan Temple.

Person	Date	Place	Royal Duties
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn	22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 22 nd November 2011	อำเภอสหะขันธุ์ Sa-has-sa-kan District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปเป็นองค์ประธานเปิดสะพานเทพสุดา สะพานข้ามอ่างเก็บน้ำลำปาว Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn presided for opening ceremony of the bridge over Lam-pao Reservoir.
	19 มีนาคม พ.ศ. 2557 19 th March 2014	อำเภอเมือง Muang District.	ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปเป็นองค์ประธานเปิด “อาคารเฉลิมพระเกียรติ 7 รอบพระชนมพรรษา” ณ โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn presided for opening ceremony of “The King’s 7 th Cycle Birthday Anniversary at Chalerm Prakiet Building” or Memorial Building at Kalasin Pittayasan School.
สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี Her Majesty Princess Chulabhorn Valayalaksana	28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 28 th November 1976	อำเภอเขาวง Kao-wong District	ทรงติดตามพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรบ้านนาคู Her Majesty Princess Chulabhorn Valayalaksana together with His Majesty King Bhumibol Adulyadej and Her Majesty Queen Sirikit went to visit citizen.
	27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 27 th November 1978	อำเภอหนองสูงศรี Nong-gung-sri District	ทรงติดตามพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมและพระราชทานของขวัญแก่ชุดควบคุมตำรวจตระเวนชายแดนที่ 41 Her Royal Highness Princess Chulabhorn Valayalaksana together with His Majesty King Bhumibol Adulyadej and Her Majesty Queen Sirikit went to visit and give the presents to commander of border patrol police the 41 st
	9 ตุลาคม พ.ศ. 2551 9 th October 2008	อำเภอกำแพง Kam-muang District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินเพื่อทรงงาน ณ ศูนย์ศิลปาชีพ ตำบลดินจี่ to work at the center called “The Foundation for The Promotion of Supplementary and Related Technique of Her Majesty Queen Sirikit of Thailand,” or The SUPPORT Foundation at Din-chi Sub-district.
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ Princess of Naradhivas	1 ธันวาคม พ.ศ. 2516 1 st December 1973	อำเภอเขาวง Kao-wong District	ทรงติดตามสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมหน่วยทหารพราน ณ บ้านนาคู Princess of Naradhivas together with Princess Mother Srinagarindra went to visit scout unit at Ban-na-ku.
	พ.ศ. 2517 1974 (2517 B.E.)	อำเภอกลมไย Kamalasai District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎรและศึกษาสภาพโบราณสถานเมืองฟ้าแดดสงยาง วัดบ้านก้อม (บ้านเสมา) Princess of Naradhivas went to visited the citizen, consider the situation of ancient remains of Fa-dad-song-yang, Ban-gom Temple (Ban Se-ma).
	พ.ศ. 2524 1981 (2524 B.E.)	อำเภอกำแพง Kam-muang District	ทรงเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมและพระราชทานสิ่งของแก่ราษฎรบ้านดงสวน ตำบลนาทัน Princess of Naradhivas together with Princess Mother Srinagarindra went to visit and give the articles to citizen at Ban-dong-suen, Na-tan Sub-district.
	พ.ศ. 2526 1983 (2526 B.E.)	อำเภอหนองสูงศรี Nong-gung-sri District	ทรงติดตามสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมและพระราชทานสิ่งของแก่ราษฎรบ้านหนองกบ และโปรดเกล้าฯ ให้คณะแพทย์จากมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.) ตรวจรักษาผู้ป่วย Princess of Naradhivas together with Princess Mother Srinagarindra went to visit and give the articles to citizen at Ban-nong-gob, and order the medical team from Princess Mother’s Medical Volunteer (PMMV) to treat the sick citizen.

Person	Date	Place	Royal Duties
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ Princess of Naradhivas	พ.ศ. 2530 1978 (2530 B.E.)	อำเภอคำม่วง Kammuang District	ทรงติดตามสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยม และโปรดเกล้าฯ ให้คณะแพทย์ (พอ.สว.) ตรวจรักษาผู้เจ็บป่วย Princess of Naradhivas together with Princess Mother Srinagarindra went to visited and Order the medical team from Princess Mother's Medical Volunteer (PMMV) to treat the sick citizen.
ทูลกระหม่อมหญิง อุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี Ubolratana Rajakanya Sirivadhana Barnavadi	28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 28 th November 1976	อำเภอเขาวง Kao-wong District	ทรงติดตามพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราช ดำเนินเยี่ยมราษฎรบ้านนาคู อำเภอเขาวง Princess Ubon Ubolratana Rajakanya Sirivadhana Barnavadi together with His Majesty King Bhumibol Adulyadej and Her Majesty Queen Sirikit went to visit citizen at Ban-na-ku, Kao-wong District.
	30 มิถุนายน พ.ศ. 2553 30 th June 2010	อำเภอเมือง Muang District.	ทรงเสด็จพระราชดำเนินเพื่อทรงงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ณ โรงเรียนอนุกุลนารี Princess Ubolratana Rajakanya Sirivadhana Barnavadi went to work for the Project "TO BE NUMBER ONE" at Anu-koon-na-re School.
	23 ธันวาคม พ.ศ. 2556 23 rd December 2013	อำเภอเมือง Muang District.	ทรงเสด็จพระราชดำเนินเพื่อทรงงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ณ โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ Princess Ubolratana Rajakanya Sirivadhana Barnavadi went to work for the Project "TO BE NUMBER ONE" at Kalasin Pittayasan School.
พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา Princess Patchara Kitiyapa	9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2541 9 th November 1998	อำเภอเมืองชัย Kong-chai District	ทรงติดตามสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จพระราชดำเนินไปเป็นองค์ประธานเปิด โรงสีข้าวพระราชทาน ณ บ้านโนนศิลาเลิง Princess Patchara Kitiyapa together with His Majesty King went to preside the opening ceremony of given rice mill at Ban-none-sila-lerng, Kongchai District.

โครงการในพระราชดำริ เพื่อการพัฒนาพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ ของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์

1. อุโมงค์ผันน้ำลำพะยังภูมิพัฒนา เป็นโครงการชลประทานในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานพิจารณาดำเนินการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะยังตอนบน โดยดำเนินการเจาะภูเขาเพื่อสร้างอุโมงค์ผันน้ำส่วนเกินจากอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่ จังหวัดมุกดาหาร ผ่านอุโมงค์เส้นผ่าศูนย์กลาง 3 เมตร ความยาว 710 เมตรมายังถึงพักน้ำเพื่อปรับความดัน และส่งต่อไปยังพื้นที่ทางการเกษตรอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ให้มีน้ำใช้ทำการเกษตรและอุปโภคบริโภคตลอดปี

2. สหกรณ์ศูนย์ศิลปาชีพทอผ้าไหมแพรวบ้านโพนกาฬสินธุ์ จำกัด ในเขตพื้นที่อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถทรงรับไว้ในมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ เพื่ออนุรักษ์และพัฒนางานหัตถศิลป์อันทรงคุณค่าของชาวกาฬสินธุ์ มีการดำเนินงานในรูปแบบของสหกรณ์เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่มวลสมาชิกอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 825 ครัวเรือน ครอบคลุม 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอกำม่วง อำเภอสมเด็จ อำเภอสามชัย และอำเภอสหัสขันธ์

The Royal Thought Project for developing the area and livelihood of Kalasin Citizen

1. Lam-pa-yang Diversion Tunnel was an irrigation project of royal thought by His Majesty King Bhumibol Adulyadej advising the Royal Irrigation Department to consider and develop upper Lam-pa-yang Basin by digging the mountain to build the tunnel diversion of excess water from Huey-pai reservoir, Mookdahan province through the tunnel with 3 meters of diameter, and 510 meters of length to the water storage tank for adjusting the pressure and transferring to agricultural area in Kao-wong District, Kalsain Province in order to be used for agriculture and consumption throughout the year.

2. The Royal Folk Arts and Crafts Center Cooperatives for silk weaving of Ban-pon, Kalsin taken by Her Majesty Queen Sirikit in The Foundation for the Promotion of Supplementary Occupations and Related Techniques under The Royal Patronage of Her Majesty Queen or SUPPORT in order to conserve and develop the precious craftsmanship of Kalasin Citizen. Recently, there were total of 825 household members including 4 Districts: Kam-muang District, Somdej District, Samchai District, and Sa-has-sa-kan District.

3. โครงการพัฒนาแก้มลิงหนองเลิงเปือย ด้วยพระมหากรุณาธิคุณต่อราษฎรชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำริ ให้ดำเนินการขุดลอกหนองเลิงเปือยและซ่อมแซมฝายบริเวณตำบลสามัคคีเพื่อพัฒนาเป็นโครงการแก้มลิงหนองเลิงเปือย เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2553 โครงการพัฒนาแก้มลิงหนองเลิงเปือยมีพื้นที่ 887 ไร่ ความลึกเฉลี่ย 3 เมตร กักเก็บน้ำได้ 3.5 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถเอื้อประโยชน์แก่ราษฎรชาวกาฬสินธุ์มากถึง 53 หมู่บ้าน 4 ตำบล 2 อำเภอ ได้แก่ 15 หมู่บ้านของตำบลสามัคคี 12 หมู่บ้านของตำบลเหล่าอ้อย 13 หมู่บ้านของตำบลร่องคำ ตำบลทั้งหมดของอำเภอร่องคำ และอีก 13 หมู่บ้าน ของตำบลโพนงามในเขตอำเภอกมลาไสย ซึ่งมีพื้นที่การเกษตรรวม 42,958 ไร่ จำแนกเป็นพื้นที่นา 39,406 ไร่ พื้นที่ทำไร่ 2,623 ไร่ ที่เหลือประมาณ 929 ไร่ สวนผัก ผลไม้ พื้นที่ทำประมงและปศุสัตว์

ด้วยพระเกียรติคุณแผ่ไพศาลและสายธารแห่งพระเมตตาขององค์พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ที่มีต่อจังหวัดกาฬสินธุ์มาอย่างต่อเนื่องและยาวนานกว่า 222 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชกรณียกิจในการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์และงานพัฒนาตามโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถและพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ที่ทรงเสียสละทุ่มเทพระวรกายเพื่อปฏิบัติพระราชกรณียกิจในการแก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ เหตุการณ์ที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นความผูกพันต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ทุกคนน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้สำหรับพสกนิกรชาวกาฬสินธุ์อย่างแท้จริง

3. The Project of Development in Nong-lerng-peuy
Detention basin, based on royal grace for Kalasin citizen, His Majesty King Bhumibol Adulyadej provided royal thought to dredge up Nong-lerng-peuy and restore the dam in tah area of Sa-mak-ke Sub-district to develop Nong-lerng-peuy Detention basin on the 10th March 2010. The project of development for Nong-lerng-peuy Detention basin consisted of the area covering 887 rais, 3 meters of average depth, 3.5 million cubic meters of water could be stored which was useful for Kalasin Citizen in 53 villages, 4 Sub-district, 2 Districts including 15 villages of Sa-mak-ke Sub-district, 12 villages of Lao-oye Sub-district, and 13 villages of Rong-kam Sub-district, total number of Rong-kam District, and 13 villages of Pone-ngam in the area of Ka-ma-la-sai District. The total agricultural area was 42,958 rais including the farming area for 39,406 rais, the plant crop growing for 2,623 rais, the rest of 929 rais for vegetable and fruit gardening, fishery, and livestock.

According to the expansive prestige and water course of mercy from the King in Chakri Dynasty for Kalasin Province continuously over 222 years especially the royal duties in visiting Kalasin Citizen and development of royal thought project by His Majesty King Bhumibol Adulyadej, Her Majesty Queen Sirikit, every royal family who dedicated themselves to do royal duties in solving Kalasin Citizen's problem of poverty as well as developing their quality of life. These incidences were deep bonds to the royal institution. Every one of us was aware of royal grace endlessly. It was greatest royal grace for Kalasin Citizen truly.

เอกสารอ้างอิง

- ไชยยศ วันอุทา. เอกสารประกอบการเรียนท้องถิ่นของเรา จังหวัดกาฬสินธุ์. กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์. 2541. ทศพล นรทัศน์. ย้อนอดีตกาฬสินธุ์ 220 ปี. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา. http://www.ictforall.org/Articles/220years_KALASIN.pdf. (4 กรกฎาคม 2560).
- ธีรชัย บุญมาธรรม. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหัวเมืองกาฬสินธุ์: พ.ศ. 2336-2450. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อุดรธานี. 2528.
- บุญมี ภูเดช. พงสาวดารเมืองกาฬสินธุ์ และประวัติเมืองภูแล่นช้าง. กาฬสินธุ์: จิตกัมภ์การพิมพ์. 2519.
- _____. พงสาวดารเมืองกาฬสินธุ์ และประวัติเมืองจันทบูรเก่า. กาฬสินธุ์: จิตกัมภ์การพิมพ์. 2525.
- มหาดไทย กระทรวง. ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดกาฬสินธุ์. กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์. 2531.
- วิชาการ กรม กระทรวงศึกษาธิการ. พระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์. 2531.
- สมศักดิ์ แผลงสีพล. ผ้าแดงสงยาง. อุดรธานี. 2529.
- สมชาย ลำดวน. เอกสารประกอบการบรรยายจารึกอีสานระดับปริญญาโท. อุดรธานี. 2532.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์. ฝ้ายผ้าพื้นเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์. กาฬสินธุ์การพิมพ์. 2549.
- _____. 220 ปีกาฬสินธุ์. ประสานการพิมพ์. 2556.
- อรรถพร สว่างแจ้ง. KALASIN. กาฬสินธุ์. 2558.

References

- Boonma-dharma, Tera-chai. **Local History of Kalasin Province: 1793-1907**. Master of Art Thesis, Chulalongkorn University. Copied. 1985.
- Curriculum and Instruction Development, Department. **His Majesty the King**. Bangkok: Chuanpim Printing. 1988.
- Interior, Ministry. **History of Local Interior, Kalasin Province**. Kalasin: Prasan Printing. 1988.
- Lamduan, Somchai. **Handout of Esan Inscription for Master Degree**. Copied. 1989.
- No-ra-tad, Tod-sa-pon. **Return to 220 Years of Former Kalasin**. [Online].
Source http://www.ictforall.org/Articles/220years_KALASIN.pdf. (4 July 2017).
- Office of Culture, Kalasin Province. **Local Fabric Design in Kalasin Province**. Kalasin Printing. 2006.
- _____. **220 Years Kalasin**. Prasan Printing. 2013.
- Pangsipon, Somsak. **Fa-dad-song-yang**. Copied. 1986.
- Pudech, Boonme. **Annals of Kalasin City and Pu-lan-chang City**. Kalasin: Jittapan Printing. 1976.
- _____. **Annal of Kalasin City and Ancient Colony**. Kalasin: Jittapan Printing. 1982.
- Sawang-chang. Attaporn. **KALASIN**. Kalasin. 2015.
- Wan-u-ta, Chaiyod. **Handout of Our Locality in Kalasin Province**. Kalasin: Prasan Printing. 1998.

บทที่ 2
CHAPTER

พื้นเพกาฬสินธุ์

Kalasin Background

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ลำดวน
Assistant Professor Dr. Somchai Lamduan

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
KALASIN UNIVERSITY

พื้นเพกาฬสินธุ์

Kalasin Background

จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบไปด้วยขอบเขตหรืออาณาบริเวณกับผู้คนที่อยู่อาศัยในบริเวณนั้น ทั้งสองส่วนนี้ย่อมมีมรดกทางวัฒนธรรม คือ โบราณคดี และประวัติศาสตร์ของบ้านเมือง ซึ่งถือว่าเป็นพื้นเพของชุมชน พื้นเพชาวกาฬสินธุ์ขอนำเสนอใน 2 ประเด็นคือ

1. พื้นเพทางโบราณคดี
2. พื้นเพทางประวัติศาสตร์

ดังจะนำเสนอเนื้อหาสาระแต่ละเรื่องโดยสังเขปต่อไป

Kalasin Province consisted of the boundary or area, and people living in that area. Both parts consisted of cultural heritage including the archeology as well as history of the city which was the background of historical community for Kalasin People. Two issues were presented as follows:

1. Archeological Background
2. Historical Background

The content material of each issue would be briefly presented as follows:

1. ความรู้เรื่องโบราณคดีในจังหวัดกาฬสินธุ์

เรื่องนี้แบ่งเป็นยุคใหญ่ๆ ได้ 2 ยุค คือ โบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ และโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์ ซึ่งพบหลักฐานตัวหนังสือ หากยังไม่พบตัวหนังสือก็ถือเป็นยุคก่อนประวัติศาสตร์

โบราณวัตถุสถานยุค 130 ล้านปี ในกาฬสินธุ์ คือ พิพิธภัณฑิ์ไดโนเสาร์สิรินธร ตั้งอยู่ในวัดสักกะวัน บนภูคุ้มข้าว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วัดนี้ตั้งอยู่บนภูเล็กๆ สูง 300 เมตร ชื่อภูคุ้มข้าว ชาวบ้านเรียกว่า พิพิธภัณฑิ์ภูคุ้มข้าว

เมื่อ พ.ศ. 2513 ท่านพระครูวิจิตรสหัสคุณ เจ้าอาวาสวัดสักกะวัน ได้พบกระดูกชิ้นหนึ่งไม่ทราบว่าเป็นอะไร ต่อมาปี พ.ศ. 2521 นักธรณีวิทยาพบเข้า จึงทราบว่าเป็นกระดูกไดโนเสาร์ ส่งไปให้ประเทศฝรั่งเศสตรวจสอบ ทราบว่าเป็นกระดูกขา

1. The knowledge of Archeology in Kalasin Province

There were 2 major ages including the pre-historical archeology, and historical history which the letters were found as evidence. If the letters were not found, it was called pre-historic age.

The antique in the age of 30 million years in Kalasin, was Sirindhorn Dinosaur Museum situated at Se-sakawan Temple on Pu-koom-kao, Sa-ha-skan District, Kalasin Province. This temple located on small mountain whichw as 300 meters high, called Pu-koom-kao. It was also called Pu-koom-kao Museum.

In 1970, Prakru Wichit-sahas-koon, the abbot of Sakawan Temple found a piece of bone without knowing what it was. Later on, in 1978, it was seen by an archeologist. So, it was known as a dinosaur's bone, and sent to France for being investigated. It was known as a dinosaur's leg bone.

บริเวณพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์สิรินธร

The area of Sirindhorn Dinosaur Museum

ปี พ.ศ. 2537 ได้เริ่มขุดสำรวจอย่างเป็นระบบ จึงได้พบชิ้นส่วนกระดูกฟัน กราม คอ ขา และสะโพก ของไดโนเสาร์ 7 ตัว รวม 700 กว่าชิ้น มีอายุระหว่าง 130-150 ล้านปี เป็นชนิดกินพืช ปัจจุบันจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ได้ชื่อว่าเป็นโบราณวัตถุ สถานที่เก่าแก่ที่สุดของกาฬสินธุ์ เป็นยุคดึกดำบรรพ์

โบราณวัตถุก่อนประวัติศาสตร์ยุคหินใหม่ ของสังคมเล็ยงสัตว์ พบเครื่องมือหินกะเทาะในเขต อำเภอภูผินารายณ์ อำเภอท่าคันโท พบภาพเขียนสีที่ ภูผาผึ้ง อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

โบราณวัตถุก่อนประวัติศาสตร์ในสังคม เกษตรกรรม พบที่ อำเภอภูผินารายณ์ พบภาชนะ ดินเผาเชือกทาบสีน้ำตาล พบลูกปัดแก้วสีเขียว ลูกกะพรวนสำริด บริเวณเมืองฟ้าแดดสงยาง

In 1994, the systematic digging was performed. The pieces of teeth, molar tooth, neck, leg, hip of 7 dinosaurs, total of 700 pieces, its age was during 130-150 million years. They were called Camarasaurus. Recently, the biggest museum in Thailand was established. It was the most ancient monument in Eozoic Era of Kalasin Province.

The prehistorical age antiques in Neolithic Age or New Stone Age of Neolithic Society, animal raising society, the flaked off rock tools were found in Kuchinarai Sub-district and Ta-kan-to District. In addition, the paintings were found at Pu-pa-eung, Kuchinarai Sub-district, Kalasin Province.

The pre-historical age antiques in agricultural society, were found at Kuchinarai Sub-district. The brown clay with rope putting over, the green glass beads and the bronze small bells were found at Fa-dad-song-yang City.

ฐานเจดีย์นางเขียวก้อมในตัวเมืองฟ้าแดดสงยาง

The base of Mrs. Keaw Kom 's Pagoda in Fa-dad-song-yang City

ยุคประวัติศาสตร์ทวารวดี

ในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีโบราณสถานยุคทวารวดีที่ยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียงที่สุด คือ เมืองฟ้าแดดสงยาง เมืองโบราณนี้อยู่ที่บ้านเสมา ตำบลหนองแปน อำเภอ กมลาไสย มีลักษณะรูปร่าง คือ

1. ผังรูปไข่แบบทวารวดี
2. มีกำแพงดิน 2 ชั้น (มีคูน้ำคันดิน 2 ชั้น)
3. ยาว 5 กิโลเมตร
4. กว้าง 1.35 กิโลเมตร
5. มีซากสถูปเจดีย์ที่ขุดแต่งแล้ว 10 แห่ง
6. ซากสถูปใหญ่ที่สุด คือ พระธาตุยาคู
7. ซากศาสนาคาร 4 แห่ง
8. โบราณวัตถุ คือ ใบเสมา พระพิมพ์ พระบูชา พระเครื่อง กำไล และลูกปัด

Tawa-ra-wa-dee Historical Age

In Kalasin Province, there was the most famous and greatest archeological site called Fa-dad-song-yang City. This ancient city was located at Ban-se-ma, Nongpan Sub-district, Kamalasai District, Kalasin Province, its shapes were as follows:

1. Oval shape plan
2. Two rows of clay wall
(including two rows of clay levee)
3. Five meters long
4. One point three five kilometers wide
5. Ten ruins of decorated pagodas and stupas
6. The biggest pagoda ruins called Tat-ya-koo
7. Four ruins of religious building
8. Antiques consisted of heart-shaped pendant, votive tablet, a small image of Buddha, bangle, and glass bead

พระธาตุยาคุโโบราณสถานเมืองฟ้าแดดสงยาง

Ya-koo Stupa Historic Site of Fa-dad-song-yang City

เรื่องใบเสมาของเมืองฟ้าแดดสงยาง ไชยศ
วันอุทา ได้ทำวิจัยสรุปสาระได้ว่า ใบเสมาของเมืองฟ้า
แดดสงยางนั้น มีรูปแบบอยู่ 6 ประเภท คือ

1. ใบเสมาประเภทแผ่นเรียบ เป็นใบเสมา
ประเภทไม่ปรากฏการสลักตกแต่งใดๆ ตรงกลางแผ่น
ใบเสมา ยกเว้นในส่วนฐานและขอบ ซึ่งสามารถแยก
ย่อยออกได้ดังนี้

1.1 ใบเสมาประเภทแผ่นเรียบ มีลักษณะเป็น
แผ่นหิน ตัดโคลน เป็นรูปใบเสมาอย่างหยาบๆ ไม่มีการ
ตกแต่งใดๆ เลย

1.2 ใบเสมาประเภทแผ่นเรียบ ไม่มีการ
ตกแต่งใดๆ ตรงกลางแผ่น ยกเว้นบริเวณขอบและส่วนฐาน

2. ใบเสมาประเภทมีสันตรงกลาง เป็นใบเสมา
ประเภทที่มีการสลักตกแต่งบนแผ่นใบเสมาเป็นรูป
สันนูนตรงกลางแผ่น รวมทั้งมีการตกแต่งขอบและฐาน
ซึ่งสามารถแบ่งย่อยออกได้ ดังนี้

2.1 ใบเสมาประเภทมีสันและฐานชั้นเดียว
รวมทั้งมีการตกแต่งที่ขอบ

2.2 ใบเสมาประเภทมีสันและฐานสามชั้น
รวมทั้งมีการตกแต่งที่ขอบ

2.3 ใบเสมาประเภทมีสัน ฐานสลักเป็นรูป
หัวหงาย บางแผ่นมีเกสรบัวรวมอยู่ด้วย รวมทั้งมีการ
ตกแต่งที่ขอบ

2.4 ใบเสมาประเภทมีสัน ฐานสลักเป็นรูป
บัวคว่ำบัวหงายและเกสรบัว รวมทั้งมีการตกแต่งที่ขอบ

2.5 ใบเสมาประเภทมีสัน ฐานสลักเป็นรูป
บัวคว่ำ บัวหงาย เกสรบัว และลูกแก้ว รวมทั้งมีการ
ตกแต่งที่ขอบ

3. ใบเสมาประเภทสลักเป็นรูปสัญลักษณ์
เป็นใบเสมาประเภทที่มีการสลักตกแต่งบนแผ่นใบเสมา
เป็นรูปสัญลักษณ์ รวมทั้งมีการตกแต่งที่ขอบและฐาน
สามารถแบ่งย่อยออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

According to the story of heart-shaped
pendant of Fa-dad-yang City, Chaiyod Wang-uta
concluded his research findings that there were
6 kinds of heart-shaped pendant in Fa-dad-yang City:

1. **The flat sheet of heart-shaped pendant**
was the heart-shaped pendant without decoration
except on the base and edge. It could be classified
as follows:

1.1 The flat sheet of heart-shaped pendant
was a piece of stone being cut and hewed roughly
into a heart-shaped pendant without any decoration.

1.2 The flat sheet of heart-shaped pendant
without decoration in the center except the edge
and base.

2. **The heart shaped pendant with the
ridge in the center**, was a heart shaped pendant
with ornamental carve on the heart-shaped pendant
into curved ridge in the middle of sheet, decorated
edge and base which could be classified as follows:

2.1 The heart shaped pendant with one
row of ridge and base, and decorated edge.

2.2 The heart shaped pendant with three
rows of ridge and base, and decorated edge.

2.3 The heart shaped pendant with the
ridge, upturned head was carved on the base, there
were lotus pollens on some sheets, and decorated edge.

2.4 The heart shaped pendant with the
ridge, the overturned lotus, upturn lotus, lotus
pollen were carved on the base, and the edge was
decorated.

2.5 The heart shaped pendant with the
ridge, the overturned lotus, upturn lotus, lotus
pollen and glass beads were carved on the base,
and the edge was decorated.

3.1 ใบเสมาที่สลักเป็นรูปสถูปเจดีย์ตรงกลางแผ่น ฐานไม่ปรากฏลวดลายใดๆ

3.2 ใบเสมาที่สลักเป็นรูปสถูปเจดีย์ตรงกลางแผ่น ฐานสลักเป็นรูปบัวคว่ำ บัวหงาย

4. ใบเสมาประเภทเสาทรงสี่เหลี่ยมด้านเท่า เป็นใบเสมาประเภทที่มีลักษณะเป็นเสาทรงสี่เหลี่ยมด้านเท่า ปลายสอบเข้าหากันเป็นทรงป้านหยา มีการตกแต่งที่ฐานเป็นรูปบัว ซึ่งสามารถแยกย่อยออกได้ดังนี้

4.1 ใบเสมาประเภทเสาทรงสี่เหลี่ยมด้านเท่า ปลายสอบเข้าหากันเป็นทรงป้านหยา ฐานสลักตกแต่งเป็นรูปบัว

4.2 ใบเสมาประเภทเสาทรงสี่เหลี่ยมด้านเท่า ส่วนล่างเหนือฐานโค้งเว้า ด้านบนผายออก ปลายสอบเข้าหากันเป็นทรงป้านหยา

3. The heart shaped pendant was carved into pagoda and stupa, was the heart shaped pendant being carved and decorated into pagoda and stupa. Its edge and base were decorated. There were 2 kinds including:

3.1 The heart shaped pendant was carved into pagoda and stupa in the middle of sheet. There were no patterns on the base.

3.2 The heart shaped pendant was carved into pagoda and stupa in the middle of sheet. The overturn lotus and upturn lotus were carved on the base.

4. The heart shaped pendant with square shape, was the pendant with quadrangle shape pole, it was the heart-shaped pendant as quadrangle pole. Its tips were met at the same point into Thai pattern of Thai construction houses without the gable. The base was decorated by lotus picture. It could be classified as follows:

4.1 The heart-shaped pendant with quadrangle pole, its tips were met at the same point into Thai pattern of Thai construction houses without the gable. The base was decorated by lotus picture.

4.2 The heart-shaped pendant with quadrangle pole, the lower part over the base was an arc, the upper part was broaden, its tips were met at the same point into Thai pattern of Thai construction houses without the gable.

ใบเสมาหินทรายที่หน้าองค์พระธาตุยาอุ

The sandstone heart-shaped pendant in front of Ya-koo stupa.

5. ไบเสมาประเภทเสาทรงแปดเหลี่ยม เป็น ไบเสมาประเภทเสาทรงแปดเหลี่ยม ปลายสอบเข้าหากัน เป็นยอดแหลม สามารถแบ่งย่อยออกได้ดังนี้

5.1 ไบเสมาประเภทเสาทรงแปดเหลี่ยม ปลายสอบเข้าหากันเป็นยอดแหลม

5.2 ไบเสมาประเภทเสาทรงแปดเหลี่ยม ฐานสองชั้น ปลายสอบเข้าหากันเป็นยอดแหลม

6. ไบเสมาประเภทมีภาพสลักเล่าเรื่องเป็นไบเสมา ประเภทมีภาพสลักเล่าเรื่องตรงกลางแผ่น รวมทั้งมีการ ตกแต่งที่ขอบ และฐาน สามารถแบ่งย่อยออกได้ดังนี้

6.1 ไบเสมาที่มีภาพสลักเล่าเรื่องเกี่ยวกับชาดก

6.2 ไบเสมาที่มีภาพสลักเล่าเรื่องเกี่ยวกับ พุทธประวัติ

6.3 ไบเสมาที่มีภาพสลักเล่าเรื่องนอกเหนือ จากเรื่องราวเกี่ยวกับชาดก และพุทธประวัติ

6.4 ไบเสมาที่ไม่สามารถตีความได้ว่าเป็น เรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องใด เนื่องจากองค์ประกอบของภาพ ไม่ชัดเจน ไม่เป็นเรื่องราว และบางแผ่นพบว่าเป็นการ โกลนภาพซึ่งยังไม่เสร็จสมบูรณ์ (ไชยยศ วันอุทา, 2537)

นอกจากนี้ ได้พบเสมาหินกระจายอยู่ทั่วไปตาม บริเวณต่างๆ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

1. ไบเสมาหินภูค่าว วัดพุทธนิมิตบ้านโสกทราย อำเภอสหัสขันธ์ พบเมื่อ พ.ศ. 2505

2. ไบเสมาหินบ้านโนนศิลา บ้านโนนศิลา อำเภอสหัสขันธ์ มีลักษณะเป็นไบเสมาหินแผ่นเรียบ จำนวน 6 หลัก

3. ไบเสมาหินบ้านหนองห้าง ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ เป็นไบเสมาประเภทมีภาพสลัก เล่าเรื่อง และประเภทลักษณะเป็นแท่งหินสี่เหลี่ยม ยอดกลมแหลม

4. ไบเสมาบ้านนางาม ตำบลบ่อแก้ว อำเภอลือโขง เป็นไบเสมาประเภทแผ่นเรียบ

5. ไบเสมาบ้านสังคัมพัฒนา ตำบลหลักเหลี่ยม อำเภอนามน

5. The octagon heart-shaped pendant was the octagon heart-shaped pendant, its tips were met at the same point into spikes. It could be classified as follows:

5.1 The octagon heart-shaped pendant, its tips were met at the same point into spikes.

5.2 The octagon heart-shaped pendant, two-wall-base, its tips were met at the same point into spikes.

6. The heart-shaped pendant with storytelling sculpture, was a heart-shaped pendant with storytelling sculpture in the middle, decoration at the edge and base. It could be classified as follows:

6.1 The heart-shaped pendant with storytelling sculpture of a Jakata, that is, one of 500 odd stories of former incarnations of The Buddha.

6.2 The heart-shaped pendant with storytelling sculpture of biography of Lord Buddha.

6.3 The heart-shaped pendant with storytelling sculpture besides a Jakata, that is, one of 500 odd stories of former incarnations of The Buddha, and biography of Lord Buddha.

6.4 The heart-shaped pendant which could not be interpreted the story since the composition of picture was not clear. There was no storytelling. In addition, it was found that some pieces were not completely hewed roughly into shape. (Chia-yod Wan-u-ta, 1994)

Furthermore, rock heart-shaped pendants were disperse in different areas of Kalasin Province as follows:

6. ใบเสมาวัดบ้านทรัพย์ ตำบลคันโท เป็นใบเสมาหินประเภทแผ่นเรียบมียอดแหลม

7. ใบเสมาวัดบ้านท่ากลาง ตำบลเจ้าท่า อำเภอกมลาไสย เป็นใบเสมาประเภทภาพสลักเล่าเรื่องแรกเริ่มพบที่ทำน้ำข้างวัดบ้านท่ากลางในลักษณะจมอยู่ในแม่น้ำชีมาเป็นเวลานานจนมีตะไคร่น้ำจับเวลาน้ำลดใบเสมาจะจมอยู่ในน้ำไม่ลึกนักชาวบ้านจึงได้ช่วยกันนำใบเสมาแผ่นนี้ขึ้นมาไว้ที่วัดบ้านท่ากลาง แล้วสร้างมณฑปครอบไว้ ด้วยเชื่อว่าเป็นศิลาศักดิ์สิทธิ์ประจำทำน้ำแห่งนี้ ชาวบ้านเรียกว่า “ปู่เจ้าท่า” ต่อมาจึงตั้งนามตำบลว่า “ตำบลเจ้าท่า” ในเวลาต่อมา

8. ใบเสมาวัดบ้านนาง ตำบลหนองหิน อำเภอนองบุรี

ใบเสมาหินทรายที่วัดโพธิ์ชัยเสมาราม บ้านเสมา

The sandstone heart-shaped pendant at
Po-chai-se-ma-ram Temple, Ban-se-ma.

1. Pu-kaeo heart-shaped pendant, Buddha-ni-mit Temple, Ban-socket-sai, Sahasakan District, was found in 1962.

2. Ban-none-sila stone heart-shaped pendants, Ban-none-sila, Sahasakan District, were 6 poles as smooth sheet of heart-shaped pendants.

3. Ban-nong-hang stone heart-shaped pendant, Good-wa Sub-district, Ku-shi-narai District, was a heart-shaped pendant with storytelling sculpture, and cupula rectangular stone.

4. Ban-na-ngam heart-shaped pendant, Bo-kaew Sub-district, Kao-wong District, was a smooth sheet.

5. Ban-sang-kom-pattana heart-shaped pendant, District, was a smooth i-narai District, District, wasations of The Buddha. ame pointpendant, Lak-liam Sub-district, Na-me District.

6. Wad-ban-sap heart-shaped pendant, Ta-kan-to Sub-district, was a stone heart-shaped pendant with apex smooth sheet.

7. Ban-ta-klang heart-shaped pendant, Chao-ta Sub-district, Kamalsai District, was a heart-shaped pendant scripture of storytelling. It was discovered at the waterside near Ban-ta-klang. It was sunk in Che River for a long time until there was covered by moss. When the water was a low tide, the heart-shaped pendant was sunk in the water not too deep. The villagers helped to pull this sheet up to Ban-ta-klang. Then, they built the footprint to cover it since they believed that it was a sacred stone of this waterside. It was called “Waterside Grandfather.” Later on, the sub-district was called “Choa-ta Sub-district” since then.

8. Ban-na-bong Temple heart-shaped pendant, Nonghin Sub-district, Nong-kung-si District.

พระพิมพ์ดินเผา เมืองฟ้าแดดสงยาง
Baked clay of a small image of Buddha,
Fa-dad-song-yang City

พระพุทธรูปหล่อด้วยสัมฤทธิ์
The small image of Buddha casted with Bronze

โบราณวัตถุประเภทพระพิมพ์ พระบูชา และ
พระพุทธรูปไสยาสน์ศิลา ปรากฏที่เมืองฟ้าแดดสงยาง
และบริเวณอื่นๆ ในจังหวัดกาฬสินธุ์

The antiques including the votive tablet, a
small image of Buddha, and stone reclining Buddha
were appeared at Fa-dad-song-yang City and other
areas in Kalasin Province.

**พระพุทธรูปหินทรายที่วัดบ้านข้าวหลาม
ตำบลกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์**

The sandstone small image of Buddha at Ban-kaeo-lam Temple, Kamalasai Sub-district, Kalasin Province.

**เศียรพระพุทธรูปหินทรายที่วัดดอนกู่
บ้านหนองแปน ตำบลหนองแปน**

The head of sandstone small image of Buddha at Don-koo Temple, Ban-nong-pan, Nongpan District.

ร่องรอย ชุมชนโบราณสมัยทวารวดีที่พบในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ นอกจากเมือง ฟ้าแดดสงยางซึ่งเป็นเมืองโบราณขนาดใหญ่แล้ว ยังพบร่องรอยชุมชนโบราณขนาดเล็กที่มีวัฒนธรรมร่วมสมัยกับเมืองฟ้าแดดสงยางอีกหลายแห่ง เช่น ร่องรอยชุมชนโบราณบริเวณบ้านส้มป่อย ตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง บริเวณบ้านโนนศิลา อำเภอสหัสขันธ์ บริเวณภูค่าว วัดพุทธนิมิต บ้านโสกทราย อำเภอสหัสขันธ์ และวัดโนนมะขาม บ้านห้วยม่วง อำเภอกุฉินารายณ์ บริเวณที่กล่าวมานี้ได้พบหลักฐานต่างๆ เช่น จารึก ใบเสมาหิน เครื่องมือเครื่องใช้ และเศษภาชนะดินเผาเป็นจำนวนมาก อันแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมทวารวดี ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มศิลปกรรมร่วมสมัยที่พบในบริเวณเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ดังนี้

The clues of ancient Ta-wa-ra-wa-dee community found in Kalasin Province, besides Fa-dad-song-yang was an ancient large city, many clues of small ancient communities with contemporary culture with Fa-dad-song-yang City, were also found such as the clue of ancient community in the area of Ban-som-poy, Sra-pang-tong Sub-district, Kao-wong, Ban-si-la, Ban-none-si-la, Sa-has-sa-kan District, Pu-kao, Buddha-nimit Temple, Ban-soke-sai, Sa-has-sa-kan District, and None-ma-kam Temple, Ban-huey-muang, Ku-chi-na-rai Sub-district. The evidences were found in those areas such as various stone inscriptions, stone heart-shaped pendants, utensils, and baked clay containers indicating Ta-wa-ra-wa-dee Culture which the contemporary art found in Kalasin Province, could be classified as follows:

พระนอนภูทองคำบน อำเภอเมือง
An upper reclining Buddha, Muang-Kalasin District

พระนอนภูทองคำล่าง
A lower reclining Buddha

**พระนอนภูค่าวที่มีลักษณะประหลาด คือ ตะแคงซ้าย อำเภอสหสำนั จังหวัดกาฬสินธุ์
พระพักตร์โค้งมนไม่มีพระเกตุมาลาถือเป็นพระพุทธรูปมิลปะทวารวดี ที่มีความสวยงามที่สุดในภูมิภาคอีสาน**

Pu- Kao reclining Buddha in strange rotate left, Sa-has-sa-kan District, Kalasin Province

A rounded appearance face without Ektumala, was the most beautiful Buddha Image
of Ta-wa-ra-wa-dee Art in Esan Region.

1. กลุ่มอักษรจารึก พบตามต่างๆ ในเขต จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้คือ

1.1 จารึกบ้านมะค่า พบที่บ้านมะค่า อำเภอ
ท่าคันโท เป็นจารึกบนแผ่นหินทรายสีเหลือง จารึกด้วย
อักษรสมัยหลังปัลลวะ ภาษาสันสกฤต อายุราวพุทธ
ศตวรรษที่ 12-14

1.2 จารึกฐานพระพุทธรูป พบที่บ้านโนนศิลา
อำเภอสหัสขันธ์ จารึกด้วยอักษรสมัยหลังปัลลวะ อายุราว
พุทธศตวรรษที่ 13-14

1.3 จารึกสถาปนาสีมา วัดโนนมะฆาม บ้าน
ห้วยม่วง อำเภอกุฉินารายณ์ เป็นจารึกบนแท่งหินทราย
ทรงกลม จารึกด้วยอักษรหลังปัลลวะ ภาษาสันสกฤต
อายุราว พุทธศตวรรษที่ 13-14

1.4 จารึกบ้านส้มป่อย พบที่บ้านส้มป่อย
อำเภอเขาวง เป็นจารึกอยู่ด้านหลังใบเสมาจารึกด้วยอักษร
ปัลลวะ ภาษาสันสกฤต อายุราวพุทธศตวรรษที่ 13-14

1.5 จารึกภูค่าว พบที่ภูค่าว ตำบลโนนศิลา
อำเภอสหัสขันธ์ จารึกด้วยอักษรปัลลวะ ภาษามอญ
โบราณ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-14

1.6 จารึกบ้านสว่าง ตำบลหนองแปน
อำเภอกมลาไสย จารึกเมืองฟ้าแดดสงยาง เป็นจารึกบน
ใบเสมา และจารึกบนหลังพระพิมพ์ดินเผา อักษรที่ใช้
จารึกเป็นอักษรปัลลวะ ภาษามอญโบราณ จากหลักฐาน
จารึกที่พบนี้นักประวัติศาสตร์ได้นำไปศึกษา ทำให้ได้
ข้อสรุปว่า เมืองฟ้าแดดสงยางเคยมีความสำคัญมาแล้ว
2 สมัย คือ สมัยพุทธศตวรรษที่ 12-16 เป็นยุคร่วมสมัย
วัฒนธรรมทวารวดี และสมัยที่สองคือ สมัยอยุธยาและ
สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

1. The letter inscription groups were found in various places in Kalasin Province as follows:

1.1 Ban-ma-ka inscription was found at
Ban-ma-ka, Ta-kun-to Sub-district, being inscribed
on the rectangle sandstone sheet by the letters after
Pal-la-wa age in Sanskrit. Its age was during 12-14
Buddhist era.

1.2 Base image of the Buddha inscription
was found at Ban-none-si-la, Sa-has-sa-kan District,
was inscribed by the letters after Pal-la-wa age in
Sanskrit. Its age was during 13-14 Buddhist era.

1.3 Established boundary marker of
a temple of None-ma-kam Temple, Ban-huey-
muang, Ku-chi-na-rai District, was inscribed on
round shape sandstone piece by the letters after
Pal-la-wa age in Sanskrit. Its age was during 13-14
Buddhist era.

1.4 Ban-som-poy inscription was found
at Ban-som-poy, Kao-wong District by the letters
after Pal-la-wa age in Sanskrit language. Its age was
during 13-14 Buddhist era.

1.5 Pu-kaao Inscription was found at Pu-
kaao, None-sila Sub-district, Sa-has-sa-kan District,
by Pal-la-wa letters, ancient Peguan language. Its
age was during 13-14 Buddhist era.

1.6 Ban-sa-wang inscription, Nong-pan
Sub-district, Kamalasai District. Fa-dad-song-yang
inscription was inscribed on the heart-shaped pendant
and baked clay votive tablet, by Pal-la-wa letters,
ancient Peguan language. According to inscribed
evidences, they were studied by historians which
could be concluded that Fa-dad-song-yang city used

2. กลุ่มพระพุทธรูป ได้พบพระพุทธรูปศิลปะแบบทวารวดีหลายแห่ง ดังนี้

2.1 พระพุทธรูปไสยาสน์ภูปอ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณเนินเขาบ้านผานกขาบ ตำบลภูปอ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ เป็นพระพุทธรูปสลักแบบนูนสูงปางไสยาสน์บนเพิงผา จำนวน 2 องค์

2.2 พระพุทธรูปไสยาสน์ภูคำว สลักอยู่เพิงผาของเนินเขาวัดพุทธนิมิตภูคำว บ้านโสกทราย อำเภอสหัสขันธ์ เป็นพระพุทธรูปสลักบนเพิงผา ปางไสยาสน์ในลักษณะตะแคงซ้าย ซึ่งมีลักษณะแปลกกว่าพระพุทธรูปสลักบนหน้าผาที่พบในที่อื่นๆ นอกจากนั้นยังพบโคลนพระพุทธรูปสมัยทวารวดี ซึ่งสร้างยังไม่แล้วเสร็จแต่ยังมีเค้ารูปแบบลักษณะศิลปะแบบทวารวดีไว้ที่บริเวณภูคำวนี้เช่นกัน

2.3 พระพิมพ์ดินเผา มีการขุดพบเป็นจำนวนมากบริเวณใต้ซากฐานเจดีย์โบราณเมืองฟ้าแดดสงยาง มีลักษณะเป็นพระพิมพ์ศิลปะทวารวดี คล้ายกับพบที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ตลอดจนพระพิมพ์ดินเผาที่พบบริเวณเมืองโบราณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและภาคใต้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการแพร่ขยายของวัฒนธรรมทวารวดีได้เป็นอย่างดี

to be important for 2 periods: Buddhist era 12-16, the contemporary Ta-wa-ra-wa-dee Age, and the second age was Ayud-dha-ya age and the early Rattana-ko-sin age.

2. Buddha image groups, Ta-wa-ra-wa-dee art Buddha images were found in various places as follows:

2.1 Pu-po reclining Buddha image situated at the hill of Ban-pa-nok-kab, Pu-po Sub-district, Muang-kalasin District. They were two high relief Buddha image inscriptions in reclining on cliff shack.

2.2 Pu-kaao reclining Buddha image was inscribed on cliff shack of the hill at Buddha-nimit-pu-kaao Temple, Ban-soke-sai, Sa-hassa-kan Sub-district . It was a high relief Buddha image inscription in rotate left which was different from the Buddha image inscription being found in other places. Besides, the incomplete hewed Ta-wa-ra-wa-dee Buddha image but being similar to Ta-wa-ra-wadee art, was found at Pu-kaao as well.

2.3 A lot of Baked clay votive tablets were found under the ruins of ancient pagoda of Fa-dad-song- yang City. They were Ta-wa-ra-wa-dee votive tablet like being found at Na-doon District, Mahasarakam Province, and baked clay votive tablet being found at ancient city in Chaipraya River Basin as well as Southern Region indicating the dissemination of Ta-wa-ra-wadee Culture very well.

2. พื้นเพทางประวัติศาสตร์

จังหวัดกาฬสินธุ์มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่เริ่มตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ คือเมื่อ 300 กว่าปีมาแล้ว ประวัติดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับบุคคลและพื้นที่ ดังจะได้เรียงลำดับความ ดังนี้

1. เริ่มแรก

บุคคลคนหนึ่งมีเจ้าฟ้าขาวเป็นหัวหน้า เกิดขัดแย้งกับเจ้านครเวียงจันทน์ (สิรินุญสาร) จึงพากันข้ามน้ำโขงมาตั้งมั่นอยู่บริเวณบ้านพันนา บ้านผ้าขาว (สกลนคร) จนหลานสาว (เจ้าฟ้าขาว) คลอดบุตรออกมาชื่อ เจ้าโสมพะมิตร

เจ้าฟ้าขาวถึงแก่กรรม เจ้าโสมพะมิตรเป็นหัวหน้าแทนเห็นว่าที่อยู่เดิมไม่ปลอดภัย จึงอพยพข้ามภูพานมาตั้งมั่นที่ตำบลแก้งสำโรง ข้างดงสงเปือยริมลำปาว

2. เป็นบ้านเป็นเมือง

พุทธศักราช 2336 (ตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ได้ 11 ปี) เจ้าโสมพะมิตร กับท้าวอุปผา ได้พากันมาเฝ้ารัชกาลที่ 1 ที่กรุงเทพฯ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านแก้งสำโรงขึ้นเป็นเมืองกาฬสินธุ์ ให้เจ้าโสมพะมิตรเป็นพระไชยสุนทร เจ้าเมืองกาฬสินธุ์คนแรก ทำราชการขึ้นกรุงเทพฯ

อาณาเขตเริ่มแรกเมืองกาฬสินธุ์ มีดังนี้

- ทิศตะวันออกจดลำน้ำยัง ตกลำชี
- ทิศตะวันตกเฉียงเหนือจดภูเหล็กยอดลำน้ำสงคราม จนถึงลำน้ำพอง
- ทิศตะวันออกเฉียงเหนือจดภูศรีฐาน ห้วยก้านเหลือง จดหนองหาน (สกลนคร)

3. ความคลี่คลายขยายตัว

ท้าวหมาแพง (บุตรท้าวอุปผา) ขึ้นเป็นเจ้าเมืองแทนเจ้าโสมพะมิตรที่ถึงแก่กรรม จนเกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์เมื่อ พ.ศ. 2369 (รัชกาลที่ 3) ถูกเจ้าอนุวงศ์ตัดศีรษะเสียบประจาน เพราะ ไม่ยอมเข้าเป็นพรรคพวกด้วย

2. Historical Background

Kalasin Province has had historical background since the early Rattana-kosin era or over 300 years ago. The history would include the following persons and areas as follows:

1. The Beginning

A group of persons leading by Chao-pa-kae (white cloth prince) had conflict with Vientiane governor (Siriboonsan). So, they crossed the Konge River to settle gown at Ban-panna, Ban-pa-kae (Sakonnakon) until his niece bore her son called prince Some-pa-mit.

Later on, Chao-pa-kae passed away. Prince Some-pa-mit became a leader and viewed that the former place was not safe. Therefore, he moved across Pu-pan to settle down at Kang-sam-rong Sub-district next to Dong-song-pleuy at the edge of Lam-pao.

2. Become a city

In 2336 B.E. (Rattana-kosin has been established for 11 years) prince Some-pa-mit and sovereign U-pa-ma came to see King Rama 1 at Bangkok. The King ordered Ban-sam-rong to be Kalasin City, and prince Some-pa-mit to be Chai-soon-ton, the first governor of Kalasin being a colony of Bangkok.

The original boundary of Kalasin included:

- In the East, it was across Yang canal to Chee canal
- In the North West, it was across Pu-lek and the upper Songkram canal to Pong canal.
- In the North East, it was across Pu-sri-tan and Heuy-kan-leung to Nonghan (Sakon-nakon).

เมืองกาฬสินธุ์ได้มีเจ้าเมืองปกครองสืบต่อกันมาตามลำดับ จนถึงพระยาไชยสุนทรคนสุดท้ายเมื่อปี พ.ศ. 2428 เพราะรัชกาลที่ 5 ได้แบ่งการปกครองหัวเมืองลาวตะวันออกเป็น 4 กอง โปรดเกล้าฯ ให้นายสุตจินดา (เลื่อน) เป็นข้าหลวงกำกับราชการเมืองกาฬสินธุ์ กมลาไสย ภูแล่นช้าง เมื่อปี พ.ศ. 2433 แล้วเปลี่ยนชื่อเป็นมณฑลอิสานเมื่อปี พ.ศ. 2443

ถึง พ.ศ. 2455-2469 จัดการปกครองเป็นมณฑลร้อยเอ็ดมี 3 จังหวัด คือ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ ต่อมาจังหวัดกาฬสินธุ์ถูกยุบเป็นอำเภอขึ้นต่อจังหวัดมหาสารคาม จนกระทั่งปี พ.ศ. 2490 จึงได้รับการยกฐานะเป็นจังหวัด อันประกอบด้วย

- 6 อำเภอ 1 กิ่ง
- พื้นที่ 6,946 ตารางกิโลเมตร
- พลเมือง 530,826 คน

4. หัวเมืองบริวารของเมืองกาฬสินธุ์

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ กาฬสินธุ์มีเมืองบริวารอยู่ 7 เมือง คือ

1. เมืองท่าขอนยาง ในปี พ.ศ. 2388 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านท่าขอนยางริมน้ำชี ขึ้นเป็นเมืองท่าขอนยาง ให้พระค้ำก่อนเป็นพระสุวรรณภักดีเจ้าเมือง ให้อุปฮาดเมืองคำเกิดเป็นอุปฮาด ให้ราชวงศ์เมืองคำเกิดเป็นราชวงศ์ และให้ราชบุตรเมืองคำเกิดเป็นราชบุตร ทำราชการขึ้นกับเมืองกาฬสินธุ์

2. เมืองแขงบาดาล ในปี พ.ศ. 2388 เช่นเดียวกัน โปรดเกล้าฯ ให้ บ้านบึงกระดานขึ้นเป็นเมืองแขงบาดาล ให้อุปฮาด (คำแดง) เมืองคำม่วงเป็นพระศรีสุวรรณเจ้าเมือง ราชวงศ์ (จารย์จำปา) เป็นอุปฮาด ท้าวขัติยะ (พก) เป็นราชวงศ์ ท้าวสุริยะ (จารย์โท) เป็นราชบุตร

3. เมืองกุคตินารายณ์ โปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านกุคกวางขึ้นเป็นเมืองกุคตินารายณ์ เมื่อ พ.ศ. 2388 ให้ราชวงศ์ (กอ) เมืองวังเป็นพระธิเบศร์วงศ์เจ้าเมือง ท้าวด้วงเป็นอุปฮาด ท้าวต้อเป็นราชวงศ์ ท้าวเนตรบุตรพระธิเบศร์วงศ์ (กอ) เป็นราชบุตรเมืองกุคตินารายณ์

3. Expansion

Prince Ma-pang (Sovereign Upama's son) became the governor after the deceased Sovereign U-pa-ma until he was passed away. Prince Anu-wong rebelled in 2369 B.E. (King Rama 3) Prince Ma-pang lost his head for being condemned publicly by Prince Anu-wong since he didn't agree to be Anu-wong's party.

Kalasin city was ruled by the city governors respectively. Chai-soon-ton was the last governor in 2428 B.E. Since King Rama 5 ordered 4 divisions of political subdivision for the East Lao Provinces, and Mr. Sood-chinda (Leun) to be governor governing Kalasin, Ka-ma-la-sai, and Pu-lan-chang government sectors in 2433 B.E.. Then, they were change their names into Esan Administration Area in 2443 B.E.

During 2455-2469 B.E., the government management was performed in government sector including 3 provinces : Roi-ed, Mahasarakam, and Kalasin. Later on, Kalasin Province became district, a colony of Mahasarakam Province. In 2490 B.E., it was upgrade to be a province including:

- 6 districts, 1 branch
- 6,947 square kilometers of area
- 530, 826 citizens

4. Follower provinces of Kalasin City

According to historical evidence, there were 7 follower provinces of Kalasin City :

1. Ta-kon-yang City, In 2388 B.E., King Rama 3 was gracious to order Ban-ta-kon-yang at the edge of Chee canal, to be Ta-kon-yang City, Pra-kam-kon to be Pra-suwan-pakdee, the governor, Upa-hat Muang-kam-kerd to be Uppa-hat or a viceroy formerly sent from Bangkok to govern the North of Thailand, Muang-kam-kerd Dynasty to be Dynasty, and Muang-kam-kerd' son to be a son of the prince of the North of Thailand being a colony of Kalasin City.

2. Sang-ba-dan City, in 2388 B.E., King Rama 3 was gracious to order Ban-beung-kra-dan to be Sang-ba-dan City, Uppa-hat (Kamdang) of Kam-muan City to be Pra-sri-suwan, the city governor, Dynasty (Champa) to be Uppa-hat, Sovereign Kattiya (Pok) to be Dynasty, and Sovereign Suriya to be a Dynasty.

3 Good-sim-narai City, King Rama 3 ordered Ban-good-gwang to be Good-sim-narai City. In 2338 B.E., he was gracious to order Dynasty (Ko) to be Pra-tibet-wongsa as the governor, Sovereign Duang to be Upa-hat, Sovereign To to be Dynasty, Sovereign Netboot, Pra-tibet-wongsa (Ko) to be Dynasty of Good-sim-narai City.

4 Pu-lan-chang City, King Rama 3 was gracious to order Ban-tieng-na-choom to be Pu-lan-chang City. In 2388 B.E., he was gracious to order a former minor officer of the crown called Dech, a Vientiane citizen living in Bangkok who used to lead his family from Ban-huey-na-yom, Muang-wang sub-district, to settle down at Ban-pu-lan-chang, to be Pra-pichai-udom-dech, the city governor. He also was gracious to order Pai-kote-lak-kam to be Upa-hat, Pia-maha-rach to be Dynasty, and Pai-prom-duang-lee to be a son of the prince of the North of Thailand at Pu-lan-chnag City.

4. เมืองกุแล่นซำง โปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านเถียงนาชุมขึ้นเป็นเมืองกุแล่นซำง ในปี พ.ศ. 2388 ให้หมื่นเดชคนเมืองเวียงจันทน์ที่ลงไปอยู่ที่กรุงเทพฯ ซึ่งเคยพาครอบครัวจากบ้านห้วยนาคมแขวงเมืองวัง เข้าไปตั้งอยู่ที่บ้านกุแล่นซำง เป็นพระพิชัยอุดมเดชเจ้าเมืองให้เพียงโคตรหลักคำเป็นอุปฮาด ให้เพี้ยมหาราชเป็นราชวงศ์ให้เพี้ยพรหมดวงลีเป็นราชบุตรเมืองกุแล่นซำง

สำหรับเมืองทั้งสี่เมืองดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นเมืองที่ตั้งขึ้นโดยครอบครัวชาว ผู้ไปจากเมืองวัง ซึ่งเข้ามาตั้งเมืองกุศลนิมมาราษฎร์และกุแล่นซำง กับครอบครัวชาวผู้ออกจากเมืองคำเกิด คำม่วน ซึ่งเข้ามาตั้งเมืองแขวงบาดาลและเมืองท่าขอนยาง

5. เมืองกมลาไสย สาเหตุที่ออกไปแยกตัวไปตั้งเมืองกมลาไสย คือ ความขัดแย้งกันในระดับอำมาตย์ของเมืองกาฬสินธุ์ กล่าวคือในปี พ.ศ. 2394 พระยาไชยสุนทร (ทอง) ถึงแก่กรรม พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้อุปฮาด (จารย์ละ) เป็นพระยาไชยสุนทร เจ้าเมืองท้าวกิ่งเป็นอุปฮาด ท้าวเกษเป็นราชวงศ์และท้าวกีเป็นราชบุตร แต่อุปฮาดจารย์ละ ผู้ว่าที่พระยาไชยสุนทรเจ้าเมืองยังไม่ได้รับสัญญาบัตรก็ถึงแก่กรรมก่อนจึงโปรดเกล้าฯ ให้ว่าที่อุปฮาด (กิ่ง) เป็นพระยาไชยสุนทร ราชวงศ์ (เกษ) เป็นว่าที่อุปฮาด ราชบุตรอินทิสารเมืองสกลนครเป็นที่ราชวงศ์และท้าวกี เป็นว่าที่ราชบุตร แต่พระยาไชยสุนทร (กิ่ง) เสนอขอพระราชทานให้ท้าวหนูน้อยชายตน เป็นอุปฮาด ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงเห็นชอบ เพราะท้าวหนุเคยไปบวชอยู่ที่วัดบวรนิเวศได้เคยใช้สอยอยู่เนืองๆ การเสนอขอพระราชทานตั้งเป็นอุปฮาด จึงเป็นการชอบ เหตุการณ์ดังกล่าวสร้างความไม่พอใจแก่ราชวงศ์เกษ ผู้จะเลื่อนขึ้นเป็นอุปฮาดอย่างยิ่ง ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2409 ราชวงศ์เกษ เมืองกาฬสินธุ์จึงอพยพพาบริวาร ไพร่พล ไปตั้งที่บ้านสระบัว แล้วขอพระราชทานตั้งเมือง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกขึ้นเป็นเมืองกมลาไสย ระยะเวลาเมืองกมลาไสยยังทำราชการขึ้นต่อเมืองกาฬสินธุ์ ภายหลังได้ขอแยกตัวออกไปทำราชการขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ โดยตรง

6. เมืองสหัสขันธ์ ในปี พ.ศ. 2410 ท้าวแสนได้พาสมัครพรรคพวกอพยพออกจากเมืองกาฬสินธุ์ไปตั้งที่บ้านโคกพันลำแล้วขอพระราชทานตั้งเมือง โปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านโคกพันลำขึ้นเป็นเมืองสหัสขันธ์ ให้ท้าวแสนเป็นพระเจ้าเมืองสหัสขันธ์ สำหรับเมืองสหัสขันธ์นี้ทำราชการขึ้นต่อเมืองกมลาไสย

7. เมืองกันทรวิชัย โปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านคันธาร์ขึ้นเป็นเมืองกันทรวิชัย สำหรับเมืองกันทรวิชัยสมัครทำราชการขึ้นต่อเมืองกาฬสินธุ์ โปรดเกล้าฯ ให้เพี้ยคำมูล เป็นพระประทุมวิเศษเจ้าเมือง

For all of 4 cities as the above, were established by Pu-tai family from Wang City who established Good-sim-narai City and Pu-lan-chang City, and Yo family from Kam-gerd City and Kammuan City who established Sang-ba-dan City and Ta-kon-yang City.

5. Kamalasai City, the reason for isolating to establish Kama-la-sai City, was the conflict in level of Power 4 of Kalasin City. In 2394 B.E., Praya-Chai-soon-ton (Tong) passed away. So, King Rama 4 was gracious to order Upa-hat (Chan-la) to be Praya-Chai-soon-ton, City ruler called Sovereign Ging to be Upa-hat, Sovereign Ked to be a Dynasty, and sovereign Kee to be a son of the prince of the North of Thailand. But, Upa-hat La, the acting Praya-Chai-soon-ton, the city governor, passed away before receiving a royal letter of appointment. So, the King was gracious to order Acting Upa-hat to be (Ging) to be Praya-Chai-soon-ton, Dynasty (Ked) to be acting Upa-hat, a son of the prince of the North of Thailand called In-ti-san of Sakon-nakon City was ordered to be acting Dynasty, and Sovereign Na-kee was ordered to be acting son of the prince of The North of Thailand. But, Praya-Chai-soon-ton (Ging) requested to a Thai Monarch, for his brother, Sovereign Nu, to be Upa-hat. The King Rama 4 agreed with him because Sovereign Nu used to go into priesthood at Bo-won-ni-wed Temple and serve the king being often. The request for being Upa-hat was accepted. This situation caused Dynasty Ged's dissatisfaction since he was going to be promoted in Upa-hat. Therefore, in 2409 B.E., Ged Dynasty of Kalasin City led his followers and soldiers to settle down at Ban-sra-bua, and requested to a Thai Monarch to establish the city. The King was gracious to order it to be Kamalasai City. At the beginning, Kamalasai City worked as a colony of Kalasin City. Later on, it asked for working and being a colony of Bangkok directly.

6) Sahas-sa-kan City , in 2410 B.E., Sovereign San led his followers and soldiers from Kalasin City to settle down at Ban-koke-pan-lam, and requested to a Thai monarch to establish a city. The King was gracious to promote Ban-koke-pan-lam to be Sahas-sa-kan City, Sovereign San to be Sahas-sakan City Governor. For Sahas-sakan City, it worked in the government as a colony of Kama-la-sai City directly.

7) Kantara-wichai City, the King was gracious to order Ban-kan-ta to be Kantara-wichai City. For Kantara-wichai City, it volunteered to work in the government as a colony of Kalasin City. He also was gracious to order Pia-kam-moon to be Pra-patoom-wised, the city governor.

เอกสารอ้างอิง

จังหวัดกาฬสินธุ์. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดกาฬสินธุ์. กรมศิลปากร. 2542.

_____. โบราณวัตถุล้ำค่า เมืองฟ้าแดดสงยาง. กาฬสินธุ์การพิมพ์. 2550.

_____. พระพุทธรูปสถานฐปอ. (ออนไลน์).

แหล่งที่มา : <http://place.thai-tour.com/kalasin/mueangkalasin>. (2 มีนาคม 2560).

_____. เมืองฟ้าแดดสงยางและพระธาตุยาคู. (ออนไลน์).

แหล่งที่มา : http://m.touronthai.com/article.php?place_id=2728. (2 มีนาคม 2560).

_____. เมืองฟ้าแดดสงยาง. (ออนไลน์).

แหล่งที่มา : <http://www.siamfreestyle.com/travel-attraction-more/kalasin/.html>. (2 มีนาคม 2560).

ไชยยศ วันอุทา. รูปแบบและคตินิยมความเชื่อเกี่ยวกับใบเสมาเมืองฟ้าแดดสงยาง ตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย

จังหวัดกาฬสินธุ์. มหาสารคาม : ปริชญานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2537.

เต็ม วิภาคพอนกิจ. ประวัติศาสตร์อีสาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2557.

พัชรา แสงศรี. จังหวัดเชียงใหม่. (ออนไลน์).

แหล่งที่มา : <http://travel.mweb.co.th/north/Chiangmai/index.html>. (12 มกราคม 2547).

References

Kalasin Province. **Culture, Historical Development, Identity and Wisdom of Kalsin Province.** Fine Arts Department. 1999.

_____. **Precious Antiques of Fa-dad-song-yang City.** Kalasin Printing. 2007.

_____. **Pu-po Buddha Image.** (Online)

Source : <http://place.thai-tour.com/kalasin/mueangkalasin>. (2 March 2017).

_____. **Fa-dad-yang City and Ya-ku Buddha's Relic.**

(Online). Source: http://m.touronthai.com/article.php?place_id=2728. (2 March 2017).

_____. **Fa-dad-song-yang City :** (Online).

Source: <http://www.siamfreestyle.com/travel-attraction-more/kalasin/.html>. (2 March 2017).

Sang-sri, Pachara. **Chiangmai Province.** (Online).

Source. <http://travel.mweb.co.th/north/Chiangmai/index.html>. (12 January 2004).

Wan-u-ta, Chaiyod. **The Pattern and Buddhist Doctrine Belief of Boundary**

Stone of Fa-dad-song-yang City, Nongpan Sub-district, Kamalasai District, Kalasin Province.

Master of Art Thesis, Mahasarakam University. 1994.

Wipak-pon-kij, Term. **Esan History.** Bangkok: Thammasat University Printing. 2014.

บทที่ 3
CHAPTER

ย้อนรอยประวัติศาสตร์
ธรรมชาติสวยงาม
ตามรอยไดโนเสาร์

**Tracing back the History and
Beautiful Nature,
and Retracing the Dinosaur**

อาจารย์วัชรวร วงศ์กัณหา
Mr. Vajaravara Vongkanha

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
KALASIN UNIVERSITY

หากจะกล่าวถึงเส้นทางน่าท่องเที่ยวที่สุดของจังหวัดกาฬสินธุ์ คงหนีไม่พ้นถนนสาย 227 อำเภอเมืองกาฬสินธุ์-อำเภอห้วยซันธุ์ เพราะเป็นแหล่งรวมสถานที่ที่น่าสนใจไว้มากมายตลอดเส้นทาง นับตั้งแต่ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ความเป็นเมืองกาฬสินธุ์ที่มีอายุมากกว่า 220 ปีที่ทิ้งร่องรอยแห่งพัฒนาการเอาไว้ให้หวนระลึกถึงมาตลอดห้วงเวลาตามลำดับภายในเขตตัวเมืองกาฬสินธุ์ปัจจุบัน นอกเขตเมืองออกไปยังเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าย้อนเวลากลับไปเมื่อประมาณ 1,200 ปีมาแล้ว ในสมัยทวารวดีตอนปลาย หรือจะย้อนเวลากลับไปสู่ยุคดึกดำบรรพ์ในเขตอำเภอห้วยซันธุ์ ยังพบซากบรรพชีวินจำพวกไดโนเสาร์และสัตว์อื่นๆ ในยุคเดียวกันอยู่เป็นจำนวนมาก ขณะที่ธรรมชาติบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนลำปาวก็มีทัศนียภาพที่สวยงามให้ได้สัมผัสเช่นเดียวกัน

For the route of the most impressive tourist attraction of Kalasin Province, it is the 227 road, Muang-ka-la-sin District-Sa-has-sa-kan District since it is consisted of various interesting places along the road. Since the historical clue of Kalasin City was older than 220 years leaving the developmental clue for recalling throughout the time both of inside the current Kalasin City, and outside the city indicated ancient civilization. For 1,200 years ago, during late Ta-wa-ra-wa-dee Age or prehistoric age, many corpses of organism like dinosaur as well as the other animals during the same age were found. In the meanwhile, there was a beautiful scenery to be touched in nature of Lampao reservoir as well.

เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ รอยจารึกประวัติศาสตร์ 220 ปี อนุสาวรีย์พระยาชัยสุนทร (ท้าวโสมพะมิตร) เจ้าเมืองคนแรก

Kalasin City Municipality : The historical inscription Praya Chai-sunton Monument (Tao Some-pa-mit), The First Governor

อนุสาวรีย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นเกียรติแก่พระยาชัยสุนทร (โสมพะมิตร) เจ้าเมืองคนแรกของจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่กลางวงเวียนหน้าที่ทำการไปรษณีย์ อนุสาวรีย์หล่อด้วยสัมฤทธิ์ทำตัวจริง ยืนบนแท่นฐานสูง มือขวาถือกำน้ำ มือซ้ายถือดาบอาญาสิทธิ์ ชาวกาฬสินธุ์ได้ร่วมกันสละทรัพย์ก่อสร้างขึ้นเพื่อเป็นการแสดงกตเวทิตาคุณต่อผู้ให้กำเนิดเมืองกาฬสินธุ์

พระยาชัยสุนทร (โสมพะมิตร) เป็นพระราชนัดดา (หลาน) ในพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่ 2 (พระไชยองค์เว้) พระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรล้านช้างพระองค์ที่ 36 และพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรเวียงจันทน์พระองค์ที่ 1 (ภายหลังแยกออกเป็นสามอาณาจักร) ฝ่ายพระมารดาเป็นพระราชนัดดาในเจ้าฟ้าขาว

The monument was built to be honored Praya Chai-sunton (Some-pa-mit), The First Governor of Kalasin Province was situated in the center of circle in front of post office. It was made of bronze forging. Its size was equal to real body standing on high base. The right hand was holding the kettle, the right hand was holding the absolute power sword. Kalasin people donated their money to build it for showing their gratitude to Kalasin Founder.

Praya Chai-sunton (Some-pa-mit), was a grandson of King Chettatirach 2 (Pra-chai-ong-we) who was the 36th king of Lan-chang Kingdom as well as the first king of Vientiane Kingdom (later

ผู้สร้างเมืองผ້าขาวและเมืองพันทนา (ปัจจุบันคืออำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร) พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่ 2 (พระเจ้าไชยองค์เว้) เป็นพระราชนัดดาในพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช พระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรล้านช้างพระองค์ที่ 32 ฝ่ายเจ้าผ້าขาวนั้น ทรงเป็นพระราชนัดดาในพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรล้านช้างเช่นกัน ดังนั้นพระยาชัยสุนทร (โสมพะมิตร) จึงเป็นเจ้าผู้ปกครองเมืองกาฬสินธุ์และเป็นเจ้านายฝ่ายหัวเมืองลาว-อีสาน ที่สืบเชื้อสายมาจากราชวงศ์เวียงจันทน์อีกสายหนึ่งด้วย

ประมาณปี พ.ศ. 2320 ท้าวโสมพะมิตร และอุปฮาดเมืองแสนหนองโง้ง เมืองแสนหน้าง่า ได้เกิดความขัดแย้งกับพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่ 3 (เจ้าสิริบุญสาร) (พ.ศ. 2294 - 2322) ผู้ครองนครเวียงจันทน์ในเวลานั้น จึงรวบรวมผู้คนเป็นสมัครพรรคพวกประมาณหนึ่งหมื่นคน ข้ามลำโขงมาตั้งชุมชนที่บ้านผ້าขาว บ้านพันทนา (บริเวณพระธาตุเชิงชุม จังหวัดสกลนครปัจจุบัน) เจ้าสิริบุญสารยังได้ส่งกองทัพติดตามมา เพื่อกวาดต้อนผู้คนที่หลบหนีให้กลับคืนนครเวียงจันทน์

ท้าวโสมพะมิตรจึงได้ยกสมัครพรรคพวกอพยพข้ามสันเขาภูพานลงมาทางใต้มาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านกลางหมื่นได้ประมาณปีเศษ ในปี พ.ศ. 2325 จึงได้อพยพผู้คนไปตั้งบ้านเรือนที่แก่งสำโรง ดงสงเปือย ริมฝั่งลำน้ำป่าว (ตัวเมืองกาฬสินธุ์ปัจจุบัน) ในปี พ.ศ. 2336 ท้าวโสมพะมิตรได้เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทขอตั้งเมืองขึ้นกับกรุงเทพฯ โดยได้นำภาชนะสำริดทูลเกล้าฯ ถวายด้วย พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะบ้านแก่งสำโรงขึ้นเป็นเมืองพระราชทานนามว่า กาฬสินธุ์ ตั้งแต่นั้นมาพร้อมทั้งมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้แต่งตั้งท้าวโสมพะมิตร เป็นพระยาไชยสุนทร ครองเมืองกาฬสินธุ์เป็นคนแรก พระยาชัยสุนทรปกครองเมืองกาฬสินธุ์ด้วยความสงบ สร้างบ้านแปงเมืองให้เจริญโดยลำดับ ปี พ.ศ. 2345 จึงมอบราชการงานเมืองให้ท้าวหมาแพงรักษาดูแลแทนต่อไป

on, it was separated into 3 kingdoms). His mother was a granddaughter of Chao Pa-kao who built Pa-kao and Oanna cities (recently, it was Panna-ni-kom District, Sakon-na-kon Province. King Chettatirach 2 (Prachai-ong-we) was also a grandson of king of Lanchang Kingdom. Therefore, he was Kalasin Governor and country Lao-Esan Royalty being ascended from Vientiane Royal Family as well.

Approximately in 1777, Tao Some-pa-mit and a viceroy formerly sent from Bangkok to govern the north of Thailand, in San-kong-ponge City and San-na-ngam City, had conflict with King Chettatirach 3 (King Siri-bun-san) (1751-1779) who governed Vientiane. So, he collected approximately 10,000 people to be his followers to cross Konge River and settle down at Ban-pa-kao and Ban-panna (the area of Pratat Chergchoom, Sakon-nakon Province in the present). King Siri-bun-san still sent his troop following to herd the escaped people to return Vientiane City.

Tao Some-pa-mit led his followers to evacuate across Pu-pan Mountain Ridge to the South, and settled down at Ban-klang-meun for a year. In 1782, he evacuated his followers to settle down at Kang-sam-ronge, Dong-song-peuy, the edge of Pao Watercourse (Kalasin City in the present). In 1793, Tao Some-pa-mit had an audience of His Majesty, and asked for settling the city under Bangkok by offering the bronze kettle as well. King Rama 1 was kind enough to promote Ban Kang-sam-ronge to be a given city called Kalasin since then. In the meanwhile, the royal command was given to appoint Tao Some-pa-mit to be Praya Chai-sunton, Kalasin First Governor, by the king. Praya Chai-sunton governed Kalasin peacefully as well as found a city to be prosperous respectively. In 1802, he appointed Tao Ma-pang to take care the city further.

พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์

Good Thing Museum in Kalasin City

ศาลากลางจังหวัด (อาคารเดิม) จัดตั้งเป็นศูนย์สาธิตอาชีพหัตถกรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วยห้องจัดแสดงนิทรรศการต่าง เช่น ห้องประวัติของจังหวัดกาฬสินธุ์ ห้องวิถีชีวิตชาวผู้ไทในอดีต ที่มีหัตถกรรมพื้นบ้านต่างๆ จัดแสดงไว้ ห้องเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ห้องวิถีชีวิตการทำนาชาวนากาฬสินธุ์ ห้องโชว์แพรวา ห้องจัดแสดงผลผลิตทางการเกษตรและห้องจำหน่ายผ้าไหม สินค้าของที่ระลึกต่างๆ ของจังหวัด

The city hall (former building) was established to be the demonstrative center of professional craft including different exhibition rooms such as the historical background room of Kalasin Province, former Pu-tai people room. Various local handicrafts were shown in Her Majesty the Queen Room, farming way of life room, Kalasin Farmers, Prae-wa Show Room, agricultural product room, and silk selling room, and many kinds of souvenir in the province.

หลวงพ่อดำ วัดกลาง พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่เมือง

หลวงพ่อดำวัดกลาง ถือเป็นพระพุทธรูปสำคัญประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ประดิษฐานอยู่ในวิหารชั้น 2 องค์พระพุทธรูปหล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ ศิลปะสกุลช่างล้านช้างยุคกลาง ขนาดหน้าตักกว้าง 20 นิ้ว เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยลักษณะงดงาม ที่พระแท่นมีข้อความจารึกเป็นอักษรธรรมล้านช้าง ซึ่งเป็นตัวหนังสือที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในเขตลุ่มน้ำโขงสมัยก่อน ระบุว่าสร้างโดยญาณุชาวม พระยาชัยสุนทร (กึ่ง) ได้อัญเชิญขึ้นเป็นพระพุทธรูปศรีเมือง ชาวกาฬสินธุ์เชื่อว่าเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ โดยเฉพาะเรื่องการบันดาลฝน หากปีใดฝนแล้งประชาชนชาวเมือง จะอัญเชิญพระพุทธรูปออกแห่ขอฝนเสมอ

นอกจากพระพุทธรูปองค์ดำแล้ว วัดกลางยังมีรอยพระพุทธรูปจำลองขนาดกว้าง 1 ศอก ยาว 4 ศอก ทำด้วยศิลาแลง ตำนานระบุว่าสร้างในสมัยขอมปกครอง เดิมอยู่ริมลำปาวใกล้แก่งสำโรงแต่ต่อมาตลิ่งลำปาวพังเข้ามาทุกปี ชาวเมืองเกรงจะถูกน้ำเซาะทำลาย จึงได้อัญเชิญมาไว้ที่วัดกลางจนถึงปัจจุบันนี้

วัดกลางเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ภายในวัดมีพระอุโบสถที่สร้างต่อเติมจากพระอุโบสถหลังเก่า เป็นอาคารทรงไทยประดับด้วยช่อฟ้า ใบระกา บานประตูไม้แกะสลักเป็นภาพพุทธประวัติ ส่วนหน้าต่างแกะสลักเป็นชาดกเรื่องต่างๆ ด้านหน้าและด้านหลังพระอุโบสถมีทวารบาลปูนปั้น ภายในพระอุโบสถเป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพระเวสสันดรชาดก

Black Buddha at Klang Temple, the Sacred Buddha Image, a symbol of the nation

The Black Buddha Image at Klang Temple is a sacred important Buddha image of Kalasin Province, being placed inside the second floor of sanctuary, and forged with bronze, the art of middle age Lanchang kingdom, the long measure of the Buddha statue in the posture of meditation is 20 inches. The Buddha image is the beautiful attitude of subduing Mara. On the base, the statements of Lan Chang Dharma Letter, the former popular letters in Konge River Basin, are inscribed. It was specified that it was built by Ya-ku-na-kam, Pra Chai-sun-ton (Ging), and invited as Sr-muang Buddha Image. Kalasin people believed that this Buddha image is sacred especially for raining. In case of drought, the city people would parade for inviting the Buddha image to ask for the rain.

Besides the Black Buddha Image, the Buddha Footprint with 1 elbow or 50 centimeters wide, and 4 elbow or 200 centimeters long which was made of laterite. It was hypothesized being built in Khmer era. In the past, it was at the edge of Lam-pao next to Kang Samrong. Later on, it was invited to Klang Temple until now.

Klang Temple was a royal third class temple. The temple was enlarged from the former one. It was a Thai style building being decorated with tooth like ridges on the sloping edges of a gable, representing the fin on the back of Naga. The wooden door panels were carved for informing the Buddha's history. For the windows, they were carved for informing different stories of former incarnations of the Buddha. There were stucco doors in front of and the back of the temple. There were mural paintings of Pra wessandon story of incarnation of the Buddha in his tenth existence inside the temple.

วัดศรีบุญเรือง ใบเสมาศิลาทรายจำหลักสมัยทวารวดี

วัดศรีบุญเรืองเป็นวัดเก่าแก่คู่เมืองกาฬสินธุ์ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์อีกแห่งหนึ่ง ภายในมีใบเสมาหินทรายจากเมืองโบราณฟ้าแดดสงยางจำนวนหนึ่งเก็บรักษาไว้ โดยปักไว้รอบพระอุโบสถ ใบเสมาจำหลักที่สวยงามและสมบูรณ์ คือ หลักที่จำหลักเป็นรูปเทวดาหะอยู่เหนือปราสาททำเป็นซุ้มเรือนแก้ว ศิลปะแบบทวารวดีอีสาน ซ้อนกันเป็น 2 ชั้น ล่างสุดมีรูปกษัตริย์ พระมเหสี และพระโอรส

Sri-bun-reung Temple, the Heart-shaped Sandstone making the limits of Buddhist Temple

Sri-bun-reung Temple was another ancient temple of Kalasin Province, situated in Kalasin Municipality. There was a number of heart-shaped sandstones making the limits of Buddhist temple, being kept inside the temple by putting them around the temple. The beautiful and perfect heart-shaped stones making the limits of Buddhist temple, which were engraved as the goddess soaring into the air above the palace. They were made into an arch with pattern as a frame around the outside of Buddha image, Esan Tawarawadee Art, two-layer overlapping. There were pictures of the king, queen, and the prince.

พระเจ้าใหญ่ วัดบ้านกลางหมื่น พระศักดิ์สิทธิ์ในชุมชนแรกตั้งเมืองกาฬสินธุ์

บ้านกลางหมื่น คือที่ตั้งเมืองแห่งแรกหลังจากที่ท้าวโสมพะมิตรพบผู้คนอพยพจากเวียงจันทน์ ก่อนจะย้ายไปที่ตั้งเมืองปัจจุบัน ในวัดบ้านกลางหมื่นเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นฝีมือช่างล้านช้างที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือว่าศักดิ์สิทธิ์มาก ชื่อว่า “พระเจ้าใหญ่” จากพงศาวดารเมืองกาฬสินธุ์และจากการบอกเล่าต่อกันมาของผู้สูงอายุในหมู่บ้านกลางหมื่น ทำให้สันนิษฐานได้ว่าพระพุทธรูปหรือ “พระเจ้าใหญ่” คงสร้างขึ้นใกล้เคียงการอพยพมาคือในราว ปี พ.ศ. 2310 – 2336 พร้อมกับการตั้งเมืองครั้งแรก ซึ่งถือว่ามียุคเก่าแก่ก่อนการก่อตั้งเมืองกาฬสินธุ์

Pra-chao Yai, Ban-klang-meun Temple: A sacred Buddha image in the community of Early-age Kalasin City

Ban-klang-meun was the first location of city after Tao Some-pa-mit found people who evacuated from Vientiane before moving to current city location. In Ban-klang-meun Temple, the stucco Buddha image made by Lan Chang Sculptors, being highly respected by villagers called “*Pra Chao Yai*,” was placed. According to annals of Kalasin City and stories being told by the aging of Ban-klang-meun. So, it was hypothesized that the Buddha image or “*Pra Chao Yai*” would be built nearly in the same period of evacuation during 1767-1793, the same time as the first city settlement which was older than Kalasin City Settlement.

พระพุทธสถานภูโป

Pu-po Place Buddha Images

ตั้งอยู่ตำบลภูโป อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ไปทางทิศเหนือประมาณ 28 กิโลเมตร ตามเส้นทางหมายเลข 2319 เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปโบราณปางไสยาสน์ ฝีมือช่างจากสมัยทวารวดี จำหลักบนหน้าผา 2 องค์ เป็นที่เคารพบูชาของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์และใกล้เคียง องค์แรกประดิษฐานอยู่บนเชิงเขาทางขึ้น องค์ที่ 2 ประดิษฐานอยู่บนภูโป นอกจากภูโปจะเป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปปางไสยาสน์อันศักดิ์สิทธิ์แล้ว ยังมีทิวทัศน์ตามธรรมชาติที่สวยงามเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจอย่างยิ่ง ประชาชนในท้องถิ่นจัดงานสมโภชพระพุทธไสยาสน์ขึ้นประมาณเดือนเมษายนของทุกปี

Pu-po Place Buddha Images situated at Pu-po Sub-district, Muang Kalasin District, which was apart from Kalsin Province in North Region for 28 kilometers according to 2319 highway, being place with 2 reclining Buddha Images made by sculptors in Tawarawade Era, being engraved on the cliff. They were respected by people in Kalasin Province and nearby area. The first Buddha Image was placed on upper way of the hill. The second one was placed on Pu-po. Pu-po was not only the place of sacred reclining Buddha Image but also the beautiful scenery for recreation very well. The local people organized ceremony being for celebrated for the reclining Buddha Image in Aril every year.

ภูโป เป็นเขาหินทราย ตั้งอยู่ที่ ตำบลภูโป อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ห่างจากอำเภอเมือง 28 กิโลเมตร ตามทางหลวง หมายเลข 2319 ยอดเขาสูง 336 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง หรือสูง 94 เมตร จากพื้นที่ดินล่างทอดตัวตามแนวทาง ตะวันออก-ตะวันตก ฟากเขาด้านทิศเหนือเป็นเขตอำเภอสหัสขันธ์ ฟากเขาด้านทิศใต้ เป็นเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ แหล่งหินศิลปะถ้ำสมัยประวัติศาสตร์ ที่นี่เป็นภาพสลักรูปพระนอนบนแผ่นหินใต้เพิงผา 2 แห่งอยู่ทาง ฟากเขาด้านทิศตะวันตก ในเขตวัดพระอินทร์ประทานพร บ้านโพนคำ ตำบลภูโป อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ ที่รุ้ง 16 องศา 37 ลิปดาเหนือและแวง 103 องศา 38 ลิปดาตะวันออก ภาพสลัก 2 รูป อยู่บนผาหินต่างระดับกัน ภาพแรกสลักอยู่ผนังหินใต้เพิงผาเชิงเขา สูงจากพื้นดินราบ (ที่วัด) ประมาณ 5 เมตร ภาพที่สองอยู่บนผนังหินใต้เพิงผา เกือบถึงยอดเขาสูง จากพื้นดินด้านล่างประมาณ 80 เมตร มีบันไดทางขึ้น มีที่พักเป็นระยะๆ

Pu-po was a sandstone hill situated at Pu-po Sub-district, Muang Kalasin District, Kalasin Province which was apart from the city for 28 kilometers according to 2319 highway. Top of the hill was 336 meters high from mean sea level or 94 meters high above the low land stretching along East-West. The North of hill was Sa-has-sa-kan District. The South of the hill was Muang Kalasin District, the place of Historic Cave Art. In this place, were 2 engraved Reclining Buddha Images on the cliff under the shack, in the west of Pra-in Pra-tan-pon Temple, ban-pone-kam, Pu-po Sub-district, Muang Kalasin District, at the 16 degrees 37 lipdas in north latitude, and 103 degrees 38 lipdas in the east. Two engraved pictures were in different levels of cliff. The first engraved picture was on the wall under the cliff shack being high from plain area (at the Temple) for 5 meters. The second one was on the rock wall under cliff shack almost as high as the high hill from lower land for 80 meters. There were stairs for resting in different levels.

พระพุทธไสยาสน์องค์ที่ 1 (องค์ล่าง) สร้างขึ้นประมาณ พุทธศตวรรษที่ 12-14 ลักษณะศิลปกรรมสร้างตามศิลปกรรมแบบทวารวดี สกulptช่างอีสาน ความยาวของภาพสลัก 3.30 เมตร กว้าง 1.27 เมตร ภาพสลัก ณ ที่นี้มีได้สลักแต่รูปองค์พระลอยๆ แต่สลักแผ่นพื้นหินให้เป็นรูปผ้าปูลาดรองพระองค์และผ้า (หมอน) รองหนุนพระเศียรและรองพระบาททั้งคู่รอบๆ พระวรกายและพระเศียรสลักเป็นรูปประภาวาลีที่เส้นกรอบนอกของประภาวาลีรอบพระเศียรสลักรูปดวงดอกไม้เป็นระยะทำให้ดูคล้าย เป็นรัศมีเพิ่มขึ้นองค์พระนอนตะแคงข้างขวาตามแบบสี่ไสยาสน์ พระเศียรประทับบนพระหัตถ์และพระกรข้างขวา หันสู่ทิศเหนือพระพักตร์หันสู่ทิศตะวันตก

The first reclining Buddha Image (Lower One) was built during 12-14 centuries, as a work of art in Tawarawadee Era, Esan Sculpture. The engraved picture was 3.30 meters long, 1.27 meters wide. In this place, the Buddha images were not only carved but they were carved from the shale as the cloth laying for wrapping their bodies, and the cloth (pillow) for putting their heads and feet. Their bodies and heads were carved as Pra-pa-wa-lee. The external line around the head of Prta-pa-wa-lee was carved as flower picture sporadically like the increased radius of a circle. The Buddha image was a reclining Buddha as Se-ha-si-yad. The head was on one's hand and right hand in the North, the face was turned into the West.

พระพุทธรูปไสยาสน์องค์ที่ 2 (องค์บน) สร้างขึ้นประมาณพุทธศตวรรษที่ 18-19 ลักษณะศิลปกรรมสร้างตามศิลปกรรมแบบทวารวดี ผสมผสานกับพุทธศิลปะแบบสุโขทัย ความยาวของภาพสลักนับจากประภาวดีเหนือเศียรพระจนถึงขอบเตียงปลายพระบาท 5.20 เมตร ส่วนกว้างที่สุด 1.50 เมตร องค์พระสลักนูนจากผนังขึ้นมา 55 เซนติเมตร องค์พระนอนตะแคงขวาตามแบบลีลาไสยาพระเศียรหันสู่ทิศเหนือก่อนมาทางตะวันตกเล็กน้อยโดยสลักหินที่รองรับใต้องค์พระให้เป็นแท่นขอบเหลี่ยมต่อด้วยขาตู้หนึ่งซึ่งสลักให้ดูเป็นรูปขาเตียงภาพสลักนี้มีเส้นโค้งเว้าเน้นสัดส่วนและมีลักษณะอ่อนช้อยกว่าภาพสลักโดยทั่วไป

The second reclining Buddha Image (the upper one) 18-19 B.E., as the work of art in Tawarawadee Era combined with Sukothai Buddhism Art. The engraved picture length from Prapawalee over the head of Buddha image to edge of bed at the end of feet was 5.20 meters long, the widest part was 1.50 meters. The body of the Buddha images was base relief 55 centimeters from the wall. The Buddha image was a reclining Buddha as Se-ha-si-ya. The head was in the West by carving the stone under body of image into edges square extended with a pair of legs which were carved like the bed legs This engraved picture included the curve and concaveness focusing on was the shape and delicacy more than general engraved picture.

เขื่อนลำปาว ทะเลสาบอีสาน Lampao Dam: Esan Lake

เขื่อนดินที่สร้างปิดกั้นลำน้ำปาวและห้วยยาง บริเวณเขตติดต่อระหว่างตำบลลำปาว อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตำบลหนองบัว อำเภอหนองกุงศรี และตำบลเว่อ อำเภอยางตลาด ความยาวตามสันเขื่อน 7.9 ก.ม. ความสูงของเขื่อนตรงส่วนที่สูงที่สุด 30.7 เมตร สันเขื่อนกว้าง 8 เมตร ฐานเขื่อนตอนที่ยาวที่สุด 125 เมตร เก็บกักน้ำ ได้ 430 ล้านลูกบาศก์เมตร ในเนื้อที่ประมาณ 5,960 ตารางกิโลเมตร โครงการลำปาวเป็นโครงการชลประทาน เพื่อการเกษตรและบรรเทาอุทกภัยในลุ่มน้ำปาวและน้ำชี ทดส่งและระบายน้ำในคลอง ซอยต่างๆ บริเวณใต้เขื่อนให้ประชาชนในเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอยางตลาด และอำเภอกมลาไสย ได้ทำการเพาะปลูกในเนื้อที่ประมาณ 338,000 ไร่ นอกจากนี้ทะเลสาบเหนือเขื่อน ยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลานานาชนิด ประชาชนที่อยู่เหนือเขื่อนซึ่งถูกน้ำท่วมไว้ หนา ก็จะหันมาประกอบอาชีพในการจับปลาเพื่อเพิ่มพูนฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว นับว่าเป็นเขื่อนอเนกประสงค์ ประหนึ่งเป็นสายโลหิตของชาวกาฬสินธุ์ทีเดียว

The earth dam was constructed for closing the Pao Course and Heuy Yang in the area next to Lampao Sub-district, Muang District, Kalasin Province, Nongbua Sub-district, Nongkungsri District, and Wer Sub-district, Yang-ta-lad District. The length along the top of dyke was 7.9 kilometers, the height of dam at the highest point was 30.7 meters. The top of dyke was 8 meters wide. The

widest part of base of dam, was 125 meters. It could store water for 430 million cubic meters in the area of approximate 5,960 square kilometers. Lampao project was an irrigation project for agriculture as well as relieving the flood in Pao Basin and Che Basin by irrigating and draining in different lanes of canal under the dam so that people would cultivate in the area of 338.000 rais. Besides, the lake over the dam was also the area for raising various kinds of fish. People who lived at the upper part of lake still facing the flood in their farms, would turn to earn their living by fishing for increasing their family economic status. So, it was a multi-purpose dam as if Kalasin People's blood lineage.

หาดดอกเกด

พัทยากาฬสินธุ์

ทะเลสาบน้ำจืดขนาดใหญ่ที่เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจทางธรรมชาติของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ริมฝั่งเขื่อนลำปาวทางด้านทิศตะวันออกของเขื่อนรับรองโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาว เป็นหาดเนินดินลาดหล่นลงจรดถึงเขื่อน มีบริเวณกว้างขวางพอสมควร ได้รับการปรับปรุงให้เป็นสถานที่พักผ่อนโดยจัดศาลาพักร้อนซุ้มดอกเห็ด เหตุที่ได้ชื่อว่า “หาดดอกเกด” ก็เพราะมีต้น “การะเกด” ซึ่งเป็นไม้พื้นเมืองปลูกปะปนกับต้นไม้อื่นเป็นกลุ่มๆ เมื่อเวลาออกดอกจะส่งกลิ่นหอม ที่หาดแห่งนี้ในวันหยุดสุดสัปดาห์จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปพักผ่อนเป็นจำนวนมาก ริมหาดมีซุ้มร้านเรียงรายให้บริการเปลชายหาด อาหารเครื่องดื่ม เครื่องเล่นและอุปกรณ์การเล่นน้ำหลายอย่าง จนได้รับฉายาว่า “พัทยาแห่งจังหวัดกาฬสินธุ์”

Dog-ged Beach : Pattaya Kalasin

The large freshwater sea was a natural recreational place of People in Kalasin Province. It was at the edge of Lampao Dam in the East of guest house for Lampao water leading project and maintenance. It was the molehill beach in descending order to the dam. Its area was quite wide. It was developed into a recreational place by providing the mushroom arched entrance. It was called “*Dog-ged beach*” because there was a screw pine, the local plant mixing with other kinds of plant, growing in group. When the flowers bloomed they were fragrant. At this beach, there were many tourists coming for relaxation. At the edge of beach, there were arches providing service at the beach, food, drink, player and equipment for swimming until it was named “*Pattaya of Kalasin Province.*”

ขอขอบคุณ
ภาพถ่าย : บุรินทร์ บุญโทแสง

อำเภอห้วยซันท์

ดินแดนไดโนเสาร์ พระเกาส์มหัศจรรย์

พระพุทธรูปไสยาสน์ภูค่าว พระนอน 1,000 ปี

ตั้งอยู่บ้านนาสีนวล ตำบลโนนศิลา อำเภอห้วยซันท์ ห่างจากตัวอำเภอห้วยซันท์ประมาณ 6 กิโลเมตร บริเวณภูค่าวแต่เดิมเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนาแห่งหนึ่ง จากหลักฐานที่มีพระพุทธรูปปางไสยาสน์แกะสลักไว้เป็นเชิงผา เป็นพระพุทธรูปที่แปลกจากพระนอนทั่วไป คือ ไสยาสน์ในท่าตะแคงซ้าย ศีรษะไม่มีเกตุมาลา (ลอนผม) ไม่มีประภามณฑล (รัศมีล้อมเศียร) จึงมีการสันนิษฐานว่าอาจจะเป็นภาพสลักของพระมหาโมคคัลลานะสาวกไม้อ้อองค์พระพุทธรูปเจ้า จากพุทธลักษณะดังกล่าวสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยทวารวดีตอนปลาย (ประมาณพุทธศตวรรษที่ 14-16) ได้รับความนับถือจากชาวบ้านมาก และจะมีงานนมัสการในวันสงกรานต์ของทุกปี

ปัจจุบันสถานที่ดังกล่าวเป็นที่ตั้งของวัดพุทธนิมิต หรือวัดภูค่าว เป็นวัดป่าสายกัมมัฏฐาน มีการสร้างถาวรวัตถุที่น่าสนใจเพิ่มขึ้นหลายอย่าง เช่น อุโบสถไม้ทั้งหลังขนาดใหญ่ ไม้ที่นำมาก่อสร้างล้วนได้จากต้นไม้ได้เขื่อนลำปาวเจดีย์ที่สร้างด้วยหินทรายทั้งองค์ เสาอโศก และพระพุทธรูปสี่อริยาบถสลักจากหินทรายขนาดใหญ่ ภายในบริเวณวัดเป็นป่าไม้มรื้นและเขียวสงบ มีสัตว์ป่าโดยเฉพาะนกยูงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

Sa-has-sa-kan District, The Land of Dinosaur and Ancient Buddha Image Pu-kao Reclinign Buddha, 1,000 years reclining Buddha

Situated at Ban-na-se-nuan, None-sila Sub-district, Sa-has-sa-kan District, being apart from Sa-has-sa-kan District for 6 kilometers. In former time, Pu-kao Cave was an important religious place. According to the evidence with reclining Buddha image of Se-ha-sai-yad era which was carved as the foothill which was different from general reclining Buddha images since this image was lying in the left. There was no hair on the head (no curly hair). There was no nimbus glory (radius around the head). So, it was hypothesized that it might be engraved picture of Disciple Pra Moke-kulla-na, not the Lord Buddha. According to the character of Buddha image, it was hypothesized that it might be built in late Tawarawadee Era (approximately during 14-16 B.E.). This Buddha image was respected by People very much. The ceremony for being worshipped during Songkran Day, was organized yearly.

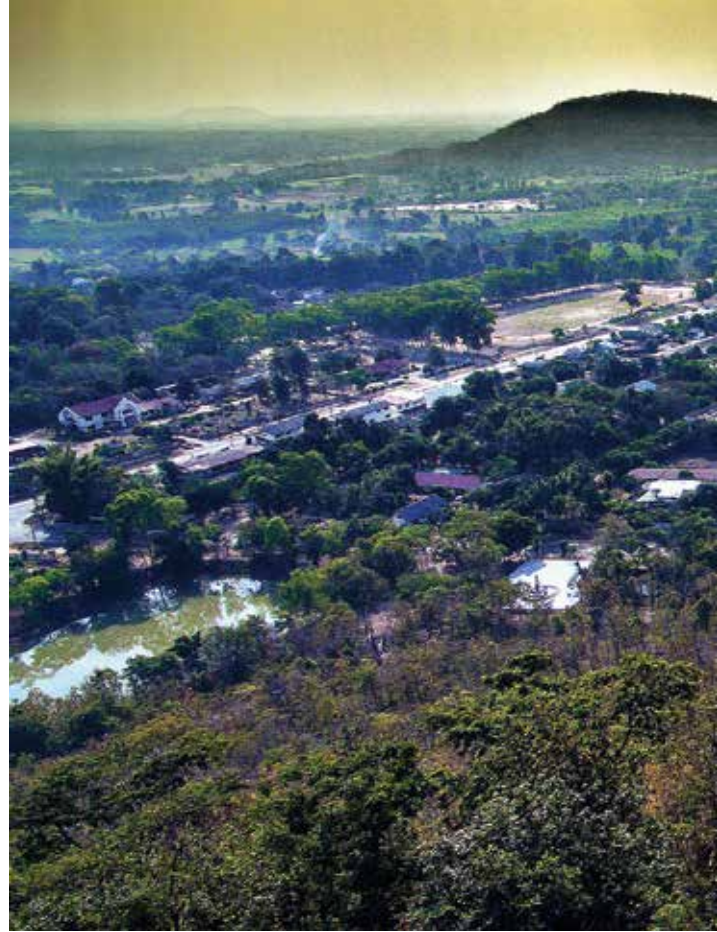
Recently, that place is situated by Buddhani-mit Temple or Pu-kao Temple which was the concentration forest monastery. Later on, many interesting permanent structures were built such as large wooden temple. All of the logs for construction, were from the trees at Lampao Dam. The pagoda was made of sandstone, saraca indica post, and 4 postures of Buddha image were carved from large sandstone. Inside temple, it was peaceful and silent. There were many wild lives especially the peacock.

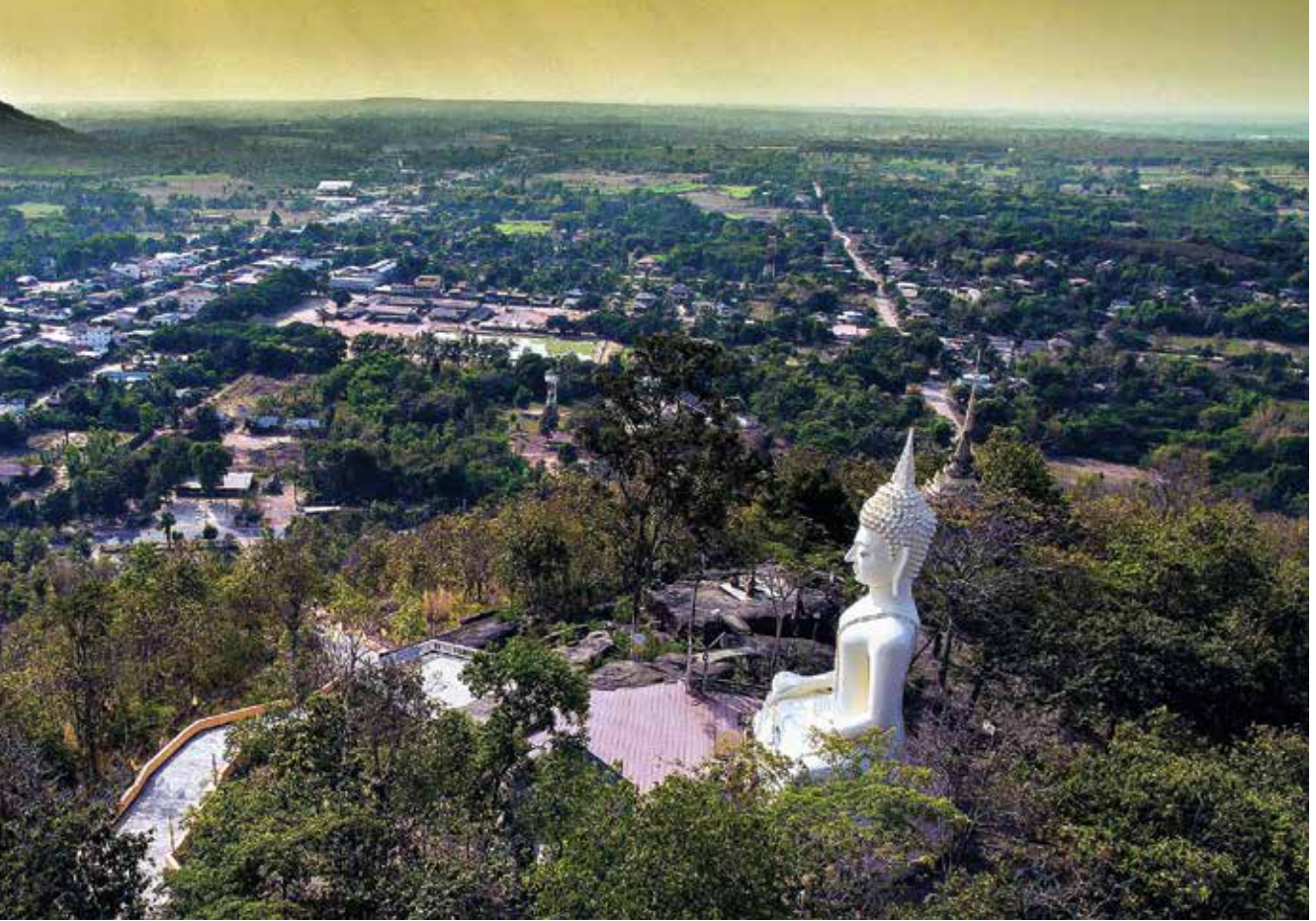
พุทธสถานภูสิงห์

ที่แสวงบุญบนยอดเขา

ประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นขนาดใหญ่บนยอดเขาภูสิงห์ใกล้ตัวอำเภอสหัสขันธ์ห่างจากจังหวัด 34 กิโลเมตร สามารถขึ้นไปสักการะได้ 2 ทาง คือ ทางลาดยางกวดเคี้ยวขึ้นตามไหล่เขาทางทิศตะวันตก และเดินเท้าขึ้นบันไดจำนวน 654 ขั้น เป็นการทดสอบกำลังความเพียร ทางทิศตะวันออก บนยอดภูสิงห์เป็นสถานที่พักผ่อนที่ร่มรื่นล้อมรอบด้วยธรรมชาติมองเห็นทัศนียภาพไกลสุดตา ทั้งยังมองเห็นทิวทัศน์ของทุ่งนา หมู่บ้าน และน้ำในเขื่อนลำปาวอันสวยงาม พุทธสถานภูสิงห์เป็นที่ประดิษฐานพระพรหมภูมิปาโล ซึ่งเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง 10.5 เมตร มีพุทธลักษณะสง่างาม เคยเป็นพระพุทธรูปที่ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในตอนที่สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2511

Pu-sing Buddhist Place

The Pilgrimaged Place on Top of the Hill

The large stucco Buddha image was placed on the top of Pu-sing next to Sa-has-sa-kan District, being apart from the province for 4 kilometers. There were 2 ways for people to go for paying their respect: 1) the switchback paved path up and along the West of the hill, and 2) taking the stair for 654 steps to test one's attempt in the East. On top of Pu-sing, it was a peaceful recreational surrounding with nature. In addition, beautiful scenery of the field, village, and water in Lam-pao Dam could be seen. Pu-sing Buddhist Place was placed by Pu-mi-pa-lo Brahma as a Buddha image in the attitude of subduing Mara whose lap was 10.5 meters wide which was in a graceful Buddha characteristic. This Buddha image used to be the largest Buddha image in North Eastern Region being built in 1968.

พิพิธภัณฑ์สิรินธร

อุทยานไดโนเสาร์เชิงภูกุ่มข้าว

ตั้งอยู่ที่เชิงภูกุ่มข้าว อำเภอสหัสขันธ์ สามารถเดินทางโดยใช้เส้นทางกาฬสินธุ์-สหัสขันธ์ (ทางหลวง 227) ประมาณ 28 กิโลเมตร (ก่อนถึงสหัสขันธ์ 2 กิโลเมตร) มีทางแยกขวาไปวัดสักกะวันอีก 1 กิโลเมตร วัดนี้เป็นสถานที่ค้นพบกระดูกไดโนเสาร์จำนวนมาก โดยซากกระดูกบางส่วนได้นำมาจัดแสดงที่ศาลาวัดมีการจัดนิทรรศการแสดงความเปลี่ยนแปลงของการเกิดไดโนเสาร์ยุคต่างๆ รวมทั้งรูปภาพการขุดค้นพบซากกระดูกเหล่านี้ นอกจากนี้ ห่างจากศาลา วัดไปประมาณ 100 เมตร มีโครงกระดูกไดโนเสาร์ฝังอยู่ในพื้นดิน

บริเวณเชิงเขา ได้รับการขุดแต่งโดยเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรธรณีเป็นซากกระดูกไดโนเสาร์ชนิดซอโรพอด ประมาณ 7 ตัว ซึ่งอยู่ในยุคครีเทเชียส อายุประมาณ 130 ล้านปี และในพิพิธภัณฑ์ฯ ยังมีซากปลาโบราณพันธุ์ใหม่ของโลกซึ่งอยู่ในสภาพสมบูรณ์ซึ่งเป็นปลาน้ำจืด มีชื่อว่า “เลปิโดเทส” มีความยาวประมาณ 30-60 เซนติเมตรอยู่ในยุคมีโซโซอิก หรือ 65 ล้านปีที่แล้วซึ่งเป็นช่วงเดียวกับไดโนเสาร์ คาดว่า บริเวณที่พบคงเป็นบึงขนาดใหญ่และเกิดภัยแล้งทำให้ปลาตายและซากถูกโคลนทับไว้กลายเป็นฟอสซิลจนถึงปัจจุบัน

นับเป็นแหล่งค้นพบซากไดโนเสาร์ที่มีความสมบูรณ์ และจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย (มากกว่า 700 ชิ้น) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จมาเปิด เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ปัจจุบันเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมทุกวันอังคาร ถึงวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 09.00 น.-17.00 น. และปิดให้บริการทุกวันจันทร์ ยกเว้นวันจันทร์ที่ตรงกับวันหยุดนักขัตฤกษ์

นอกจากนี้ภายในบริเวณเดียวกันยังมีวัดสักกะวัน ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อบันดาลฤทธิผล (หลวงพ่อบ้านด่าน) เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย สมัยทวารวดี ซึ่งชาวบ้านในท้องถิ่นถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง

พิพิธภัณฑ์สิรินธร
SIRINDHORN MUSEUM

← ทางเข้าพิพิธภัณฑ์สิรินธร
Entrance to Exhibition Hall

อุทยาน

พิพิธภัณฑ์สิรินธร
SIRINDHORN MUSEUM

Sirindhorn Museum,

Dinosaur Park on the foot of Pu-koom-kao

Situated at the foot of Pu-koom-kao which could go on foot by using Kalasin-Sa-has-sa-kan route (227 Highway), there was a right crossroads to Sak-wan temple for 1 kilometer. This temple was a place where the dinosaur's various skeletons were found. Some parts of skeletons were shown at pavilion of temple. The exhibition informing the background of different ages of dinosaurs as well as the picture showing how these skeletons were delved and found. Furthermore, being apart from the temple for 100 kilometers, there were dinosaur's skeletons being buried in the earth.

On foothill, it was delved and improved by officers of Department of Mineral Resources. Seven Sauropod Dinosaur's skeletons whose ages of 130 million years, were found. In the museum, there were complete form of ancient fish bones from new species in complete form. It was a freshwater fish called "Lepidotes buddhabetensis" which was 30-60 centimeters long. It was during Mesozoic Age or 65 million years ago which was the same age of dinosaur. It was anticipated that the found area would be a large swamp, and there was a drought. As a result, the fish were dead, and their bones were piled up and became fossil until now.

It was a perfect source and the largest number for delving the dinosaur's skeletons (more than 700 pieces). Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn presided for opening it on the 9th December 2008. Recently, it was opened for tourists every Tuesday to Sunday from 9.00-17.00, and closed every Monday like seasonal ceremony.

Moreover, inside the same area, there was Sak-ka-wan Temple where Venerable Monk Ban-dan-rit-pon (Venerable Monk Ban-dan), a Buddha image as attitude of subduing Mara, Tawarawadee Era, was respected as a sacred statue or symbol by the villagers.

แหลมโนนวิเศษ

ผืนดินที่ยื่นเข้าไปในบริเวณอ่างเก็บน้ำของเขื่อนลำปาว ตั้งอยู่ที่ ตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ ห่างจากตัวจังหวัดกาฬสินธุ์ 36 กิโลเมตร เป็นจุดชมพระอาทิตย์อัสดงที่สวยงามที่สุดในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพราะนอกจากจะได้เห็นทิวทัศน์ที่เป็นผืนน้ำไกลสุดสายตาแล้ว ยังสามารถมองเห็นสะพานเทพสุดาทอดตัวเหนือเขื่อนยาวเหยียดเป็นภาพที่สวยงามอย่างยิ่ง บริเวณปลายแหลมริมฝั่งน้ำมีร้านอาหารคอยให้บริการ โดยสามารถลงแพไปกินอาหารท่ามกลางบรรยากาศสบายๆ กลางน้ำเขื่อนลำปาวได้อีกด้วย

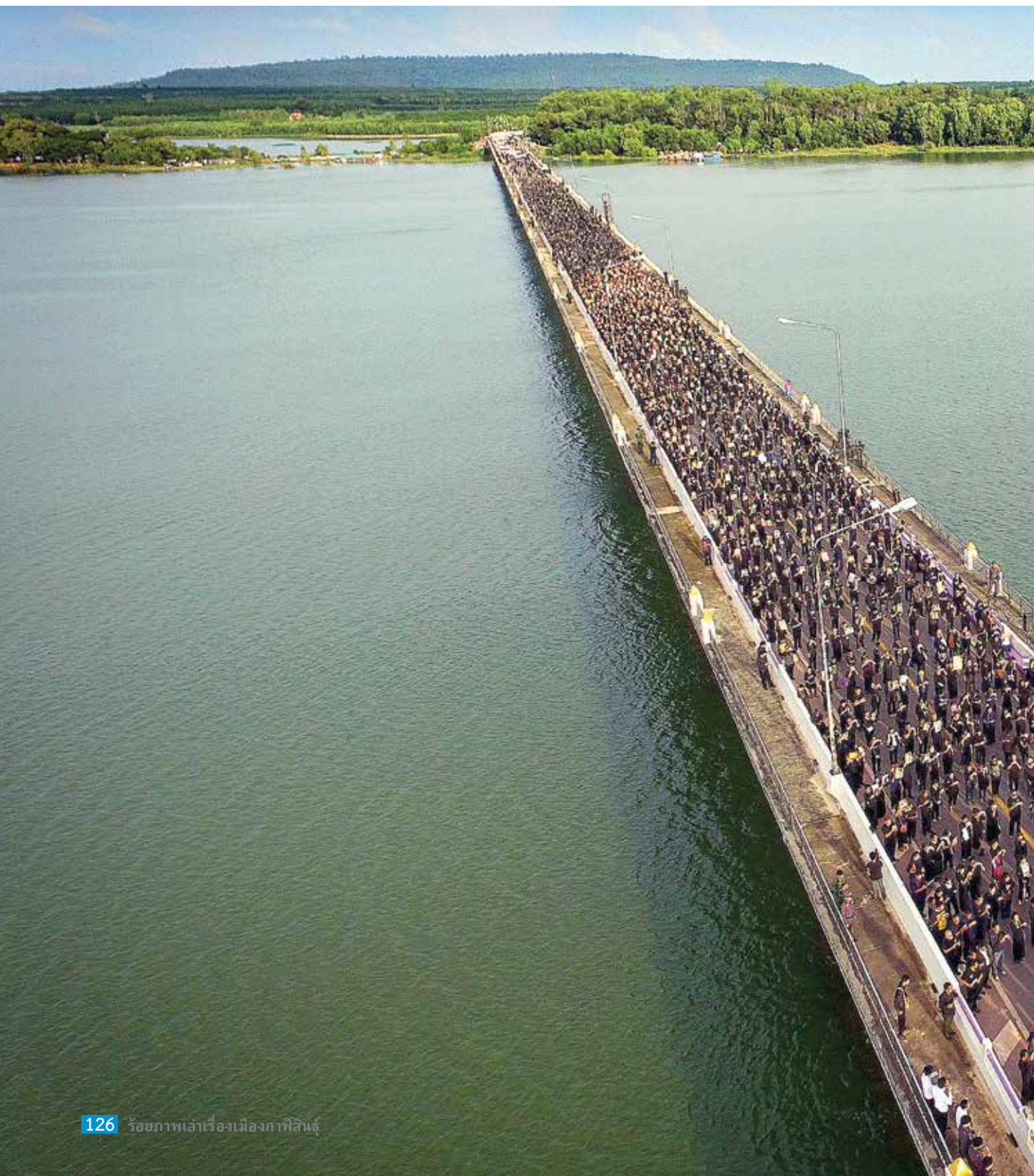
None-wi-sed Cape

The extended land in reservoir of Lam-pao Dam, was situated at None-bu-ri Sub-district, Sa-has-sa-kan District, 36 kilometers away from Kalasin Province. It was the most beautiful sunset view because the endless water course as well as Long Tepsuda Bridge laying over the dam could be seen. It was very beautiful sight. At the end of Cape near the bank, there were restaurants providing service and people could go to a raft for food among the relaxed atmosphere in water course of Lam-pao Dam as well.

Tepsuda Bridge :

The Bridge crossing the longest freshwater in Esan

สะพานเทพสุดา

สะพานข้ามแหล่งน้ำจืดยาวที่สุดในอีสาน

ชื่อสะพานแห่งนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนาม เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2553 ว่า “**สะพานเทพสุดา**” ซึ่งหมายถึงสะพานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดสะพานเทพสุดาอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2554

The name of this bridge, Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn was kind enough to give the name “**Tepsuda Bridge**” on the 22nd April 2010, and preside the opening ceremony of Tepsuda Bridge on the 22nd November 2011.

สะพานเทพสุดาเป็นสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด 2 ช่องจราจร ข้ามเขื่อนลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์ จากบริเวณแหลมโนนวิเศษ ตำบลโนนบุรี อำเภอ สหัสขันธ์ ถึงบริเวณเกาะมหาราช ตำบลหนองบัว อำเภอหนองกุงศรี สะพานนี้เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ใช้งบประมาณในการก่อสร้างทั้งสิ้น 498,850,000 บาท ตัวสะพานมีความยาวทั้งสิ้น 2,040 เมตร ถนนต่อเชื่อมโครงการผิวจราจรกว้าง 7 เมตร ไหล่ทางกว้างข้างละ 2.50 เมตร ภายใต้การกำกับดูแลของกรมทางหลวงชนบท สร้างเสร็จในเดือนธันวาคม 2553 ถือเป็นสะพานข้ามน้ำจืดที่ยาวที่สุดในประเทศไทย

สะพานเทพสุดา เป็นโครงข่ายเชื่อมเส้นทางคมนาคมขนส่งจาก จังหวัดหนองคาย อุดรธานี ผ่านจังหวัดกาฬสินธุ์ ไปยังจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งเป็นประตูสู่อินโดจีนหรืออีสต์เวสต์อีโคโนมิก คอริดอร์ จะช่วยร่นระยะทางได้กว่า 100 กิโลเมตร รวมถึงการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรทางฝั่งตะวันตก อำเภอหนองกุงศรี อำเภอท่าคันโท ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ฝั่งตะวันออก อำเภอ สหัสขันธ์ อำเภอสมเด็จ อำเภอกุฉินารายณ์ และตัวจังหวัดกาฬสินธุ์ จะร่นระยะทางกว่า 80 กิโลเมตร

สะพานเทพสุดา มีช่องสำหรับคนเดินทั้งสองฝั่งสามารถขึ้นไปพักผ่อนชมทิวทัศน์เหนือเขื่อนลำปาวได้ เพราะบนสะพานสามารถมองเห็นทัศนียภาพที่สวยงามบริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำลำปาวได้อย่างชัดเจนในมุมมอง 360 องศา เป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเฉพาะเวลาเย็นจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากขึ้นไปเพื่อชมพระอาทิตย์ตกที่งดงาม

Tepsuda Bridge was a ferro-concrete bridge with 2 lanes crossing Lam-pao Dam, Kalasin Province, from None-wi-sed Cape, None-buri Sub-district, Sa-has-sa-kan District, to Ma-ha-rach Island, Nong-bua Sub-district, Nong-kung-sri District. This bridge was built on the 20th November 2006, total budget for construction was 498,850,000 baths. It was 2,040 meters long. The road joining to the road surface project was 7 meters wide. Each of pavement was 2.50 meters wide. It was monitored and taken care by Department of Rural Roads. It was finished in December 2010. It was the longest bridge over freshwater in Thailand.

Tepsuda bridge was a network joining the transportation from Nongkai and Udontani Provinces through Kalasin Province to Mookdahan province, as a gate to Indochina or East West Economic Corridor. It would shorten the distance for over 1,000 kilometers, and transport the agricultural product in western bank, Nong-kung-sri District, Ta-kan-to District, where it was growing area into the agricultural processing plants in the East, Sa-has-sa-kan District, Ku-chi-na-rai District, and Kallasin Province. It would shorten the distance for over 80 kilometers.

On Tepsuda Bridge, there were pavements for passerby on both sides. People could go for recreation and viewing the scenery over Lam-pao Dam because the beautiful sight of Lam-pao Reservoir clearly in 360 degrees. It was another touring place of Kalasin Province especially in the evening, there would be many tourists going for seeing the beautiful sunset.

เอกสารอ้างอิง

- เต็ม วิชาคย์พจนกิจ. **ประวัติศาสตร์อีสาน**. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2530.
<https://sites.google.com/site/canghwadkalsinthumeuxngnada/canghwad-kalsinthu>
<https://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดกาฬสินธุ์>. 2560.
- บุญมี ภูเดช. **พงศาวดารเมืองกาฬสินธุ์และประวัติเมืองขึ้นในยุคเก่า**. กาฬสินธุ์. โรงพิมพ์จินตทัศน์. 2525.

References

- Pu-dech, Bunme. **Kalasin City Annals and History of Ancient Age Colony**.
Kalasin: Jintapan Printing. 1982.
- Wipak-pojanakij, Term. **Esan History**. Bangkok: Thammasat University Printing. 1987.
<https://sites.google.com/site/canghwadkalsinthumeuxngnada/canghwad-kalsinthu>
<https://th.wikipedia.org/wiki/Kalasin> Printing. 2017.

บทที่ 4
CHAPTER 4

วัฒนธรรมผู้ไท
ผ้าไหมแพรวา
ผาเสวยภูพาน

**Pu-thai Culture,
Prae-wa Silk,
Pa-sa-weuy Pu-pan**

อาจารย์ยุทธพงษ์ เชื้อนแก้ว
Mr. Yutapong Khuenkhaew

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
KALASIN UNIVERSITY

*สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงฉายพระรูปกับนางคำใหม่ โยคะสิงห์ และสตรีชาวผู้ไทบ้านโพน
เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2525*

*Her Majesty Queen was taken a photograph with citizen of Ban-pon,
at Mrs. Kammai Yokasing's house, Ban-ponr, Pone Sub-district, Kammuang District, Kalasin Province,
on the 29th November 1982.*

*พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ที่พระราชทานแต่พสกนิกรชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ ล้วนแต่เป็นเชิงประจักษ์
และทราบซึ่งในพระมหากษัตริย์มาจนถึงทุกวันนี้ จังหวัดกาฬสินธุ์มีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย
ที่ยังคงยึดถือจารีตประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชนไว้อย่างเหนียวแน่น*

*Chakri Dynasty's royal graces given to Kalasin Citizen were known.
Every inhabitant was appreciated in divine grace until now.
There were many tourist attractions in Kalasin Province
where the unique traditions were strictly held.*

แพรวา มรดกผ้าชาติพันธุ์

จากผ้าเบียงธรรมดา สุราชินีแห่งผ้าไหมไทย

Prae-wa : the ethnic heritage, from common Pa-bieng (Shawl) to Queen of Thai Silk

ผ้าแพรวาคือผ้าเบียงของชาติพันธุ์ผู้ไท ทอจากเส้นไหมใช้เทคนิคการทอผสมผสานระหว่างการเก็บจิตผสมกับการเกาะลาย (จก) เป็นช่วงๆ สลับสีสลับดอกเป็นลวดลายต่างๆ ตามแบบโบราณ จากผ้าเส่วซึ่งเป็นแม่แบบลายในการทอ สอดแทรก แรงบันดาลใจจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ การทอแบบเกี่ยวเส้นไหมจากด้านบนให้ปรากฏลวดลาย ด้านล่าง มีความยาวหนึ่งวาของผู้ทอ จึงเป็นการรวม คำว่า “แพร” ซึ่งหมายถึงผ้า คำว่า “วา” คือความยาว ของผ้าหนึ่งวา จึงเป็นที่มาของชื่อ “ผ้าแพรวา” ซึ่งในอดีตทอด้วยผ้าฝ้าย เป็นผ้าที่ทอยาก ผู้ทอ จะต้องมีเทคนิคและพยายามมากในการทอ ใช้เวลาทอแรมเดือนกว่าจะเสร็จหนึ่งผืน ด้วยความ ก้าวล้ำทางเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม ประกอบกับ กาลสมัยโลกาภิวัตน์จนเกือบทำให้ผ้าแพรวาเลือน หายไปจากชาวผู้ไท วิทยุรุ่นหนุ่มสาวนิยมใส่ชุดสากล ซึ่งรับวัฒนธรรมจากชาติตะวันตก คงเหลือไว้ซึ่ง ผ้าแพรวาโบราณไม่กี่ผืนในชุมชนบ้านโพน ที่ใช้ห่มเป็นผ้าสไบเบียงกับชุดผู้ไทในงานประเพณีที่สำคัญ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และนางคำไหม โยคะสิงห์
เมื่อครั้งเข้าผ้าทูลละอองธุลีพระบาททูลเกล้าฯ ถวายผ้าแพรวา
16 ผืนแรก ณ วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2521

*Her Majesty Queen was taken a photograph with
Mrs. Kammai Yokasing in the occasion Mrs. Kammai Yokasing
presents the first 16 pieces of Prae-wa at Klai Kangwon Royal palace,
Prajubkirikan Province, on the 28th May 1978.*

Prae-wa was Pu-thai's shawl woven from silk yarn by mixed weaving between the Weft Brocade or design creation, and Kao Lai (Jok) intermittently, alternating the color or design based on an ancient pattern from Saew cloth, the model for silk weaving including inspiration by natural environment. The technique in clasping the silk yarn from upper side so that the design would be shown in lower side. The cloth was 1 wa of weaver. Since the word “Prae” or cloth, and the word “Wa” or 1 wa long of cloth were combined. So, it was called “Prae-wa.” In the past, Prae-wa was woven by cotton which was very difficult since the weaver had to be very patient and persistent in weaving. The weaver had to spend several months for weaving a piece of fabric completely. However, according to advanced industrial technology as well as globalization period, Prae-wa was almost forgotten by Pu-thai people since the adolescent preferred to wear lounge suit or costume from western nations. Only few old Prae-wa cloth still existed in Ban-pone community since it was worn like a shawl during the important ceremony.

จนมาถึงในปี พ.ศ. 2520 ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ยึดพื้นที่เทือกเขาภูพานเป็นฐานที่ตั้งมั่นของกองกำลังในการต่อสู้กับรัฐบาลไทย ด้วยพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เสด็จฯ พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จเยี่ยมพสกนิกร ณ ที่ว่าการอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือนร้อนของราษฎร สตรีผู้หนึ่งซึ่งมีบทบาทในการสืบสาน ผ้าแพรวาคือนางคำใหม่ โยคะสิงห์ ซึ่งเป็นประธานกลุ่มสตรีทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพนคนแรก กับสามีนายทองมา โยคะสิงห์ ซึ่งเป็นหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอคำม่วงในสมัยนั้น ได้แต่งกายด้วยชุดผู้ไทเบี่ยงผ้าแพรวากับสตรีผู้ไทชาวบ้านโพน จำนวน 9 คน เพื่อรอรับเสด็จ และถวายหมอนขิด เมื่อครั้งสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จผ่านเห็นสตรีผู้ไทแต่งกายด้วยชุดผู้ไทโบราณเบี่ยงด้วยผ้าแพรวา ก็ทรงพอพระราชหฤทัย ทรงหยุดและ ทรงมีพระราชปฏิสันถาร ตรัสถามนางคำใหม่ โยคะสิงห์ ว่าผ้าที่ห่ม สวยจัง คือผ้าอะไร

- นางคำใหม่ โยคะสิงห์ : ผ้าแพรวาพระเจ้าค่ะ
 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ : มีมากไหม
 นางคำใหม่ โยคะสิงห์ : มีไม่มาก พระเจ้าค่ะ มันทำยาก
 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ : อยากได้ ทอให้ฉันได้ไหม?
 นางคำใหม่ โยคะสิงห์ : ถ้าพระราชินีอยากได้ ก็จะช่วยกันทอถวายพระเจ้าค่ะ

Until in 1977, there were dangers from communism terrorists taking possession of forcefully Pu-pan mountain range, the location of national guard fighting with Thai government. According to royal grace of His Majesty King Bhumibol Adulyadej, the 9th reign, with Her Majesty Queen Sirikit proceeded to visit the citizen at Kam-muang District Office, Kalasin Province, and to solve the citizen's problem. A lady who played an important role in falling heir to, inheriting, and maintaining Prael-wa silk, was Mrs. Kammai Yokasing, the first female president of Ban-pone Prael-wa, and her husband Mr. Tongma Yokasing who was the head of Education Division at Kam-muang District during that period of time. The couple dressed themselves with Pu-thai clothes and slanting Prael-wa, and 9 Ban-pone Ladies waited for greeting. While Her Majesty Queen Sirikit was passing by and seeing Pu-thai Ladies who dressed themselves with old Pu-thai Clothes and slanted by Prael-wa Cloth. Her Majesty Queen was satisfied. Her Majesty Queen stopped, sat, and asked Mrs. Kammai Yokasing and Pu-thai Ladies that what was the beautiful cloth they were dressing.

- Mrs. Kammai Yokasing answered : Prael-wa
 Her Majesty Queen Sirikit : Are there many pieces?
 Mrs. Kammai Yokasing answered : Not much since it is difficult to weave it. Prael-wa
 Her Majesty Queen Sirikit : I want to have it. Can you weave it for me?
 Mrs. Kammai Yokasing answered : If the Queen want it, we'll weave it for you.

เช้าวันต่อมา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชเสาวนีย์รับสั่งให้ท่านผู้หญิงสุประภาดา เกษมสันต์ ณ อยุธยา เดินทางมาที่ว่าการอำเภอคำม่วงอีกครั้ง และได้ให้เจ้าหน้าที่ขับรถมารับนางคำใหม่ โยคะสิงห์ ถึงที่บ้านเพื่อไปรับมอบเส้นไหมดิบพระราชทาน จำนวน 6 กิโลกรัม พร้อมอัญเชิญพระรับสั่งจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ แต่งตั้งให้นางคำใหม่ โยคะสิงห์ เป็นหัวหน้ากลุ่มสตรีทอผ้าไหมแพรวาตั้งแต่นั้นเป็นต้นมารวบรวมสตรีชาวผู้ไทบ้านโพหนองผ้าไหมแพรวาถวายสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตามพระราชประสงค์ ณ จุดนี้ถือว่าการเริ่มต้นของการฟื้นฟูผ้าแพรวาที่กำลังจะสูญหาย จากผ้าโบราณที่เก็บไว้ในตู้โชว์ที่บรรพบุรุษชาวผู้ไททอไว้ให้เป็นมรดก กลับมามีชีวิตอีกครั้งด้วยสืบสานจากลูกหลาน ด้วยน้ำพระราชหฤทัยอันเปี่ยมด้วยพระเมตตาจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ก่อนลงมือทอนั้นทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นางคำใหม่ โยคะสิงห์ นางเพื่อนวาระหาและสตรีชาวผู้ไท บ้านหนองยาง ตำบลเนินยาง อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์อีกหนึ่งคนซึ่งไม่ทราบชื่อไปเรียนการย้อมสีเส้นไหม ณ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (ก๊วยน้ำไท) กรุงเทพมหานคร เพื่อคุณภาพของสีไหมและลดปัญหาเส้นไหมสีตกจากเส้นไหมดิบพระราชทาน 6 กิโลกรัม ผนวกกับระยะเวลาอีกราว 3 เดือน สตรีชาวผู้ไทบ้านโพหนอง ตำบลโพหนอง และสตรีชาวผู้ไทบ้านหนองยาง ตำบลเนินยาง อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 36 คน ได้ร่วมกันทอผ้าไหมแพรวา (พิมพ์ 12 หลบ หรือขนาดความกว้างประมาณ 40 เซนติเมตร) พื้นสีแดงครั้งตามอย่างโบราณ สอดสลับลวดลายสีเหลืองเข สีเขียว หัวเป็ด สีขาว และสีดำนะเกลือ และได้ผ้าไหมแพรวารูปแบบโบราณ 16 ผืน เมื่อผ้าไหมแพรวาทอแล้วเสร็จนางคำใหม่ โยคะสิงห์ ได้โทรศัพท์แจ้งแก่ท่านผู้หญิงสุประภาดา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ราชเลขานุการในพระองค์ฯ ในขณะนั้น เพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูลว่าผ้าไหมแพรวาได้ทอเสร็จแล้ว และสมาชิกกลุ่มสตรีชาวผู้ไททอผ้าไหมแพรวาอยากจะทำผ้าทูลเกล้าฯ

Next morning, Her Majesty Queen Sirikit ordered Lady Suprapada Kasemsan Na Ayudhaya to go to Kam-muang District once more, the officers to give Mrs. Kammai Yokasing a ride from her house in order to take 6 kilograms of silk yarn, and appointed Mrs. Kammai Yokasing for being a group leader of Prael-wa lady weavers. Since then, Ban-ponne ladies got together to weave Prael-wa for Her Majesty Queen Sirikit based on purpose. At this point, it was a starting point to revive Prael-wa Cloth which was nearly to be disappeared from the old fabric being kept in a showcase given as a cultural heritage to be revived once more by their lineages due to merciful heart of Her Majesty Queen Sirikit. Before weaving, Her Majesty Queen Sirikit allowed Mrs. Kammai Yokasing, Mrs. Feun Waraha, and another Pu-thai lady to learn how to dye the silk yarn at the Department of Industrial Promotion (Kluy-nam-tai) Bangkok for quality of silk as well as alleviation in being discolor. From 6 kilgrams of silk yarn and 3 months later, 36 Pu-thai ladies from Ban-nong-yang, Neun-yang Sub-district, Kam-muang District, Kalasin Province, collaborated in Prael-wa weaving (Feum 12 lob feum or approximately 40 centimeters wide) the lac or resin red plain according to the ancient age being inserted alternately with design in yellow, Teal, white, and ebony black. In addition, 16 pieces of ancient pattern Prael-wa was obtained. When Prael-wa silk was completely woven. Lady Suprapada Kasemsan Na Ayudhaya, the secretary of Her Majesty Queen Sirikit, by Mrs. Kammai Yokasing in order to inform Her Majesty Queen that Prael-wa silk was woven, and the female weavers wanted to give the Queen by themselves. It was very grateful since Her Majesty

ถวายด้วยตัวเอง นับเป็นพระมหากษัตริย์คุณอย่างหาที่สุดมิได้ที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำผ้าไหม โยคะสิงห์ และคณะผู้ทอผ้าไหมแพรวารวมถึงชาวผู้ไทบ้านโพธิ์ จำนวนรวม 50 คน เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาททูลเกล้าฯ ถวายผ้าแพรวา 16 ผืนแรก ณ พระราชวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2521 เป็นสิ่งสะท้อนสายธารพระเมตตาในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่มีต่อผ้าไหมแพรวาและชาวผู้ไทในเหตุการณ์ครั้งนั้น ประการสำคัญที่สุดในครั้งนั้นก็คือสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงฉลองพระองค์ด้วยชุดสีแดงและได้นำผ้าไหมแพรวา 1 ใน 16 ผืนมาคาดทับฉลองพระองค์แบบผ้าทรงสะพัก (สไบ) ปรากฏเป็นภาพที่งดงามเกินจะเกริ่นกล่าวเป็นตัวอักษรได้ นางคำใหม่ โยคะสิงห์ กล่าวถึงเหตุการณ์ในครั้งนั้นว่า ทรงมีพระราชเสาวนีย์ว่าผ้าไหมแพรวา งดงามมากถึงขนาดที่ทรงยกย่องว่าเป็นราชินีแห่งผืนไหม นอกจากนั้นแล้วยังมีพระราชเสาวนีย์ขบใจช่างทอผ้าไหมแพรวาที่ทอผ้าทูลเกล้าฯ ถวาย และพระราชทานพระราชเสาวนีย์ว่าจะเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมบ้านนางคำใหม่ โยคะสิงห์ และพสกนิกรชาวบ้านโพธิ์ ในอนาคต จากบทสัมภาษณ์ นางคำใหม่ โยคะสิงห์ เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2560

เหตุการณ์ที่นำความปลาบปลื้มมาสู่ชาวผู้ไทบ้านโพธิ์อีกหนึ่งประการก็คือ ในวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2525 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมพสกนิกรชาวผู้ไทบ้านโพธิ์ตามพระราชเสาวนีย์ ทรงเข้าถวายสักการะพระอริยเวที (เขียน จิตสีโล) พระมหาเถระเจ้าสายชาวผู้ไทบ้านโพธิ์ ณ วัดป่ารังสีปาลีวัน บ้านโพธิ์ ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในครั้งนั้นทรงฉลองพระองค์ที่โปรดเกล้าฯ ให้ตัดเย็บจากผ้าไหมแพรวาสีพื้นแดงครั้งอย่างโบราณ ทั้งยังมีพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าฯ ทรงฉายพระรูปกับราษฎรชาวผู้ไทบ้านโพธิ์ที่มารับเสด็จ โดยมีนางคำใหม่ โยคะสิงห์นั่งอยู่แทบเบื้อง

Queen Sirikit kindly allowed Mrs. Kammai Yokasing and her teamwork as well as Ban-poné citizen, total of 50 persons, to see and give the first 16 pieces of Prae-wa to the Queen at Klai-kang-won Royal Palace, Hua-hin District, Prajuab-kiri-kan Province, on the 28th May 1978. It was the reflected incidence of Her Majesty Queen's water course of mercy on Prae-wa and Pu-thai citizen. The most important, Her Majesty Queen dressed with a piece of Prae-wa, and used one out of 16 pieces of Prae-wa Silk wrapping around the dress like the shawl which was such a beautiful picture that could not be explained in writing. Mrs. Kammai Yokasing described that incidence that the Queen spoke that the Prae-wa Silk was very beautiful like the Queen of Silk. Besides, Her Majesty Queen thanked Prae-wa weavers for weaving and giving to the Queen, and said that the queen would come to Mrs. Kammai Yokasing's house as well as Ban-poné Citizen's houses in the future. According to Mrs. Kammai Yokasing's interview on the 25th April 2017.

Another pleasant incidence for Pu-thai citizen at Ban-poné, on the 29th November 1982, Her Majesty Queen Sirikit visited Pu-thai citizen at Ban-poné as what was said. The Queen paid respect to Pra Ariyawetee (Kien Tita-see-lo), Pra Maha Tera (The senior Buddhist Priest), a Pu-thai of ban-poné, at Rangsee-pa-li-wan Forest Temple, Ban-poné, Pone Sub-district, Kam-muang District, Kalasin Province. In that occasion, the Queen wore a dress being embroidered from the lac or resin red ancient Prae-wa. Moreover, the Queen allowed to take photograph with Pu-thai citizen at Ban-poné who were greeting, and

พระยุคลบาท บริเวณใต้ต้นมะขามหน้าบ้านนางคำใหม่ โยคะสิงห์ นับจากนั้นเป็นต้นมาก็ทรงรับเอาผ้าแพรวา เข้าไว้เป็นหนึ่งในกิจกรรมของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ กล่าวได้ว่าสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงฟื้นฟูชีวิตผ้าไหมแพรวาให้กลับมาเรืองโรจน์อีกครั้ง โดยที่ก่อนหน้านั้นสถานการณ์ของผ้าแพรวาในขณะนั้น ถือว่าวิกฤตอย่างยิ่ง กล่าวคือเหลือเพียงผืนผ้าแพรวา โบราณที่มีอายุนับร้อยปี และสามถึงสี่หลังคาเรือนจึง จะปรากฏผ้าไหมแพรวาให้หยิบยืมกันใช้เท่านั้น และผู้ที่สามารถทอได้ก็ก้าวเข้าสู่วัยชรา การทอผ้าไหมแพรวาที่ สืบต่อมาราบกระทั่งปัจจุบันเป็นประจักษ์พยาน สะท้อนความจงรักภักดีของชาวผู้ไทที่มีต่อสมเด็จพระ นางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้อย่างยิ่ง ทั้งนี้ ก็ด้วยผ้าไหมแพรวา คือจิตวิญญาณ คือพลังศรัทธา คือลมหายใจ คือชีวิต ที่สำคัญคืออาชีพที่สร้างรายได้ อย่างงดงามทั้งนี้ด้วยสายธารพระเมตตาโดยแท้

นอกจากสายธารพระเมตตาในสมเด็จพระนางเจ้า สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงมีต่อผ้าไหมแพรวาและ ชาวผู้ไทแล้ว สายธารพระเมตตาดังกล่าวยังสืบต่อมา ถึงสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สิ่งที่ปรากฏเป็นประจักษ์พยานสำคัญก็คือทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้นำผ้าไหมแพรวาไปออกแบบตัดเย็บ เป็นฉลองพระองค์และทรงในวาระต่างๆ อย่างหลากหลาย ทรงเป็นแบบอย่างในการนำมรดกแห่งแผ่นดินมาประยุกต์ ใช้ในสถานการณ์ร่วมสมัยเช่นปัจจุบัน ดังเช่นพระรูปที่ ทรงพระราชทานมาประกอบในหนังสือ วิจิตรแพรวา มรดกภูมิปัญญาสู่ราชินีแห่งใหม่ กว่า 27 พระรูป ยังความ ปลายปลื้มปิติมาสู่ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และ นักศึกษา แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์รวมถึงคณะ ผู้ดำเนินการจัดทำหนังสือในครั้งนี้กันอย่างหาที่สุดมิได้

Mrs. Kammai Yokasing was sitting on the floor near the queen's feet at the area under a tamarind tree in front of Mrs. Kammai Yokasing's house. Since then, the Queen included Pae-wa in an activity of Art Occupation Promotion Foundation. It could be stated that Her Majesty Queen Sirikit was who revived Pae-wa Silk to be growth once more. Before that time, the situation of Pae-wa was in crisis since there was only ancient Pae-wa Cloth being woven over a century ago. Furthermore, Pae-wa Silk would be borrowed in 3-4 households only. Pae-wa weavers were aging. The present Pae-wa weaving was an evidence reflecting Pu-thai Citizen's loyalty to Her Majesty Queen very well. Since Pae-wa Silk was a spirit and soul, faith power, breath, and life. The important thing, it was like their great revenue from Her Majesty Queen's water course of water truly.

Besides Her Majesty Queen's water course of mercy on Pae-wa and Pu-thai Citizen, The Queen's water course of mercy for Pae-wa and Pu-thai citizen. The water course of water was still inherited in Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn with important evidence in allowing Pae-wa Silk to be designed her dresses wearing in different occasions, and being role model for applying the national inheritance in contemporary situation like the present time. As we could see over 27 royal photographs including in Artistic Pae-wa: Wisdom Inheritance into Queen of Silk which were appropriated by the administrators, instructors, officers, and students of Kalasin Rajabhat University as well as the book organizers in that occasion endlessly.

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมผู้ไทผ้าไหมแพรวา

Ban-pone Prae-wa Silk Art and Culture Center

ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านโพน ตำบลโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในปัจจุบันเป็นจุดแสดงนิทรรศการผ้าไหมแพรวาตลอดจนพิพิธภัณฑ์วิถีชีวิต ชาวผู้ไทบ้านโพนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การทอผ้าไหมแพรวายังคงแพร่หลายในชุมชนบ้านโพนและชุมชนใกล้เคียง บ้านโพนยังเป็นตลาดขายผ้าไหม ผ้าแพรวา ชุดผู้ไทแบบโบราณ และชุดผู้ไทแบบประยุกต์ อีกด้วย

Situated at Ban-pone village, Pone Sub-district, Kam-muang District, Kalasin Province. It was an exhibition location of Prae-wa Silk as well as museum of Pu-thai's lifestyle at Ban-pone from the past to the present. Prae-wa Silk Weaving still was widely performed in Ban-pone Community and the nearby. In addition, Ban-pone was the market for selling Thai silk, Prae-wa Silk, ancient Pu-thai dress, and applied Pu-thai dress as well.

วัดวังคำ กาฬสินธุ์ ถิ่นผู้ไท

แรงบันดาลใจจากสถาปัตยกรรมและพุทธศิลป์ลาวล้านช้างหลวงพระบาง

ตั้งอยู่ที่ บ้านนาวิ ตำบลสงเปลือย อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นวัดที่มีสถาปัตยกรรมและพุทธศิลป์ที่งดงาม โดยได้แรงบันดาลใจมาจากสถาปัตยกรรมและพุทธศิลป์ของลาวล้านช้างหลวงพระบาง “โบสถ์วัดวังคำ” จำลองแบบมาจาก “โบสถ์วัดเชียงทอง” ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นสุดยอดแห่งสถาปัตยกรรมล้านช้างที่งดงามที่สุดในดินแดนเมืองมรดกโลก หลวงพระบาง แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเป็นต้นแบบ หลังคาโบสถ์ทรงปีกนกปกอ่อนช้อยโค้งงามคลุมต่ำซ้อน 3 ชั้น ลดหลั่นกันลงมาหรือที่เรียกกันว่าสถาปัตยกรรมแบบม้าต่างใหม่ ขดหลังคาด้านหน้า 3 ชั้น ด้านหลัง 2 ชั้นมีลวดลายลงรักปิดทองประดับรูปเทพ เทวดา สัตว์ ลวดลายกนกต่างๆ เป็นสีทองบนพื้นสีดำ ค้ำยันหรือคันทวยทำลวดลายคล้ายที่วัดเชียงทอง ส่วนด้านหลังนั้นก็มีลวดลายประดับกระจกสีหรือที่ชาวลาวเรียกว่าลาย “ดอกดวง” อันสวยงาม

Wang-kam Temple, Kalasin, Pu-thai Location,

Inspiration from Agriculture and Buddhism Art of Lao Lan- Chang and Luang Pra-bang

Located at Ban-na-we, Song-pleuy Sub-district, Kao-wong District, Kalasin Province. It was a temple with artistic agriculture and Buddhism Art being inspired by agriculture and Buddhism Art of Lao Lan-chang and Luang Pra-bang. The “**Wang-kam Monastery**” was simulated from “**Chieng-tong Monastery**” being recognized the most beautiful Lan-chang Agriculture in World Heritage, Luang Pra-bang of Lao’s People Democratic Republic, the model. The roof of monastery was the bird’s beautiful wing covering 3 levels in order called the silk loaded on the horse agriculture. The front roof included 3 levels. In the back, it included 2 levels. It was consisted of designs priming with black lacquer before covering with gold leaves, and decoration with divinity, god, creature, gold tracery softly wavered and unfolded in harmony with each other on the black surface, the corbel was made of designs similar to Chientong Temple. In the back, there were designs decorated with color sheet glass called by Laotian beautiful “**flower design.**”

เริ่มก่อสร้างตั้งแต่วันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 โดยมี “**พระครูสังวรสมาธิวัตร**” (จรัญ ขนฺติปาโล) เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันเป็นผู้ก่อตั้งวัดร่วมกับคณะชาวบ้านนาวิและหมู่บ้านใกล้เคียง เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 ได้รับการประกาศตั้งเป็นวัดในพระพุทธศาสนา มีนามว่า “**วัดวังคำ**” สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย ต่อมาเมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2545 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระราชทานเขตวิสุงคามสีมาแก่วัดวังคำ ต่อมาเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2547 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานพระราชนุญาตให้เชิญตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2547 ประดิษฐานที่หน้าบันอุโบสถ (สิม) วัดวังคำ วัดวังคำในปัจจุบันสร้างยังไม่เสร็จสมบูรณ์ แต่ก็เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้

การพิจารณาความต่างในรายละเอียดก็จะพบว่าโบสถ์หลังนี้ไม่ได้ถอดแบบสิมวัดเชียงทองมาทั้งชิ้น เพราะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไป เช่น ราวบันไดทางเข้าด้านหน้าของวัดเชียงทองทำเป็นบันไดโล้สนๆ แต่ที่วัดวังคำทำเป็นตัวสิงห์สีทอง 2 ตัวประดับอยู่ ที่วัดเชียงทองมีซางสอดหัวช้าง (รางน้ำสำหรับสรงน้ำพระพุทธรูป) แต่ที่วัดวังคำไม่มี, บนกลางสันหลังคาที่วัดเชียงทองมีเครื่องยอดที่ชาวลาวเรียกว่า “**ซ่อฟ้า**” ที่วัดเชียงทองมี 17 ซ่อ ต่างกับซ่อฟ้าในบ้านเรา (ส่วนซ่อฟ้าในบ้านเราชาวลาวยังเรียกว่า โห่ง) ส่วนที่วัดวังคำทำเป็นฉัตร 5 ชั้น 9 ยอด, หน้าวัดเชียงทองทำเป็นลวดลายแบบลาว ส่วนที่วัดวังคำประดับตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถแต่ก็มีส่วนที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนคือพระประธานในวัดที่มี 2 องค์ ซึ่งท่านเจ้าอาวาสบอกว่า นำมาจากความเชื่อโบราณเป็นปางสะดุ้งมาร กับปางสะดุ้งกลับ ส่วนที่หลังโบสถ์ช่วงกลางทำเป็นลวดลายประดับกระจกสีหรือลายดอกดวง เช่นเดียวกับที่วัดเชียงคำ แต่ต่างกันตรงรายละเอียดของลาย โดยที่วัดเชียงทองทำเป็นรูปต้นทอง (ต้นจิว) ส่วนวัดวังคำทำเป็นต้นโพธิ์ธรรม เป็นต้น

It construction was started on the 22nd February 1996 by “**Pra-kru Songwon Sa-ma-ti-wat**” (Cha-ran Ka-nu-ti-pa-lo) the present abbot who was a pioneer in temple construction together with villagers of Na-we and the nearby village. On the 7th July 2000, it was announced to be Buddhist Temple in Buddhism called “**Wang-kam Temple**” under Dharma-yud sector. Later on, on the 7th March 2002, His Majesty King allowed Wi-sung-ka-ram temple area for Wang-kam Temple. Then, on the 14th June 2004, Her Majesty Queen Sirikit allowed to give the medal of the glorification ceremony for her in the occasion of The Royal Crest Commemorating th 6th Birthday Anniversary s anniversary honor on the 12th August 2004, at the front of monastery gable (Sim) Wang-kam Temple. Recently, Wang-kam Temple was not finished but it was opened for tourists.

Considering the differences in details, it would found that this monastery did not fully imitate the Esan Monastery (Sim) of Chieng-tong Temple since there were differences in details, for example, the handrail in the front entrance of Chieng-tong Temple was made of plain stairs, but at Wang-kam temple 2 golden lions were decorated. At Chieng-tong Temple, Elephant head water through (the gutter for bathing the Buddha image). But, there were no handrails. In the middle of a roof ridge at Chiengtong Temple, there was fleche called by Laos “**Gable.**” There were 17 gables being different from our temples (the gable was called by Laos “Ngo”). At Wang-kam Temple, there were 5 tiered state umbrella, 9 peaks. Lao Designs were made in front of Chieng-tong Temple. At Wang-kam Temple, the medal of glorification for Her Majesty Queen Sirikit. However,

นอกจากนี้ภายในบริเวณโบสถ์วัดวังคำยังมี ความแตกต่างคือมีพระระเบียงล้อมทั้ง 4 ด้าน มีรูปปั้น ข้างประดับอยู่ด้านหลัง มีประดับอยู่ด้านข้างเป็นต้น มีการปลูกต้นลั่นทมหรือลีลาวดีหรือต้นจำปาของลาว ประดับไว้เป็นจุดๆ นอกจากโบสถ์อันงดงามวิจิตรงดงาม แล้ว ยังมีงานสถาปัตยกรรมพุทธศิลป์อิทธิพลศิลปะ ล้านช้างปรากฏให้เห็นอีกมากมายหลายจุด เช่น องค์ พระธาตุสี่ทองอร่ามที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระธาตุหลวง เวียงจันทน์ แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ศาลาการเปรียญหลังใหญ่ที่อยู่ในประดิษฐาน **“หลวงปู่ วังคำ”** พระประธานศิลปะล้านช้างอันงดงาม มีพระพักตร์ แบบแถมพระศวร ดูเคร่งขรึมงดงามเปี่ยมด้วยเมตตาแก่ ผู้ศรัทธาสักการะบูชากราบไหว้มีการสร้างธรรมาสน์แบบ ดั้งเดิมมีลักษณะเป็นธรรมาสน์เสาเดียว ซึ่งมีลักษณะ คล้ายธรรมาสน์วัดศรีนวล อำเภอเมืองใน จังหวัด อุบลราชธานี ภายในวัดวังคำก็ยังมีสิ่งน่าสนใจให้ชื่นชม และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้สักการะกันอีกหลายจุดและยังมีบ้าน โบราณของชาวผู้ไทมองด้วยหญ้าคาและผ้าไม้ไผ่จัดแสดง วิถีชีวิตของชาวผู้ไทในอดีต อีกทั้งท่านเจ้าอาวาสยังเป็น ผู้รวบรวมผืนผ้าโบราณในวัฒนธรรมผู้ไทจัดแสดงไว้เพื่อ การศึกษาสำหรับญาติโยมและนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม วัด ต้องปฏิบัติตามกฎกติกาที่วัดได้กำหนดไว้ คือ ส้ารวม กายวาจา บางจุดห้ามผู้หญิงขึ้นก็อย่างขึ้น ห้ามนุ่งน้อยห่ม น้อยมาเข้าวัดเพราะไม่เหมาะกับสถานที่ผิดกาลเทศะ และต้องแต่งกายแบบหนุ่มสาวชาวผู้ไท โดยที่ประตูทาง เข้าวัดมีจุดบริการให้นักท่องเที่ยวได้เปลี่ยนชุดผู้ไท เพื่อ ให้เข้ากับบรรยากาศภายในวัดวังคำ และภาพที่ถ่ายออก มาและปรากฏออกไปในสื่อสาธารณะเป็นจุดขายของ วัดวังคำเพื่อเป็นการรักษาวินัยธรรมและยังเป็นจุดดึงดูด ให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เชิงวัฒนธรรมใน จังหวัดกาฬสินธุ์อีกด้วย

พื้นที่บริเวณโดยรอบวัดเป็นทุ่งนาสุดลูกหูลูกตา ที่มีภูเขาล้อมรอบ จึงเป็นที่มาของอำเภอเขาวง ซึ่งเป็น แหล่งเกษตรกรรมที่ผลิตข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์ เป็นข้าวพันธุ์เอกลักษณ์ (ข้าวพันธุ์พื้นเมือง) และข้าวพันธุ์ กข 6 ปลูกได้เฉพาะฤดูนาปีในเขตพื้นที่อำเภอเขาวง

the prominent difference: two principal Buddha images which was informed by the abbot that it was due to ancient belief including flinched devil, and inverted flinch devil. In the middle of behind the monastery, color glass or flower design was decorated the same as Chieng-kam Temple. There were differences in details of the designs. The golden trees (pussy willow) were made at Chieng-tong Temple. Bodhi Dharma trees were made at Wang-kam Temple etc.

Besides, inside Wang-kam monastery area, there were differences: the cloisters surrounded all of 4 sides, the temple or pagoda trees or chumpa were grown for decorating intermittently. In addition to gorgeous monastery, there were Buddha Artistic Art Architecture being influenced by Lan-chang which was seen in many areas, for instance, Bright Golden Color of Pha That being influenced by Pha That Luang Vientiane of Lao People's Democratic Republic. Inside the big sermon hall in a monastery, **“Luang Poo Wang-kam”** (reverend grandfather), the Gorgeous Lan-chang Art of principal Buddha image was placed. The Buddha Image's face was smiling, serious looking, merciful for faithful people to pay respect for. Traditional pulpit in the form of an elaborately carved seat was built in the form of only one post which was similar to the pulpit in the form of an elaborately carved seat at Sri-nuan Temple, Keung-nai District, Ubonrachatani Province. Inside Wang-kam temple, there were interesting things to be appreciated, and sacred objects to be respected for in many places. Furthermore, there were Pu-thai's ancient house roofed with cogon and bamboo wall to show Pu-thai's former lifestyle. Moreover, the abbot collected ancient fabric of Pu-thai culture to be shown and studied by the folks or tourists who visited

the temple. They had to behave themselves according to the temple's rules and regulations: to be physical and mental cautious, ladies could not go to some points and should not be in the buff because it was not suitable for the place or time and place, and they had to dress like Pu-thai youngster. The entrance gate of temple, there were service places for the tourists to change their dress into Pu-tahi style in order to be harmonious with climate inside Wang-kam Temple. It was the impressive place for the tourists' cultural conservative tourism in Kalasin Province as well.

The surrounding area of temple was the endless farm being surround with mountain. So, it was called Kao-wong where was agricultural origin producing Kalasin sticky rice, the single cluster (local rice variety), and RD 6 which could be grown only in-season rice field in the area of Kao-wong District, Ku-shi-narai District (only in Na-to Sub-district and Nong-hang Sub-district) and Naku District (only in Naku Sub-district and bakaew Sub-district) Kalasin Province where it was the area with high calcium and silicon, dry cool weather, little water. In addition, the farmers in the area didn't use chemicals but put the organic fertilizer for consuming themselves. When, there was remnant from consumption, it was sold. As a result, the quality of Kao-wong sticky rice was standardized. When it was steamed, it would be very soft, tender, and fragrant. Besides, it's taste still included the natural smell of local rice. It was not wet sticking at one's hand. When the steamed rice was kept in the casserole for hours until it was cold, it still kept its smooth, and could be kept all day long. Consequently, **"Kao-wong sticky rice"** was famous and recognized by consumers as well. It's the starting point **"Kalasin is a special economic zone is the city of rice"**

อำเภอภูผินารายณ์ (เฉพาะตำบลนาโท และตำบลหนองห้าง) และอำเภอนาคู (เฉพาะตำบลนาคูและตำบลบ่อแก้ว) จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีแคลเซียมและซิลิกอนสูง อากาศเย็นแห้งน้ำน้อย ประกอบกับเกษตรกรในพื้นที่ใช้วิธีการปลูกแบบไร้อาหารเคมี ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อบริโภคเอง และเมื่อเหลือจากการบริโภคจึงนำออกจำหน่าย ส่งผลให้ข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์มีคุณภาพได้มาตรฐาน เมื่อนึ่งสุกจะอ่อนนุ่มและหอมมาก ประกอบกับรสชาติยังคงความหอมแบบธรรมชาติของข้าวพื้นเมือง ไม่แฉะติดมือและข้าวที่นึ่งแล้วเมื่อเก็บไว้ในภาชนะที่ปิดหลายชั่วโมงจนข้าวเย็นยังคงรักษาความอ่อนนุ่มไว้ได้ ซึ่งสามารถเก็บไว้รับประทานได้ตลอดทั้งวัน จึงทำให้ **"ข้าวเหนียวเขาวง"** มีชื่อเสียงมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับเป็นที่นิยมของผู้บริโภคอีกด้วย จึงเป็นจุดเริ่มต้น **"กาฬสินธุ์ เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ คือ เมืองแห่งข้าว"**

ผาเสวยภูพาน

เป็นหน้าผาบริเวณเทือกเขาภูพาน ตั้งอยู่รอยต่อระหว่างจังหวัดกาฬสินธุ์กับจังหวัดสกลนครในเขตตำบลสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2498 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จเยี่ยมเยือนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทรงเสด็จพระราชดำเนินมาจากพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์จังหวัดสกลนคร จะไปจังหวัดมหาสารคามตามทางหลวงสายสกลนคร-กาฬสินธุ์ หมายเลข 213 เมื่อเสด็จถึงอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ บริเวณเทือกเขาภูพานได้หยุดพัก ทรงพระเกษมสำราญท่ามกลางธรรมชาติอันงดงามของหุบเขาตลอดจนวิวทิวทัศน์บนหน้าผาที่สวยงามและได้เสด็จประทับเสวยพระกระยาหารกลางวัน ณ หน้าผาแห่งนี้ เดิมชาวบ้านเรียกว่า “ผารังแรง” ต่อมาชาวกาฬสินธุ์

Pa-sa-weuy Pu-pan

It was a cliff in the area of Pu-pan mountain range situated at the fringe between Kalasin Province and Sakon-na-kon Province in the area of Somdech Sub-district, Somdech District, Kalasin Province. On the 15th November 1955, His Majesty King Bhumibol Adulyadej and Her Majesty Queen Sirikit proceeded to visit the citizen in the North Eastern Region. They went from Pu-pan Royal Palace, Sakon-na-kon Province to got to Mahasarakam province along the route of Sakon-na-kon highway 213. When they arrived Somdech District, Kalasin Province, Pu-pan mountain range, they stopped for a rest. They were happy with beautiful scenery of valley and cliff, and had lunch at this mountain range where it used to be called “*Pa-rung-rang*” (Vulture’s Nest Mountain). Later on, Kalasin Citizen were aware of royal grace of His Majesty King Bhumibol Adulyadech, the 9th reign, and Her Majesty Queen Sirikit who stopped to have their lunch at this cliff. So, this place was called “Pa-sa-weuy” (Lunch Mountain) which was situated on chasm and sheer rock. It was called by villagers “Hew-ham-hod” on Pa-sa-weuy Cliff where people could view its scenery and take a rest very well.

Pu-thai-koke-kong Cultural Village

ตำนานในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ รัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ทั้งสองพระองค์ที่ได้ทรงประทับเสวยพระกระยาหารกลางวัน ณ หน้าผาแห่งนี้ จึงเรียกที่ประทับนั้นว่า “*ผาเสวย*” ลักษณะหน้าผาตั้งอยู่บนเทือก หน้าผาสูงชัน ชาวบ้านเรียกว่า “*หวน้ำหอด*” บนหน้าผาเสวยภูพานสามารถชมทัศนียภาพและเป็นที่พักผ่อนได้เป็นอย่างดี

หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทโคกโก่ง เป็นหมู่บ้านของชาติพันธุ์ผู้ไท

ตั้งอยู่ในตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รับรางวัลดีเด่น กิรินีเงิน ในปี พ.ศ. 2551 จากกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่ยังคงรักษาขนบธรรมเนียม วิถีชีวิตของกลุ่มชาวผู้ไทดั้งเดิมไว้ ทั้งในเรื่องการดำเนินชีวิต การแต่งกาย ภาษาถิ่น ตลอดจนการสืบสานอัตลักษณ์ และวัฒนธรรมสู่เยาวชนรุ่นหลัง ได้เรียนรู้และสืบสานกันตลอดไป นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปสัมผัสถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวผู้ไทได้ด้วยการทำนบกแบบโฮมสเตย์ ซึ่งเริ่มต้นจากเมื่อในปี พ.ศ. 2541 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยร่วมกับจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้สนับสนุนให้หมู่บ้านโคกโก่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมผู้ไทและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ มีเอกลักษณ์ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นอัตลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ อีกทั้งยังดำรงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม รักษาวัฒนธรรมของบรรพบุรุษไว้อย่างดี เป็นแหล่งถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมผู้ไท มีลักษณะภูมิอากาศเย็น เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวพักผ่อน ซึ่งตั้งอยู่บริเวณเชิงเทือกเขาภูพานในช่วงฤดูฝนบรรยากาศในหมู่บ้านจะสวยงามมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ตามภูเขารอบหมู่บ้าน

ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี ในรูปแบบโฮมสเตย์มีมีกิจกรรมที่ท้องถิ่นนำชมวิถีชีวิตและความเป็นมาของหมู่บ้าน โดยมีศูนย์วัฒนธรรมผู้ไทสานสายใยชุมชน ตั้งอยู่ภายในวัดของชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วยอาคารลานกิจกรรมวัฒนธรรมผู้ไท และศาลาพาลง เพื่อใช้เป็นสถานที่ต้อนรับและจัดแสดงอัตลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ผู้ไท เช่น พิธีบายศรีสู่ขวัญ พิธีเหยาหรือการรักษาผู้ป่วยแบบพื้นบ้าน การรับประทานอาหารพื้นบ้านของชาวผู้ไทแบบพาลง ชมการแสดงศิลปะการแสดงของชาวผู้ไท การทำกิจกรรมแบบการมีส่วนร่วม เช่น ทำขนมหมากเบ็ง การตัดเย็บและออกแบบเสื้อโดยใช้ผ้าทอพื้นบ้าน การลงแขกดำนาในช่วงฤดูฝนตลอดจนการเก็บเกี่ยวข้าวในฤดูหนาว กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสาธารณะ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตกตาดสูง ศึกษาพันธุ์ไม้ต่างๆ ตลอดสมุนไพรรตามตำราพื้นบ้าน ดมดื่อกับวิถีชาวผู้ไท ในบ้านพักโฮมสเตย์แบบโบราณ กับรอยยิ้มอันสดใสกับไมตรีที่อบอุ่นกับชาวผู้ไทบ้านโคกโก่ง จังหวัดกาฬสินธุ์

:

Pu-thai Ethnic Village

Situated at Good-wa Sub-district, Ku-shi-narai District, Kalasin Province. It was awarded silver half-bird half-woman by The Ministry of Tourism and Sports since it was the village where traditional Pu-thai' culture and tradition were maintained including their lifestyle, costume, local language. They also carried on their identity as well as culture to be learned and continued by their young generation further. The tourists could travel to touch Pu-thai' lifestyle and culture by staying at home stay started from 1998. The Tourism Authority of Thailand collaborated with Kalasin Province to promote Koke-kong Village to be conservative tourism of Pu-thai Culture as well as Ecotourism, local wisdom identity, ethnic identity. Besides, they also maintained their traditional lifestyle as well as their ancestor's culture very well. It was the origin to transfer Pu-thai' art and culture including cold weather being suitable for travelling and resting situated at Pu-pan foothill. During rainy season, the village atmosphere would be beautiful including fertile forest in the mountain around the village.

The tourists would be entertained warmly in the style of homestay. The local guide would lead them to see lifestyle and background of village. Pu-thai Cultural Center for village relationship building situated inside community including Pu-thai activity field building and Pa-lang Pavilion, being used as a place for invitation as well as identity exhibition of Pu-thai ethnic such as wrist binding ceremony, Tao ceremony or folk treatment, Pu-thai' local dinner called Pa-lang, Pu-thai' art performance, participative activity such as Kun-mak-beng, embroidery and designed dress by using local woven fabric, gathering for growing rice during rainy season, and harvesting during winter, practicing good deeds for public, natural tourism such as Tad-soong water fall, studying various seedlings and herbs based on local text, appreciating Pu-thai' lifestyle in ancient homestay house with lively smiling of Pu-thai citizen at Ban-koke-kong, Kalasin Province.

สหพันธ์ไดโนโรด

ถนนไดโนเสาร์สายบุญในวัฒนธรรมของคนผู้ลาวอีสาน สหพันธ์เมืองพระ เอาธรรมะครองใจ

“ลานพาช้าว หม่องเซามีแสง แหล่งเรียนรู้ ภูอีสาน”

ถนนสายบุญไดโนโรด อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่เชิงวัฒนธรรม ที่เกิดจากการร่วมมือกันของชาวบ้านเขตตำบลโนนบุรีกับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐในท้องถิ่นในเขตอำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยอาศัยความโดดเด่นในด้านแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่มากมายดังคำขวัญที่ว่า สหพันธ์รื่นรมย์ พระพรหมภูสิงห์ สวยยิ่งเขื่อนลำปาว ภูค่าวพระนอน พักผ่อนแหลมโนนวิเศษ อาเขตไดโนเสาร์ ภูคุ้มข้าว สัตว์โลก ล้านปี จึงใช้พื้นฐานนี้สร้างอัตลักษณ์ใหม่ขึ้นมาเพื่อสอดรับกับเมืองแห่งการท่องเที่ยวตามวิถีวัฒนธรรมไทยของชาวอำเภอสหพันธ์ที่ว่า “นุ่งซิ่น ตำสาด ตักบาตรทุกวันเสาร์ 9 วัด” โดยทุกเช้าวันเสาร์พระคุณเจ้าจาก 9 วัดในเขตเทศบาลตำบลโนนบุรีและตำบลภูสิงห์ จำนวนนับร้อยรูป จะร่วมบิณฑบาต ถือบาตรเรียงรายไปบนถนนสายบุญ ซึ่งมีความยาวกว่า 800 เมตร มีเหล่าพุทธศาสนิกชนสวมเสื้อพื้นเมืองสีขาว ผู้หญิงนุ่งซิ่นไหม ซิ่นฝ้าย นุ่งเรียงรายสองข้างทาง บนถนนที่มีห้องแถวเก่าๆ บรรยากาศราวเมื่อปีพุทธศักราช 2510 ซึ่งเดิมอำเภอสหพันธ์ตั้งอยู่ที่ตำบลโนนศิลา ต่อเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2509 ได้มีโครงการสร้างเขื่อนชลประทาน เขื่อนลำปาว ทำให้น้ำท่วมที่ว่าการอำเภอและเขตเศรษฐกิจการค้า ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2510 อำเภอสหพันธ์จึงย้ายมาตั้งใหม่อยู่ที่ตำบลภูสิงห์ (ปัจจุบันเป็นตำบลโนนบุรี) จนถึงปัจจุบัน ถนนสายนี้เป็นถนนสายแรกของเมืองที่ยังอบอวลไปด้วยบรรยากาศการพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลผูกพัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ ร่วมร่วางคองก้ากับชาวบ้านโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

Dino Road Sa-has-sa-kan : **Merit Dinosaur Road in Esan Pu-lao Culture** **Sa-has-sa-kan: the city of dharma in mind**

***“Lan-pa-kao (Dining area), Mong-sao-me-hang (Resting place for being energy and refreshing),
Learning Center in Esan”***

At the merit Dino Road, Sa-has-sa-kan District, Kalasin Province, was a cultural tourism place occurred by collaboration of villagers in None-bu-ri Sub-district as well as support by local public sector in the area of Sa-has-sa-kan District, Kalasin Province. According to its prominent in various tourism origins like the motto **Pleasant Sa-has-sa-kan, Brahma Pu-sing, Beautiful Lam-pao dam, Reclining Buddha Pu-kao, None-wi-sed Resting, Dinosaur Arcade, Pu-gum-kao, Million Year Creature.** Therefore, this area was used for being tourism city based on Thai Cultural Lifestyle of Sa-has-sa-kan people that **“Wearing Sarong, Making Mat, Giving food to a Buddhist’s Monk at 9 temples every Saturday.”** On Saturday morning, hundred monks from 9 temples in None-buri Sub-district Municipality and Pu-sing Sub-district would receive food offerings and hold the Sabbaths walking along the merit street with over 800 meters long. The Buddhists wore white local blouses. The women wore cotton sarong, and sat along both pavements. There were old row houses with climate in 1967. In former time, Sa-has-sa-kan District located at None-si-la Sub-district. In 1966, the project in establishing the irrigation dam called Lam-pao Dam was launched. Consequently, there was drainage flood at District Office and Economic Area. Later on, in 1967, Sa-has-sa-kan District was moved to Pu-sing Sub-district (None-buri Sub-district in the present) until now. So, this road was the first road of city surrounded with help, support, and connection with each other.

อยู่กับการคุกคามทั้งทางแสนยานุภาพและวัฒนธรรมต่างชาติ รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม สร้างกำหนดกฎเกณฑ์ ให้ข้าราชการและประชาชนถือปฏิบัติอย่างมีแบบแผน ตั้งแต่การสวมหมวก สวมเกือกและการใช้ภาษากลางทั้งหมดนี้เพื่อให้คนในชาติมีอารยธรรม เมื่อการร้าวเป็นทีนิยม ก็เท่ากับเป็นกุศโลบายของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ในการบำรุงขวัญของราษฎรประสบความสำเร็จ หน่วยงานของรัฐได้สนองนโยบายโดยกำหนดให้วันพุธตอนบ่ายเป็นเวลาหยุดราชการมา ร้างกันเลยทีเดียว ต่อมาเมื่อสงครามสงบ คณะร้าวต่างๆ เริ่มยึดร้าวเป็นอาชีพมีการรับจ้างแสดงตามงานต่างๆ โดยเฉพาะงานวัด เป็นการร้าวแบบจำกัดเวลาทำให้เสียงนกหวีดเป่าเป็นสัญญาณหมดเวลา ใครจะร่าก็ต้องไปซื้อบัตรเลือกนางร่ามาเป็นคู่ร่าเป็นธุรกิจที่ได้รับความนิยมพอสมควรในช่วงเวลาหนึ่ง ร้างจึงมีใช้ศิลปะพื้นบ้านแบบร่าโตนอีกต่อไป คราวแรกรัฐบาลสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม คิดหาวิธีเชิดชูศิลปวัฒนธรรมการเล่น ร่าโตนแบบพื้นเมืองในแต่ละท้องถิ่นให้มีระเบียบเรียบร้อยขึ้น และเปลี่ยนชื่อเรียกใหม่ว่า “ร้าง” ต่อมามีการรวมกลุ่มกันเป็นคณะร้าง พัฒนาทำร่าโดยบางเพลงใช้ลีลาการเต้นของต่างชาติมาผสมมีเพลงจังหวะใหม่ๆ เช่น จังหวะคองก้าหรือการสายแบบระบำฮาวาย เช่น เพลงวันนี้เป็นวันรื่นเริง ใช้จังหวะคองก้าของคิวบาและมีการสายสะโพกแบบฮาวาย อำเภอสหัสขันธ์ ได้มีการก่อตั้งคณะร้างขึ้น ณ สโมสรข้าราชการอำเภอสหัสขันธ์ในอดีต และรวมกลุ่มกันทำการแสดงเรื่อยมาจนชาวบ้านโนนบุรีนำมาทำการแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีที่พักโฮมสเตย์ไว้รองรับนักท่องเที่ยวเพื่อค้างแรม เพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในอำเภอสหัสขันธ์ เช่น วัดพุทธาวาส ภูสิงห์ มีบันไดสวรรค์ 654 ขั้น เพื่อขึ้นไปกราบนมัสการขอพรพระพรหมภูมิปาโล ชมวิวทิวทัศน์อำเภอสหัสขันธ์ เขื่อนลำปาว และพิพิธภัณฑสถาน หรือพิพิธภัณฑสถานไดโนเสาร์ภูคุ้มข้าว เป็นพิพิธภัณฑสถานและศูนย์วิจัยเกี่ยวกับไดโนเสาร์ ที่สมบูรณ์แบบและใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกด้วย

สหัสขันธ์ไดโนโรดเป็นถนนสายบุญในวัฒนธรรมของคนผู้ลาวอีสาน ในบรรยากาศถนนที่สองข้างทางเป็นห้องแถวไม้เก่า ทุกคืนวันศุกร์ถึงเช้าวันเสาร์ของทุกสัปดาห์ จะมีการจัดกิจกรรมบนถนนแห่งนี้ การออกร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง การแสดงวิถีชีวิตอันเรียบง่ายของคนในสมัยเมื่อครั้งอยู่อำเภอเก่า เช่น ร้างย้อนยุค ร้างคองก้า ได้รับความนิยมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2480 สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 สงครามมหาเอเชียบูรพา (พ.ศ.2484-2488) ทำให้ประเทศไทยตกอยู่ในภาวะข้าวยากหมากแพง สับสน และกำลังเผชิญหน้า

Sa-has-sa-kan Dino Road was a merit one in culture of Esan Laos with climate which the old wooden row houses locating on both sides of the road. The activities would be organized on this road every Friday and Saturday of every week including the booth for local items selling, exhibition for showing the simple lifestyle of people while they were living in old district, for instance, a folk dance somewhat like ballroom dancing now revived, conga folk dancing, being popular since 1937 during Marshall P. Piboonsongkram hold a position of Prime Minister before World War 2, The Greater East Asia War (1941-1945). Consequently, Thailand was in the famine and confused situation, and faced with threatening from both of military force and foreign culture. The government by Marshall P. Piboonsongkram offered rule and regulation for the government officials as well as Thai people to follow strictly from hat wearing, shoes wearing, and language using. All of these rules were determined so that Thai citizen would be civilized. When Thai folk dance was popular, it would be Marshall P. Piboonsongkram's well thought out course of action for people's consoling to be successful. The policy was served by government office since the Thai folk dancing would be offered in the afternoon of Wednesday. When the war was stopped, many Thai Folk Dance Bands started to do for a living. They were employed to show at many celebrations especially the temple fair or fun fair. It was a folk dance with limited time using the whistle blow to inform the time to be over. The person who wanted to dance had to buy a ticket and choose the dancer

to be one's partner. It was a popular business for a period of time. Therefore, the Thai folk dance was not folk art like Ram Tone anymore. The first time, Marshall P. Piboonsongkram's government tried to find how to promote the art and culture, Ram Tone to be more organized, and changed its name to be "**Folk Dance**" or Ram Wong. Later on, they joined together to be folk dance band, and created dancing posture. The foreign dancing postures were mixed in some songs. There were new steps such as conga or shaking one's hip back and forth like Hawaiian style. In the past, Thai folk dance bands were set up in Sa-has-sa-kan District at the government official club of sa-has-sakan District, and showed since then until Ban-none-buri performed to greet the tourists until now. Besides, there were home stays to serve the tourists for staying overnight, visiting the attractive location in Sa-has-sa-kan District such as Buddhawas Pusing Temple included 654 heaven stairs to pay respect and asked for blessings from Pra Brahma Paolo, and sightseeing Sa-has-sa-kan District and Lampao Dam, Sirindhorn Museum, or Pu-koom-kao Dinosaur Museum where it was the most perfect and biggest museum and research center in South East Asia as well.

วัดอ่ามโนราห์

บ่อน้ำพระอินทร์ ถิ่นพญานาค

เป็นสำนักสงฆ์กลางป่าใกล้กับพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติดงแม่แฝด จังหวัดกาฬสินธุ์ ในเขตพื้นที่อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามคำขวัญของอำเภอนามน **“ยอดแก่งแหล่งสมบัติ ราชภัฏโอ้อ่า อ่ามโนราห์กกลางดง ลอยกระทงหนองคอนเตريم ดินดีเยี่ยมหนองดินจี ผ้ามัดหมี่หนองบัวใน ห้วยหนองใหญ่แหล่งประมง”** วัดอ่ามโนราห์เป็นพุทธสถานที่สงบเงียบเหมาะสำหรับการปฏิบัติธรรม วิปัสสนากรรมฐาน มีลานหินและทุ่งหญ้าที่สวยงามล้อมด้วยภูเขาพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติดงแม่แฝดภายในวัดมีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์มากมาย เช่น พระพุทธรูปเกษรซึ่งเป็นพระประธานของวัด สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2506 ชาวบ้านดงแม่แฝดพบพระพุทธรูปไม้ฝังดินในที่บริเวณดังกล่าว จึงแจ้งข่าวไปยังนายอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ในสมัยนั้นทราบ ภายหลังนายอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ในสมัยนั้นพร้อมด้วยชาวบ้านดงแม่แฝด จึงอัญเชิญขึ้นประดิษฐานบนแท่นปูนแล้วก่ออิฐถือปูน โบกทับพระพุทธรูปไม้นั้นแล้วบรรจุเกสรดอกไม้ที่ชาวบ้านมากราบไหว้ จึงตั้งชื่อว่าพระพุทธรูปเกษร หรือชาวบ้านเรียกหลวงปู่เกษร โดยเชื่อว่าเทวดาที่ปกปักษ์รักษาพระพุทธรูปชื่อหลวงปู่เทพทองพูน ได้อัญเชิญพระธาตุบรรจุบนยอดเจดีย์แก้วประดิษฐานบนยอดพระเมลาฬิพระพุทธรูปเกษร เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้กราบไหว้สักการะบูชา บ่อน้ำพระอินทร์ซึ่งเป็นบ่อนหินบนภูเขามีความลึกประมาณ 5 เมตร ในป่าภายในวัด ซึ่งเป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่มีน้ำตลอดทั้งปี ในฤดูแล้งน้ำในบ่อน้ำยังมีระดับเท่าเดิม ชาวบ้านที่มีความเชื่อและศรัทธาจะมาน้ำในบ่อน้ำไปใช้รักษาโรคตามความเชื่อของคนอีสาน อีกทั้งใช้ประกอบพิธีกรรม สะเดาะห์เคราะห์ เสริมดวงชะตาบารมี ภายในวัดยังมีถ้ำซึ่งมีความเชื่อว่าพญานาคอาศัยอยู่คอยรักษาวัด และปกปักษ์รักษาคนที่มาทำบุญอีกด้วย

Ang Manora Temple

Indra Pool, Serpent Area

It was the monastery in middle of forest next to Dong-ma-pad national forest, Kalasin Province, in the area of Na-mon District, Kalasin Province, based on the motto of mon District **“Tot-Kaeng, Property Origin, Grand Rajabhat, Ang Manora Reservoir in the middle of forest, Con-trium Loi Kratong Festival, Excellent Nong-din-chi Soil, Nong-bua-nai Mud Mee Fabric, Nong-yai Brook : Fishery Area.”** Ang Manora Temple was a peaceful temple being suitable for dharma practice and meditation in the Buddhist manner very much. There were beautiful rock and grass field surrounded by mountain in the area of Dong-ma-pad National Forest. There were many sacred places inside the

temple, for instance, Ke-son Buddha Image, the biggest Buddha image of temple, built in 1963. The villagers of Dong-ma-ped found wooden Buddha image in the ground of that area. So, they informed mueang kalasin sheriff. Then, the sheriff and Dong-ma-ped people invited to the cement, built the brick covered that wooden Buddha image, and put the pollen for paying respect. Therefore, the Buddha image was called **“Ke-son Buddha Image”** or Luang-pu Ke-son by villagers since they believed that the god who protected the Buddha image called “Luang-pu-tep Tongpoon” invited the Buddha’s relic on glass, the top of Ke-son Buddha Image’s topknot for people to pay respect. Indra’s pool was a rock pool on the mountain. It was 5 meters deep in the forest inside the temple. It was a sacred pool with water throughout the year even in Summer, the water in the pool was in the same level. The villagers who believed and trusted it, would ask for water for treating the disease based on belief of Esan people, and for using in ritual to be used for changing one’s bad fortune through the ceremony or strengthen horoscope. There was a cave inside the temple based on the belief that the great serpent would protect those who performed meritorious deeds as well.

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการและคณะทำงานจัดทำเอกสารตำนานผ้าไหมแพรวากาฬสินธุ์. แพรววารชินีแห่งใหม่. กาฬสินธุ์. 2552.
- คณะกรรมการและคณะทำงานจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ผ้าไหมแพรวากาฬสินธุ์. เสน่ห์แพรวาภูมิปัญญากาฬสินธุ์. กาฬสินธุ์: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2553.
- จังหวัดกาฬสินธุ์. ไทกาฬสินธุ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2525.
_____. **ข่าวจังหวัดกาฬสินธุ์.** (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : <http://www.kalasinnews.com/news/content/view/702/38/>. (10 กรกฎาคม 2560).
- ถวิล จันลาวงศ์. **ผู้เฒ่าลี้กาฬสินธุ์.** กาฬสินธุ์: โรงพิมพ์รุ่งไค้. 2515.
- ไทยรัฐ. **เสด็จพัฒนา “ผาเสวย” จารึกในประวัติศาสตร์.**(ออนไลน์).
แหล่งที่มา : <http://www.thairath.co.th/content/539674>. (10 กรกฎาคม 2560).
- บุญมี ภูเดช. **พงศาวดารเมืองกาฬสินธุ์ และประวัติเมืองชั้นยุคเก่า.** กาฬสินธุ์: จินตทัศน์การพิมพ์. 2525.
- ปิ่น บุตรี. **“วัดวังคำ” วิจิตรงามล้ำ...มุมใหม่ชวนทึ่งแห่ง “กาฬสินธุ์”.** (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : <http://www.manager.co.th/travel/viewnews.aspx?NewsID=9570000134115>.
(10 กรกฎาคม 2560).
- เพชรสุดา นนทศรี. **ผาเสวย...ผาแห่งความระทึก.** (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/491892>. (10 กรกฎาคม 2560).
- ภูวดล ศรีธเรศ. **อภัยแก่แพงไหมคำ. สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.**2556 .
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. **รางวัลคองก้า.** (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : <http://ich.culture.go.th/index.php/th/ich/performing-arts/236-performance/323-----m-s>.
(10 กรกฎาคม 2560).
- มหาไทย์ กระทรวง. **ประวัติมหาไทย์ส่วนภูมิภาค จังหวัดกาฬสินธุ์.** กาฬสินธุ์: ประสารการพิมพ์. 2531.
- ศิลปากร กรม. **พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดกาฬสินธุ์.** กรุงเทพฯ: 2542.
- ส่งเสริมวัฒนธรรม กรม. **กระทรวงวัฒนธรรม. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2559.** กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. 2560.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์. **ลายผ้าพื้นเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์.** กาฬสินธุ์: กาฬสินธุ์การพิมพ์. 2549.
- สุชานาถ บุญเที่ยง. **วิจิตรแพรวา มรดกภูมิปัญญาสุราษฎร์ธานีแห่งใหม่.** ขอนแก่น: สิริลักษณ์ (2497).2558.
- สุภาวดี ตุ่มเงิน. **การทอผ้าแพรวาบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์.** มหาสารคาม:
ปริญญาพันธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2538.
- สุดยอดข้าวไทย. **ข้าวเหนียวขาวกาฬสินธุ์ ข้าวคุณวิเศษ** กาฬสินธุ์. (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : <http://topthairice.com/project/sticky-rice-khawwong/>. (10 กรกฎาคม 2560).

References

- Boontiang, Suchanat. (Editor) . **Artistic Prae-wa: Wisdom Inheritance into Queen of Silk.**
Khon Kaen: Siripan (1954). 2015.
- Bootree, Pin. **“Wangkam Temple” Very Beautiful... Amazing New Perspective of “Kalasin.”**
(Online) Source: <http://www.manager.co.th/travel/viewnews.aspx?NewsID=9570000134115>. (10th July 2017).
- Chanlawong, Tawil. **Pu-thai recalling Kalasin.** Kalasin: Soong-kai Printing. 1972.
- Committee and Working Group for Establishing the Historical Record Document of Kalasin Prae-wa Silk.
Prae-wa : Queen of Silk. Kalasin. 2009.
- _____. **Charming Prae-wa: Kalasin Wisdom.** Kalasin : The Agricultural Cooperative Association of Thailand. 2010.
- Cultural Wisdom Heritage. **Kong-ka Thai Folk Dance.** (Online).
Source: <http://ich.culture.go.th/index.php/th/ich/performing-arts/236-performance/323-----m-s>. (10th July 2017).
- Department of Cultural Promotion, Ministry of Culture. **2559 B.E. National Artist.** Bangkok: The Printing Office of War Veterans. 2017.
- Fine Arts Department. **Historical Development: Identity and Wisdom of Kalasin Province.** Bangkok: 1999.
- Kalasin Province. **Thai Kalasin.** Bangkok: The Agricultural Cooperative Association of Thailand. 1982.
- _____. **Kalasin Province News** (Online) Source: <http://www.kalasinnews.com/news/content/view/702/38/>. (10th July 2017).
- Ministry of Interior. **Provincial Interior History: Kalasin Province.** Kalsin: Prasan Printing. 1988.
- Nontasri, Pachara-suda. **Pu-saweu: Memorial Hill.** (Online).
Source: <https://www.gotoknow.org/posts/491892>. (10th july 2017).
- Office of Kalasin Provincial Culture. **Local Fabric Design: Kalasin Province.** Kalasin Printing. 2006.
- Pudech, Boonme. **Kalasin City Annals and Old Age Colony History.** Kalasin: Chintapan Printing. 1982.
- Sritares, Poowadon. **Hug-fai-kaew : Paeng-mai-kam” Institute of Language, Art, and Culture.** 2013.
Sakonnakon Rajabhat University.
- Thai Rat. **Focus on Development “Pa Sa-weuy” Historical Inscription.** (Online).
Source: : <http://www.thairath.co.th/content/539674>. (10th july 2017).
- Toom-ngeun, Supawade. **Ban –pone Prae-wa Weaving, Kam-muang District, Kalasin Province.**
Mahasarakam: Master of Art Thesis. Mahasarakam University. 1995.
- Top Thai Rice. **Kao-wong Kalasin Sticky Rice: Wonderful Koon Rice Kalasin.** (Online).
Source: <http://topthairice.com/project/sticky-rice-khawwong/>. (10th July 2017).

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

จอมศรี สุปัญญาบุตร. ประชาสัมพันธ์กลุ่มเกษตรกรและทอผ้าไหมแพรวา บ้านหนองช้าง ตำบลหนองช้าง อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์. (13 กรกฎาคม 2560).

คำใหม่ โยมะสิงห์. อดีตประธานกลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพนคนแรก. (25 เมษายน 2560).

คำสอน สระทอง. ศิลปินแห่งชาติ ประจำปี 2559 สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์ - ทอผ้า). (1 เมษายน 2560).

ถนอมขวัญ เนตรไธสง. นายกเทศมนตรีตำบลหนองหิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์. (28 เมษายน 2560).

พระครูสังวรสมาธิวัตร (จรัส ขนุดิปาโล). เจ้าอาวาสวัดวังคำ ตำบลสงเปลือย อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์. (9 กรกฎาคม 2560).

พระครูสิริพัฒนนิเทศ. รองเจ้าคณะอำเภอห้วยซันซ์ เจ้าอาวาสวัดไตรภูมิ (ประธานสำนักสงฆ์พุทธาวาสภูสิงห์).

อำเภอห้วยซันซ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. (8 กรกฎาคม 2560).

พระอุดมศักดิ์ อนุภุโท. วัดอ่างมโนราห์ (ธ) บ้านดงสยาม ตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์.

(10 กรกฎาคม 2560).

The Interviewees Lists:

Pra Kreu Sangwon Samatiwat (Charan Kantipalo) The abbot of Wangkam Temple,

Song-pleuy Sub- district, Kao-wong District, Kalasin Province. (9th July 2017).

Pra Udomsak Anupattho. Ang Manora Temple (T.) Ban Donsiam, Namon Sub-district, Namon District,

Kalasin Province (10th July 2017).

Pra Kreu Siri pattana Nited. The Assistant Lord Abbot of a Buddhist Monastery in Sa-has-sa-kan District,

The Abbot of Tra-poom Temple. (The President of Buddha-was Poo-sing House of Priest).

Sa-has-sa-kan District Kalasin Province. (8th July 2017).

Sra-tong, Kamson. 2016 National Artist in Visual Art (Fine Arts-Cloth Weaving). (1st April 2017).

Su-pan-na-boot, Chomsri. Public Relation of Agricultural and Prae-wa Weaving Group,

Ban-nong-chang, Nong-chang Sub-district, Samchai district, Kalasin Province. (13th July 2017).

Yokasing, Kammai. The Former First President of Ban-pono Prae-wa Silk Weaver. (25th April 2017).

ผู้เขียน : Authors

อาจารย์ ดร.สุชานาด สิงหาปัด

Miss Suchanart Singhapat, Ph.D

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการทางวัฒนธรรม
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Lecturer in Department of Cultural Management,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Kalasin University

ผู้เขียน : Authors

อาจารย์วัชรวร วงศ์กันหา

Mr. Vajaravara Vongkanha

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Lecturer in Program in Thai,
Faculty of Education,
Kalasin University

ผู้เขียน : Authors

อาจารย์ยุทธพงษ์ เขื่อนแก้ว

Mr. Yuttapong Khuenkhaew

อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Lecturer in Department of Political Science,
Faculty of Political Science and Law,
Kalasin University

ผู้เขียน : Authors

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ลำดวน

Asst. Prof. Dr. Somchai Lamduan

อาจารย์พิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Special instructor in Program in Thai,
Faculty of Education,
Kalasin University

ถ่ายภาพ/ Photographers

อาจารย์นุกูณ แก่นจันทร์

Mr. Nukoon Kanchan

อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Lecture in Department of Animal Production Technology,
Faculty of Agro-Industry Technology,
Kalasin University

เลขานุการหนังสือ/ Secretarial Book

นางสาวมยุรี มั่นยืน

Miss Mayuree Manyuen

นักวิชาการศึกษา
สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Academic Service Officer
The Office of the President Building, Kalasin University

คณะกรรมการดำเนินงานโครงการจัดทำหนังสือ

ร้อยภาพเล่าเรื่องเมืองกาฬสินธุ์

ที่ปรึกษาโครงการ

นายสุวิทย์ คำดี	ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์
รองศาสตราจารย์จิระพันธ์ ห้วยแสน	อธิการบดี
อาจารย์พัฒนา พึ่งพันธ์	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขชัย เจริญไวยเจตน์	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐวดี พัฒนโพธิ์	คณบดีคณะบริหารธุรกิจ

คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ

อาจารย์ ดร.สุชานาถ สิงหาปัด	ประธานกรรมการ
อาจารย์วัชรพร วงศ์กัณหา	รองประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร.ชาญชัยณรงค์ ทรงคาศรี	กรรมการ
อาจารย์ ดร.สุรียาวัช สุวรรณบุบผา	กรรมการ
อาจารย์ยุทธพงษ์ เชื้อนแก้ว	กรรมการ
อาจารย์ภัทรวรินทร์ มานะสิริสิทธิ์	กรรมการ
อาจารย์ณัฐกุล แก่นจันทร์	กรรมการ
อาจารย์คมกริช ทองนาค	กรรมการ
นางสาวหงษ์ฟ้า คำยศ	กรรมการ
นางสาวมยุรี มั่นยืน	กรรมการและเลขานุการ